

กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา

นายชยานนท์ ภาควิวัฒน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2561

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ของสาขาศึกษาศาสตร์ ปีการศึกษา 2561 ที่เก็บถาวรในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

LEARNING PROCESS TO PROMOTE PUBLIC MIND OF VOLUNTEER GROUPS

Mr. Chayanont Pakeevat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
For the Degree of Master of Education Program in Development Education
Department of Education Policy, Management and Leadership

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2018

Copyright of Chulalongkorn University

นายชยานนท์ ภาควิวัฒน์: กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา. (LEARNING PROCESS TO PROMOTE PUBLIC MIND OF VOLUNTEER GROUPS) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อ.ดร.ดวงกมล บางขวด.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา 2) เพื่อนำเสนอกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา กลุ่มตัวอย่างคือ บ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน และฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เจาะลึก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้น ได้แก่ค่าเฉลี่ย การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยการจำแนกประเภทข้อมูล และการเปรียบเทียบข้อมูล

ผลของการวิจัยพบว่ากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา มีทั้งหมด 4 กระบวนการคือ 1) การตอบสนองต่อสถานการณ์สังคมที่เกิดขึ้น ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมมากที่สุดคือให้เกียรติต่อผู้อื่นมีค่าเฉลี่ย 4.37 2) การกำหนดวิธีการเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมมากที่สุดคือเห็นความสำคัญของการมีเครือข่ายการทำงานระหว่างกลุ่มจิตอาสา มีค่าเฉลี่ย 4.28 3) กระบวนการเสริมสร้าง จิตสาธารณะ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมมากที่สุดคือสนใจเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาสังคม เช่น กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด กิจกรรมต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่า กิจกรรมรณรงค์ปฏิบัติตามกฎจราจร เป็นต้น มีค่าเฉลี่ย 3.98 4) การเปลี่ยนแปลง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมมากที่สุดคือเห็นความสำคัญของการทำจิตสาธารณะมากขึ้นมีค่าเฉลี่ย 4.22 และยังพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเสริมสร้างจิตสาธารณะคือครอบครัว ตั้งแต่ก่อนเข้าร่วมกลุ่มจิตอาสา นอกจากนี้พบว่าสื่อโซเชียลมีเดียและเทคโนโลยีการสื่อสารในยุคปัจจุบันมีบทบาทสำคัญอีกด้วย

การนำเสนอกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา มีประเด็นที่สำคัญคือ การสอนบุตรด้วยความรัก, การรู้จักใช้คำพูดที่สื่อสารเชิงบวก และการประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างของการมีจิตสาธารณะ, มีการป้องกันสื่อด้านลบ, การอบรมเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์แก่สมาชิก การมีบุคคลผู้ทำหน้าที่ดูแลพื้นที่โซเชียลมีเดียของกลุ่มจิตอาสาเพื่อคัดกรองข้อมูลที่ไม่ดีก่อนที่สมาชิกจะได้อ่าน และนำเสนอข้อมูลที่เป็นด้านบวก และการเสริมสร้างจิตสาธารณะผ่านคำสอนทางศาสนา

ภาควิชา ...นโยบาย การจัดการ และ.....	ลายมือชื่อนิสิต.....
...ความเป็นผู้นำทางการศึกษา...	ลายมือชื่อ อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
สาขาวิชา ...พัฒนศึกษา.....	
ปีการศึกษา...2561.....	

##5883325827 : MAJOR EDUCATION DEVELOPMENT

KEYWORD: LEARNING PROCESS / PUBLIC MIND / VOLUNTEER GROUPS

CHAYANONT PAKEEVAT: LEARNING PROCESS TO PROMOTE PUBLIC MIND
OF VOLUNTEER GROUPS. ADVISOR: DOUNGKAMOL BANGCHUAD, Ph.D.

Abstract

This research aims to 1) Analyze the learning process to promote public mind of volunteer groups. 2) For introduce the learning process to promote public mind of volunteer groups. Sample groups were represented from these following foundations: Shalem House, Emergency Home, The Office of Child Protection, The Church of Christ in Thailand, The Catholic Bishops' Conference of Thailand, Youth Division and Social Affairs Division, and The Roman Catholic Archdiocese of Bangkok. Two research methods were applied; by questionnaire and by in-depth interview. Data analyses were divided into two phases. The first phase was done based on preliminary statistical analyses; mean scores. The second phrase was analyzed on content analysis, data classification, and data comparison.

The research results revealed that the learning process to promote public mind of volunteer groups consisted of 4 processes as follows. 1) Interaction with current social situations: The highest average is 'to respect others', with an average score of 4.37. 2) Determining methods to enhance public consciousness: The highest average is 'give important for working network between volunteer groups, with an average score of 4.28. 3) A method to build up public consciousness: The highest average was 'their interest in participating in social-problem-solving activities', with an average score of 3.98. 4) Revolution: The highest average is 'they see the importance of public consciousness', with an average score of 4.22, and found that the factor that was mostly affected in developing public mind is 'family' before involved in the group. Social media and communication technology in the current era play an important factor too.

The Introduce the learning process to promote public mind of volunteer groups the important topic are to teaches children by love, to know to use positive word and to practice to be an example of public mind. To control negative media, to training about 'Knowingly Media' for members and to have 'Admin' to secue social media's space of volunteer groups for scanning negative media before members will read and introduce positive media and promote public mind by Religion's teaches.

Department:Education Policy, Management... Student's Signature.....

.....And Leadership..... Advisor's Signature.....

Field of Study: ...Development Education.....

Academic Year:2018.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีโดยได้รับคำแนะนำและความกรุณาอย่างยิ่งจากอาจารย์ ดร.ดวงกมล บางขวด ที่คอยให้คำแนะนำ ให้ความอดทนและให้กำลังใจมาโดยตลอด ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หทัยรัตน์ ทับพร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ดร.วิวัฒน์ แพร่สิริ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ให้กำลังใจและข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้และงานวิจัยเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความเมตตาของทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์จากสาขาพัฒนศึกษาเป็นอย่างสูง สำหรับความรู้ที่ทุกท่านได้อบรมสั่งสอนให้คำแนะนำและคำชี้แนะในด้านการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์แก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยขอขอบคุณในความกรุณาที่ได้รับและวิชาความรู้ที่ทุกท่านได้ประสิทธิประสาท

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้สละเวลา ให้ความเมตตาและคำชี้แนะ เพื่อให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่ได้สละเวลาและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณทางบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเงิน, สำนักงานคุ้มครองเด็กสภาคริสตจักรในประเทศไทย, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน และฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ที่ให้อนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าร่วมกิจกรรมของทางกลุ่มจิตอาสา รวมถึงเสียสละเวลาเป็นอย่างยิ่งในการให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณครอบครัว คุณตาเขาวัว ซ่อมทอง คุณยายสุมลวรรณ ลีพัฒนพรรณ คุณพ่อชัยพร ภาควัฒน์ คุณแม่ชนิสา ภาควัฒน์ ตลอดจนพี่น้องสาวและญาติๆ ที่ให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำในด้านต่างๆ ตลอดจนมาจนผู้วิจัยประสบความสำเร็จในวันนี้

และสุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณพี่น้องชาวพัฒนศึกษา พี่น้องชาวคณะครูศาสตร์ พี่น้องสมาชิกคริสตจักรที่สอง สามย่านและคริสตจักรความหวังกรุงเทพฯ ที่ให้กำลังใจตลอดจนคำแนะนำต่างๆ มาโดยตลอด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามของการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
คำจำกัดความของการวิจัย.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับจิตสาธารณะ.....	12
1.1 ความหมายของจิตสาธารณะ.....	12
1.2 ความสำคัญของจิตสาธารณะ.....	16
1.3 องค์ประกอบของจิตสาธารณะ.....	19
ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มจิตอาสา.....	22
2.1 นิยามของกลุ่มจิตอาสา.....	22
2.2 ตัวอย่างของกลุ่มจิตอาสาในประเทศไทย.....	23
ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มจิตอาสา.....	25
3.1 ความหมายของกระบวนการเรียนรู้.....	25
3.2 องค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้.....	27

3.3 กระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มจิตอาสา.....	28
ตอนที่ 4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	33
4.1 ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม.....	33
4.2 คำสอนในพระคริสตธรรมคัมภีร์ที่เกี่ยวข้องจิตสาธารณะ.....	37
4.3 ครอบคลุมกับการเสริมสร้างจิตสาธารณะ.....	43
ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44
5.1 งานวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มจิตอาสา.....	44
5.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างจิตสาธารณะ.....	44
ตอนที่ 6 บริบทของพื้นที่วิจัย.....	47
6.1 บ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน.....	47
6.2 สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย.....	49
6.3 สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน.....	50
6.4 ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ.....	52
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	55
วิธีดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1.....	57
วิธีดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2.....	68
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา...	71
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างของกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา จำแนกโดยรวมทุกกลุ่มจิตอาสา และจำแนกตามกลุ่มจิตอาสา.....	73
4.2 ผลการวิเคราะห์ระดับกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ของกลุ่มจิตอาสา.....	79
4.3 ผลการวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา เชิงคุณภาพ.....	99

4.4 สรุปประเด็นเบื้องต้นที่พบจากการวิจัย.....	119
บทที่ 5 การนำเสนอกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา.....	121
5.1 รายละเอียดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion).....	123
5.2 ประเด็นการสนทนากลุ่ม.....	124
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	132
6.1 สรุปผลการวิจัย.....	132
6.2 กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา.....	139
6.3 อภิปรายผลการวิจัย.....	143
6.4 ข้อจำกัดของการวิจัย.....	144
6.5 ข้อเสนอแนะ.....	145
บรรณานุกรม.....	146
ภาคผนวก.....	152
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	171

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	การวิเคราะห์ความหมายจิตสาธารณะของนักวิชาการ.....	15
ตารางที่ 2	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	56
ตารางที่ 3	จำนวนและร้อยละพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง กระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา จำแนกโดยรวมทั้งหมด.....	74
ตารางที่ 4	จำนวนและร้อยละพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง กระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาโดยจำแนก ตามกลุ่มจิตอาสา.....	77
ตารางที่ 5	หมวดที่ 1 การตอบสนองต่อสถานการณ์สังคมที่เกิดขึ้น.....	82
ตารางที่ 6	หมวดที่ 2 กระบวนการเสริมสร้างจิตสาธารณะ.....	87
ตารางที่ 7	หมวดที่ 3 การเปลี่ยนแปลงหลังจากร่วมกิจกรรม.....	91
ตารางที่ 8	หมวดที่ 4 การกำหนดวิธีการเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ.....	96
ตารางที่ 9	รายละเอียดผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	100

สารบัญญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
ภาพที่ 2 ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม.....	33
ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดที่ผู้วิจัยใช้ในการสนทนากลุ่ม.....	122
ภาพที่ 4 กรอบแนวคิดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ของกลุ่มจิตอาสา.....	140

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในศตวรรษที่ 21 สังคมโลกได้มีการพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม แต่ละประเทศต่างกำหนดนโยบายการพัฒนาประเทศ ทั้งนโยบายการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การพัฒนาสาธารณสุขโภชนาการขั้นพื้นฐาน นโยบายพัฒนาด้านสังคม ฯลฯ ทุกประเทศต่างมีความต้องการที่จะให้ประเทศของตนเกิดความเจริญรุ่งเรือง มีปัจจัยที่หลากหลายที่ทำให้ประเทศเกิดความเจริญ แต่ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญซึ่งกำหนดว่าสังคมของประเทศนั้นจะกลายเป็นประเทศที่เจริญรุ่งเรือง คือ คุณธรรม (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2555: 49)

การมีสังคมมีคุณธรรม หมายถึงสังคมนั้นมีหลักเกณฑ์ในการปกครองและการดำเนินชีวิตที่มีคุณธรรม คนในสังคมรู้สึกชอบชั้วดี สนใจความถูกต้อง ยึดมั่นในหลักธรรมคำสอนที่ดี ซึ่งหมายถึงหากสังคมจะมีอารยธรรมที่รุ่งเรืองได้นั้น พลเมืองของสังคมนั้นควรมีคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิต ซึ่งการที่คนในสังคมมีคุณธรรมในด้านต่างๆ คือ การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีระเบียบวินัยและรับผิดชอบต่อหน้าที่ ควบคุมตนเอง ไม่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น และตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ที่ตนมีต่อสังคม ย่อมทำให้สังคมสามารถพัฒนาให้เกิดความสมบูรณ์และความเจริญก้าวหน้า เกิดความเจริญงอกงามและสันติสุข ซึ่งหนึ่งในคุณธรรมที่คนควรมีในปัจจุบัน คือ การมีจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะ หมายถึง ความตระหนักรู้ของบุคคลต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม จากกระบวนการรับรู้ ความคิดเห็น และการพิจารณาของตนเองจนเกิดความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสังคมแม้ว่าปัญหาเหล่านั้นจะไม่ได้มีผลกระทบต่อตนเองโดยตรงแต่ก็ยินดีที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ การที่ตนมีความรักความเอื้ออาทรต่อบุคคลทั้งที่รู้จักและไม่รู้จัก คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมควบคู่กับประโยชน์ส่วนตน และมีความรู้สึกเป็นเจ้าของส่วนรวม (กรรยา พรรณนา, 2559), (กองพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2556), (เกียรติศักดิ์ แสงอรุณ, 2551), (คมสัน สุขมาก, 2553), (จิราพรรณ เรื่องพุทธ, 2556), (ชัยยศ เดชสุระ, 2557), (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552), (ดนุชา ปนคำ, 2555), (ปกเกศ ชนะโยธา, 2554), (ประทีป จินนี่, 2557), (ภาณุมาส มหาทรัพย์สกุล, 2555), (ภาสุดา ภาคาผล, 2556), (วรรณา ประยุกต์วงศ์, ปาริณา ประยุกต์วงศ์ และอื่นๆ, 2551), (สุดาพรรณ บินนอก, 2551) และ (หฤทัย อาจปรุ, 2544)

ถ้าหากคนในสังคมขาดจิตสาธารณะจะส่งผลร้ายได้ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน ระดับชาติ หรือแม้แต่ในระดับโลก ในระดับบุคคล ทำให้บุคคลสามารถก่อความเดือดร้อนได้ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น เพราะคิดแต่เรื่องผลประโยชน์ของตนเองก่อนจึงทำทุกอย่างเพื่อให้ได้สิ่งที่ตน ต้องการโดยไม่คำนึงถึงหลักคุณธรรม จริยธรรม เช่น คดโกง เอาไรต์เอาเปรียบผู้อื่น เป็นต้น ในระดับครอบครัว ทำให้ครอบครัวขาดความรักความสามัคคี ทะเลาะเบาะแว้งชิงดีชิงเด่นกัน ในระดับองค์กร ทำให้องค์กรมีปัญหา ขาดการพัฒนาและคุณภาพของงานลดลงเพราะคนในองค์กร ขาดจิตสาธารณะ รวมถึงทำทุกอย่างเพื่อให้ตนเองได้รับผลประโยชน์ ในระดับชุมชน ทำให้ชุมชน อ่อนแอ ขาดการพัฒนา เพราะคนมองปัญหาตนเองเป็นเรื่องใหญ่กว่า ในระดับชาติ ส่งผลให้ประเทศชาติอยู่ในสภาพล้าหลัง เนื่องจากขาดการร่วมมือของภาคประชาชนที่ไม่เห็นคุณค่า ของประโยชน์ส่วนรวมในสังคม ในระดับโลก ทำให้เกิดการเอาไรต์เอาเปรียบระหว่างประเทศ มีการถกเถียงกัน แ่งแย่งหรือครอบงำทางการค้าระหว่างประเทศต่อผู้ที่ต่อยกว่ารวมถึงการรังเกียจเหยียดหยามคนต่างเชื้อชาติ ต่างเผ่าพันธุ์ (กรรยา พรรณนา, 2559: 33)

ใน ค่านิยม ของ โลก ที่ สอดคล้อง ต่อ เรื่อง จิต สาธารณะ คือ แนว คิด เรื่อง “พลเมืองโลกที่มีคุณภาพ” ซึ่งเป็นค่านิยมใหม่ของการพัฒนาในศตวรรษที่ 21 โดยหนึ่งในลักษณะพลเมืองโลกที่มีคุณภาพ คือ การเข้าใจบทบาทหน้าที่ของจริยธรรมในการทำงาน เพื่อส่วนรวม เป็นทั้งคน เก่ง ฉลาด ดี (อาจอง ชุมสาย, 2559: ออนไลน์) สอดคล้องกับหลักการ สำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 (คณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ข้อที่ 2. ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม พัฒนาคนทุกช่วงวัยและเตรียมพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ รวมถึงการสร้างคนให้ใช้ ประโยชน์และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล อนุรักษ์ ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับคำปราศรัย ของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ เรื่อง "อนาคตไทยในมือ คนดี เก่ง กล้า" ในงานรวมพล "คนดี คนเก่ง คนกล้า" เมื่อวันเสาร์ที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2559 ณ อาคารชาลวีย์อะเคเดียม มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ว่า

“...สังคมไทยจะอยู่รอดได้เมื่อมีซูเปอร์ฮีโร่ และฮีโร่เหล่านั้นคือคนที่ดี เก่ง กล้า คือ ประกอบด้วยทั้งความเป็นคนดี ไม่คดโกง มีจิตสาธารณะ คิดเพื่อสังคม คนเก่งที่มีความสามารถในการทำงาน และกล้าในการยืนหยัด กล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ หากสังคมใดไม่ยกย่องคนดี เก่ง กล้า สังคมนั้นรอวันล่มสลายลงได้เลย แต่ถ้าหากต้องเลือกคนดีกับคนเก่ง ผมจะเลือกคนดีก่อน เพราะความเก่ง ยังฝึกให้กันได้ แต่ความดีนั้นฝึกให้กันไม่ได้...”

คำกล่าวเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ในปัจจุบัน สังคมกำลังคาดหวังให้พลเมืองของตน เป็นคนที่ยึดถือคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสาธารณะที่คิดเพื่อสังคม คิดเพื่อส่วนรวม อยู่เพื่อผู้อื่น เพื่อให้สังคมเกิดการพัฒนา หากประชาชนมีคุณธรรมในการคิดถึงส่วนรวม ยึดมั่นในคุณธรรม ศีลธรรมอันดีงาม จะส่งผลให้สังคมสงบสุขและเกิดความเจริญงอกงามทั้งในด้านวัตถุ จิตใจ และคุณธรรม

หากแต่กระแสโลกาภิวัตน์ปัจจุบัน กลับกำลังทำให้ผู้คนเริ่มมีวิถีชีวิตที่ถอยห่าง จากความเป็นจิตสาธารณะ เป็นสังคมที่ทุกคนใช้ชีวิตแบบต่างคนต่างอยู่ หากมีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้น แต่ไม่กระทบต่อตนก็จะเพิกเฉย เป็นเพราะกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ อย่างรวดเร็วผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ การเติบโตทางเศรษฐกิจเปลี่ยนวิถีให้คนในสังคม ต้องให้ความสำคัญต่อเรื่องปากท้องของตนเองเป็นอันดับหนึ่ง ก่อให้เกิดการแข่งขันเพื่อการอยู่รอด ของตน ทำให้คนในสังคมมีวิถีชีวิตที่แข่งขันเพื่อตัวเองและไม่ได้ให้ความสนใจต่อปัญหาของผู้อื่น หรือปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นซึ่งไม่กระทบถึงตนหรือไม่ใช่เรื่องของตน พฤติกรรมดังกล่าวเป็นสัญญาณ ที่บ่งบอกว่าสังคมขาดจิตสาธารณะและค่านิยมที่ทางจะสูงขึ้นเรื่อยๆ (กรรยา พรรณา, 2559: 2-3) สอดคล้องกับเงื่อนไขและสภาพแวดล้อมของการพัฒนาที่กล่าวไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 คือปัญหาคุณภาพในด้านทรัพยากรบุคคล ที่คุณภาพต่ำ ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ มีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม ประชากรจำนวนไม่น้อย ไม่เคารพสิทธิผู้อื่นและไม่ยึดผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ซึ่งการที่ไม่เคารพสิทธิผู้อื่น และไม่ยึดถือผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ คือการขาดจิตสาธารณะ

ดังนั้น จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องทำการปลูกฝังแนวคิดเรื่องจิตสาธารณะแก่ประชาชน จิตสาธารณะหรือจิตสำนึกทางสังคม (Public consciousness) หมายถึง สำนึกหรือความคิด ที่จะทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้แก่สังคมหรือคนทั่วไป (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2554: ออนไลน์) สอดคล้องกับคำพูดของสยามรัฐ เรื่องนาม (2542) อ่างถึงใน (ธนิชชากร ปิตาระโพธิ์: ออนไลน์) ว่าเป็นการตื่นตัวของความรู้สึกนึกคิดของบุคคลในสังคมที่ต้องการเข้าไปแก้วิกฤตการณ์หรือปัญหา ของสังคม และก่อให้เกิดพฤติกรรมการรวมตัวเป็นกลุ่มหรือองค์กร ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ หรือภาคสังคม ในลักษณะที่เป็นหุ้นส่วนกัน ก่อให้เกิดจิตสำนึกร่วมกัน การเป็นพลเมืองที่ตระหนัก ในทรัพย์สิน ชีวิต ที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาตินอกเหนือจากตัวเอง ซึ่งสอดคล้องกับจุดเน้น และประเด็นพัฒนาหลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ข้อ 2.2.3 การเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย โดยจุดเน้นประการที่สองคือ การหล่อหลอมให้คนไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม คนไทยในทุกช่วงวัยเป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดี ต่อสังคม สอดคล้องกับค่านิยม 12 ประการ ของคณะรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

ข้อที่ 2. ชื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุทิศการณในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม, ข้อที่ 6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เพื่อแผ่และแบ่งปัน และข้อที่ 12. คำนึ่งถึงผลประโยชน์ส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง (คณะรักษาความสงบแห่งชาติ, 2560: ออนไลน์), (กรรยา พรรณมา, 2559: 109)

ในการสร้างจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นต่อประชาชนนั้น ศาสนาเป็นปัจจัยหนึ่ง ที่ก่อให้เกิดจิตสาธารณะได้ โดยศาสนาจัดได้ว่าเป็น “ทุนทางวัฒนธรรม ได้แก่ ศาสนา ประเพณี ความเชื่อ จริยธรรมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเอื้ออาทรต่อกัน เริ่มจากสถาบันครอบครัว โดยการให้การศึกษาและสื่อจะมีส่วนร่วมสร้างให้เกิดความคิดหลากหลายที่ชี้ให้เห็นคุณโทษต่างๆ รวมทั้งการเรียนรู้ อย่างมีส่วนร่วม มีชุมชนแห่งการเรียนรู้” (ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรมและสังคม สัจจร, 2543) สอดคล้องกับปรัชญาอินทระกำแหง (2539: 43-62) ที่ได้กล่าวถึงสถาบันศาสนา ในฐานะที่เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างจิตสาธารณะ ดังนี้

“...สถาบันศาสนา เป็นสถาบันที่ได้รับการเคารพบูชายกย่อง มาแต่โบราณจวบจนปัจจุบัน เป็นสถาบันที่มีอิทธิพลอย่างสูงต่อจิตใจ ของประชาชน เพราะต่างได้ยึดถือสถาบันนี้เป็นที่พึ่งทางใจมาเนิ่นนาน ฉะนั้น สถาบันศาสนาจึงอยู่ในฐานะที่จะช่วยสร้างสรรค์พัฒนาจิตสำนึกให้เกิดขึ้น ได้อย่างดีที่สุด คือ การสอนด้วยตัวอย่าง องค์พระตถาคตเจ้าทรงสอนอย่างใด ปฏิบัติอย่างใด เพราะตัวอย่างที่น่าเคารพบูชาอย่างบริสุทธิ์นั้น ย่อมเป็นเสมือน ลิ้มที่ได้ตอกย้ำลงไปจิตส่วนลึกให้เกิดความประทับใจจนต้องปฏิบัติตาม ด้วยความเลื่อมใสศรัทธา หากเป็นเช่นนี้แล้วย่อมก่อให้เกิดเป็นจิตที่มี แต่ความเมตตากรุณาต่อกัน เบียดเบียนกันไม่ได้ กอบโกยส่วนเกินกันไม่ได้...”

ดังนั้น ศาสนาเป็นแนวทางหนึ่งที่สำคัญที่สามารถพัฒนาคนให้สามารถมีจิตสาธารณะมากขึ้น ได้ในโลก และทุกศาสนาต่างมีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้คนของตนเป็นคนดี โดยในหลักคำสอน ของแต่ละศาสนาจะมีแนวคิดที่สัมพันธ์กับจิตสาธารณะที่สอดแทรกอยู่เสมอ ดังนี้

- 1) พุทธศาสนามีหลักคำสอนสังคหวัตถุ 4 ซึ่งสอนเรื่องการเสียสละช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคม คือ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตา 2) ศาสนาอิสลาม มีหลักการปฏิบัติของศาสนิกอยู่ 5 ประการ ซึ่งล้วนแล้วแต่เกี่ยวข้องกับการแบ่งปัน การเสียสละเพื่อส่วนรวมทั้งสิ้น เช่น หลักการบริการชะกาต เป็นการจ่ายทานของชาวมุสลิมเพื่อช่วยเหลือคนยากจน ถือเป็น การขัดเกลาจิตใจให้เป็นผู้รู้จักเสียสละ และขจัดความตระหนี่ถี่เหนียวให้พ้นจากจิตใจ การถือศีลอด เป็นการเสียสละความสุขสบาย จากการบริโภคใช้สอยมาเป็นการอดอาหารและงดเว้นจากสิ่งที่ไม่ควรบริโภคได้รับ

คืองดเว้นจากการกินการดื่ม ตั้งแต่พระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก งดเว้นการมีเพศสัมพันธ์ งดเว้นจากการกระทำความชั่วทั้งกาย ใจ และวาจา ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติเข้าใจถึงผู้ด้อยกว่านั้นแล้ว เกิดความยินดีที่จะช่วยเหลือผู้อื่น เป็นต้น 3) คริสต์ศาสนา หลักธรรมสำคัญของคริสต์ศาสนา คือ “เรื่องความรัก” คริสต์ศาสนาจึงได้ชื่อว่าเป็น “ศาสนาแห่งความรัก” แต่ความรักในที่นี้เป็นความรักของพระเจ้า มิใช่ความรักที่ประกอบด้วยตัณหา ราคะ แบบความรักของหนุ่มสาวทั่วไป แต่เป็นความรักที่ไม่มีเงื่อนไข เป็นการปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข มีความเมตตากรุณา ให้อภัยซึ่งกันและกัน และยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นได้ดี เป็นความรักที่จะต้องมีการเสียสละ คริสต์ศาสนา สอนให้ผู้นับถือรักในพระเจ้า รักเพื่อนมนุษย์ และรักแม้กระทั่งศัตรู นับว่าเป็นการสอนให้คริสต์ศาสนิกชนรู้จักให้อภัยและเสียสละอย่างยิ่งใหญ่ ความรักเป็นหลักธรรมสูงสุดที่พระเยซู ทรงสั่งสอนเริ่มต้นตั้งแต่ทรงสอนว่า พระเจ้าทรงรักโลก จนได้ทรงส่งพระบุตร (พระเยซู) ของพระองค์ มาสู่โลกนี้ เพื่อทรงใช้หนี้บาปแทนมนุษย์ เพื่อให้มนุษย์รอดพ้นจากบาป ด้วยการเสียสละชีวิต บนไม้กางเขน เพื่อให้มนุษย์ทั้งมวลหลุดพ้นจากบาป เป็นแบบอย่างให้กับมนุษย์ได้รู้จักการเสียสละ อันเป็นหลักคำสอนที่ทำให้เกิดความสงบสุขขึ้นในโลก (กรรยา พรรณา, 2559: 73-77)

แม้ว่าจำนวนของผู้นับถือคริสต์ศาสนาในประเทศไทยจะมีเพียงร้อยละ 0.5 % ของประชากรทั้งหมด แต่หากเทียบจำนวนผู้นับถือคริสต์ศาสนาในโลก ก็มีถึงร้อยละ 35 % และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็น 37% ภายในปี ค.ศ. 2050 ศูนย์วิจัยประชากรคริสตชนในโลก ได้ทำการเผยแพร่ข้อมูล โดย Dr. Todd M. Johnson ผู้อำนวยการของศูนย์ฯ ที่งานสัมมนา “SHIFT ความจริงสะท้อนโลก โดยวิทยากรระดับโลก” วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2558 ณ หอธรรม โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย กรุงเทพฯ โดยข้อมูลระบุว่า การเปลี่ยนแปลงประชากรที่นับถือคริสต์ศาสนาในโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทวีปแอฟริกาและทวีปเอเชีย สืบเนื่องด้วยสาเหตุการอพยพของผู้ลี้ภัยที่หนีภัยสงคราม จากตะวันออกกลางและการก่อการร้ายของกลุ่มรัฐอิสลาม (ISIS) ซึ่งเป็นกลุ่มผู้อพยพชาวคริสต์ ถึง 49% จากสัดส่วนของผู้อพยพนานาชาติ ส่วนทางศูนย์วิจัยประชากรคริสตชนในโลกได้คาดการณ์ว่าภายในปี ค.ศ. 2050 จะมีคริสต์ศาสนิกชนมากกว่า 2,200 ล้านคนในโลก โดยเฉพาะคริสตชนในประเทศจีนจะมีถึง 200 ล้านคน

สังคมคริสต์ศาสนาในประเทศไทยยุคปัจจุบัน จึงควรมีการส่งเสริมความเป็นจิตสาธารณะ แก่สมาชิกให้ทำงานร่วมกับงานพัฒนาสังคมให้มากขึ้น และสนับสนุนคริสตชนให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนที่มีความหลากหลายทางศาสนา รวมถึงให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อพยพโดยไม่จำเป็นว่าเป็น คริสตชนหรือไม่ เพราะสังคมคริสตชนก็กำลังไปสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ชาวสารสามารถแพร่กระจายไปสู่อีกซีกโลกได้อย่างรวดเร็ว คริสตชนจึงสามารถทราบถึงปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว และมีการรวมตัวกันของกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งระดับคน ชุมชน หรือองค์กร รวมถึงส่วนตัวด้วย (Johnson Todd M., สัมมนา “SHIFT ความจริงสะท้อนโลก โดยวิทยากรระดับโลก”)

เช่น กลุ่มจิตอาสาของมูลนิธิเรนโบว์แลนด์บริการชุมชน ที่มีการรวมกลุ่มเพื่อจัดกิจกรรมให้ความช่วยเหลือด้านสังคมสงเคราะห์ การพัฒนาคุณภาพชีวิต การให้ความรู้และการให้บริการแก่ชุมชน โดยมีเป้าหมายเพื่อการประกาศศาสนาและการพัฒนาสังคมผ่านการจัดกิจกรรมช่วยเหลือชุมชน รวมถึงมีการนำสมาชิกและผู้สนใจมาเข้าร่วมกิจกรรม เป็นต้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจเรื่องกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มจิตอาสา โดยศึกษากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา เพื่อนำกระบวนการเรียนรู้ในการเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา มาเสริมสร้างเรื่องจิตสาธารณะแก่ประชาชนในปัจจุบัน

คำถามการวิจัย

1. กลุ่มจิตอาสาที่มีกระบวนการเรียนรู้ในการเสริมสร้างจิตสาธารณะอย่างไร
2. คนในกลุ่มจิตอาสาเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไรหลังจากผ่านกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา
2. เพื่อนำเสนอกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตและวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตเชิงเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ขั้นตอนการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ ความหมายของจิตสาธารณะ ความสำคัญของจิตสาธารณะ องค์ประกอบของจิตสาธารณะ กระบวนการสร้างจิตสาธารณะ คำสอนศาสนาคริสต์กับการเสริมสร้างจิตสาธารณะ

2. ขอบเขตเชิงพื้นที่

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตพื้นที่ เป็นเชิงพื้นที่ต้นแบบเพื่อใช้ในการศึกษากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา 4 แห่ง โดยคัดเลือกกลุ่มจิตอาสา คริสต์ศาสนิกายโปแตสแตนท์ 2 แห่ง และจากนิกายโรมันคาทอลิก 2 แห่ง เพราะเป็นพื้นที่ต้นแบบในการทำจิตอาสาที่ได้รับการรับรองจากผู้คุณวุฒิและอาจารย์ทางด้านศาสนา กลุ่มจิตอาสา คริสต์ศาสนิกายโปแตสแตนท์คือ บ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน และสำนักงานคุ้มครองเด็กสภาคริสตจักรในประเทศไทย กลุ่มจิตอาสา คริสต์ศาสนิกายโรมันคาทอลิก

คือสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน และฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑล กรุงเทพฯ โดยวิเคราะห์ปัจจัย เงื่อนไข องค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

กระบวนการเรียนรู้ หมายถึง ขั้นตอนที่กลุ่มจิตอาสาใช้ในการเสริมสร้างสมาชิกกลุ่มจิตอาสา ไม่ว่าจะบทบาทใดก็ตามให้มีจิตสาธารณะเกิดขึ้นหรือเพิ่มขึ้น โดยกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา มีขั้นตอนคือ 1) กระบวนการตระหนัก/ สนใจในปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น 2) การกำหนดวิธีการเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ 3) การดำเนินการตามวิธีการที่กำหนดไว้เพื่อแก้ปัญหา และ 4) การเปลี่ยนแปลง คือการที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีการพัฒนา ด้านจิตสาธารณะมากขึ้น

กลุ่มจิตอาสา หมายถึง กลุ่มองค์กรที่เกิดจากการก่อตั้งขององค์กรคริสต์ศาสนา นิกายโปรเตสแตนต์หรือนิกายโรมันคาทอลิกโดยจดทะเบียนอย่างเป็นทางการในฐานะองค์กร มูลนิธิ หรือแผนก เพื่อจัดกิจกรรมให้ความช่วยเหลือด้านสังคมสงเคราะห์และการให้บริการ แก่กลุ่มเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ กลุ่มจิตอาสาทั้งหมดจะสังกัดภายใต้องค์กรศาสนาที่ตั้งกลุ่มจิตอาสา ขึ้นมา กลุ่มจิตอาสา มีปฏิสัมพันธ์ต่อสมาชิกกลุ่มผ่านการจัดกิจกรรมช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย และมีการนำสมาชิกของกลุ่มกับผู้สนใจมาเข้าร่วมกิจกรรมรวมถึงเสริมสร้างจิตสาธารณะให้

จิตสาธารณะ หมายถึง การตระหนักถึงปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นจากกระบวนการรับรู้ของตน จนเกิดการคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมควบคู่กับผลประโยชน์ส่วนตน การเชื่อมั่นในความสามารถ ของตนเองและพลังของการรวมกลุ่มในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม การมีความรัก ความเอื้ออาทรทั้งต่อบุคคลที่ตนเองรู้จักและไม่รู้จัก การไม่เบียดเบียนสิทธิผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม รอบด้าน เสียสละตนเองเพื่อสังคม และการดูแลของส่วนรวมคือรักษาสาธารณะสมบัติ และสิ่งแวดล้อม

กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มจิตอาสาที่จัดขึ้นเพื่อเสริมสร้างการทำจิตสาธารณะแก่สมาชิก ของกลุ่มจิตอาสา ทั้งผู้นำกลุ่ม เจ้าหน้าที่ อาสาสมัคร และผู้รับบริการ โดยประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ 1) กระบวนการตระหนัก/ สนใจในปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น 2) การกำหนดวิธีการเพื่อเสริมสร้าง จิตสาธารณะ 3) การดำเนินการตามวิธีการที่กำหนดไว้เพื่อแก้ปัญหา และ 4) การเปลี่ยนแปลง

ผู้นำกลุ่มจิตอาสา หมายถึง ผู้นำของกลุ่มจิตอาสาซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้นำองค์กร ที่ผู้นำกลุ่มสังกัดอยู่ โดยทำหน้าที่ดูแลกลุ่มจิตอาสาและเป็นผู้นำกลุ่มในการทำกิจกรรมต่างๆ

เจ้าหน้าที่กลุ่มจิตอาสา คือ บุคคลที่ทำหน้าที่ดำเนินงานอย่างเป็นทางการของกลุ่มจิตอาสา ในการช่วยเหลือผู้นำในการทำกิจกรรมของกลุ่ม เจ้าหน้าที่กลุ่มจิตอาสาเป็นได้ทั้งเจ้าหน้าที่ธุรการของกลุ่ม ภารโรง คนงาน หรือ ผู้ประกอบอาหาร

อาสาสมัคร คือ บุคคลที่อาสาตนเองมาช่วยเหลืองานของกลุ่มจิตอาสาในด้านต่างๆ ซึ่งอาสาสมัครเป็นได้ทั้งสมาชิกกลุ่มทางการ/ไม่เป็นทางการของกลุ่ม

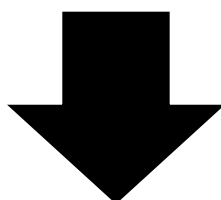
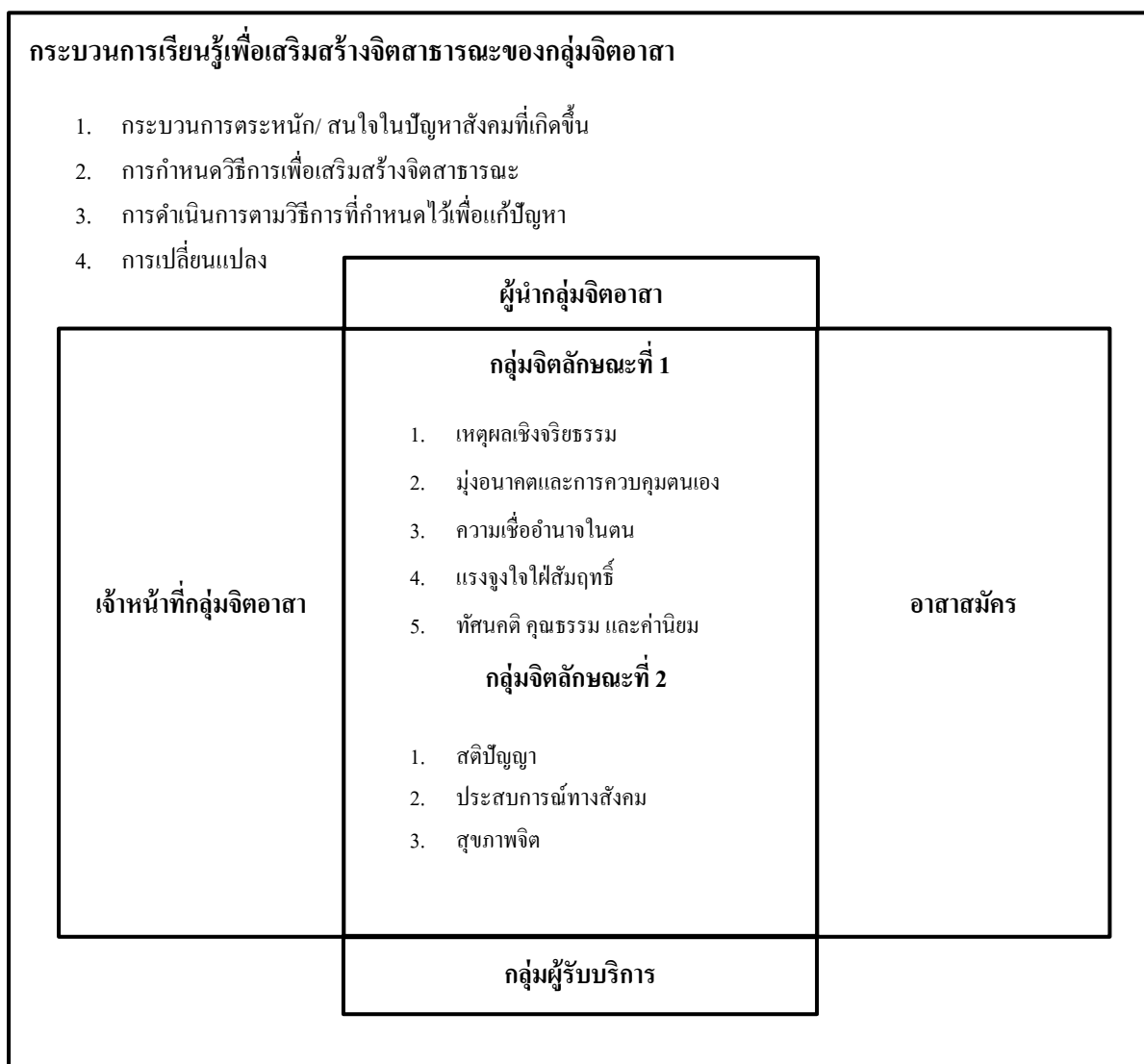
กลุ่มผู้รับบริการ คือ บุคคลที่ไม่ได้เป็นผู้มีบทบาทในการจัดกระบวนการเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา แต่เป็นผู้รับการจัดกิจกรรมจากกลุ่มจิตอาสาในด้านต่างๆ อาทิ ด้านสังคมสงเคราะห์ การพัฒนาคุณภาพชีวิต การให้ความรู้และการให้บริการ

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องที่จะใช้เป็นแนวทางในการศึกษากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา

ในกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา กลุ่มจิตอาสาเป็นกลุ่มที่ได้อำนาจจากสถาบันให้ทำตามเป้าหมายที่สถาบันต้องการ และกลุ่มจิตอาสามีการกำหนดเป้าหมายในการทำงานด้านจิตสาธารณะและเพื่อเสริมสร้างคนในกลุ่มของตนให้มีจิตสาธารณะ โดยเน้นที่การปรับเปลี่ยนระดับแนวคิด และปัญญาภายในบุคคล โดยผู้วิจัยแบ่งบุคคลในกลุ่มจิตอาสา 4 กลุ่มตามบทบาทในกลุ่มจิตอาสา คือ ผู้นำกลุ่มจิตอาสา เจ้าหน้าที่กลุ่มจิตอาสา อาสาสมัคร และผู้รับบริการ โดยกลุ่มจิตอาสาที่มีกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะเป็นขั้นตอนคือ 1) กระบวนการตระหนัก/สนใจในปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น 2) การกำหนดวิธีการเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ 3) การดำเนินการตามวิธีการที่กำหนดไว้เพื่อแก้ปัญหา และ 4) การเปลี่ยนแปลง โดยจุดมุ่งหมายของกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาคือ เพื่อทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลง ในระดับกลุ่มจิตลักษณะที่ 1 อันประกอบด้วยเหตุผลเชิงจริยธรรม มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง ความเชื่ออำนาจในตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และทัศนคติ คุณธรรม ค่านิยม รวมถึงระดับกลุ่มจิตลักษณะที่ 2 อันประกอบสดีปัญญา ประสบการณ์ทางสังคม และสุขภาพจิต ซึ่งเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของการเป็นคนดีและคนเก่งตามทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม ซึ่งนำไปสู่พฤติกรรมภายนอกด้านการเป็นพลเมืองดีและพฤติกรรมพัฒนาสังคมคือลักษณะของการมีจิตสาธารณะเป็นผลสุดท้าย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา

จิตสาธารณะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา
2. ได้แนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาขององค์กรคริสต์ศาสนา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่องการศึกษากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา
ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีสาระครอบคลุมเรื่องต่างๆดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับจิตสาธารณะ

- 1.1 ความหมายของจิตสาธารณะ
- 1.2 ความสำคัญของจิตสาธารณะ
- 1.3 องค์ประกอบของจิตสาธารณะ

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มจิตอาสา

- 2.1 นิยามของกลุ่มจิตอาสา
- 2.2 ตัวอย่างของกลุ่มจิตอาสาในประเทศไทย

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มจิตอาสา

- 3.1 ความหมายของกระบวนการเรียนรู้
- 3.2 องค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้
- 3.3 กระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มจิตอาสา

ตอนที่ 4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

- 4.1 ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ
- 4.2 คำสอนในพระคริสตธรรมคัมภีร์ที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ
- 4.3 ครอบคลุมกับการเสริมสร้างจิตสาธารณะ

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 5.1 งานวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มจิตอาสา
- 5.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างจิตสาธารณะ

ตอนที่ 6 บริบทของพื้นที่วิจัย

- 6.1 บ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน
- 6.2 สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย
- 6.3 สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน
- 6.4 ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับจิตสาธารณะ

1.1 ความหมายเกี่ยวกับจิตสาธารณะ

ความหมายเกี่ยวกับจิตสาธารณะ ผู้วิจัยได้พบว่า มีนักวิชาการที่เขียนถึงความหมายของจิตสาธารณะทั้งหมด 15 ท่าน ที่ได้นำเสนอความหมายของจิตสาธารณะดังนี้

กรรยา พรธรรมา (2559: 13) ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะไว้ว่าหมายถึงการรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน การคิดในสิ่งที่ดี ประพฤติดี ไม่เห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตน การรู้จักสิทธิของตนเองและผู้อื่น การไม่ทำลายเบียดเบียนบุคคล สังคม วัฒนธรรม ประเทศชาติและสิ่งแวดล้อม”

กองพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2556: 7) ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะคือคุณลักษณะทางจิตใจของบุคคลที่มีความพร้อม ความปรารถนาที่จะช่วยแก้ปัญหา อุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม รวมถึงการใช้และการรักษาสิ่งของที่เป็นของส่วนรวม สาธารณประโยชน์

เกียรติศักดิ์ แสงอรุณ (2551: 23) ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะไว้ว่าเป็นการสำนึกถึงการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมอันเกิดจากความไม่เห็นแก่ตัว และการเสียสละเพื่อสังคม

คมสัน สุขมาก (2553: 84) ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะไว้ว่าหมายถึงความตระหนักรู้ ความคิดเห็นของบุคคลต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมจากกระบวนการรับรู้ ทำให้เกิดกระบวนการวิเคราะห์ วิพากษ์ และคัดเลือกเหตุการณ์นั้นว่าเป็นปัญหา แม้ว่าปัญหาเหล่านั้นจะไม่ได้มีผลกระทบต่อตนเองโดยตรง การมีความรักความเอื้ออาทรต่อบุคคลทั้งที่รู้จักและไม่รู้จัก คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมควบคู่กับประโยชน์ส่วนตน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของส่วนรวม เกิดความปรารถนาที่จะแก้ไขปัญหาเหล่านั้น เชื่อมั่นในความสามารถของตนเองและพลังของการรวมกลุ่มในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม รวมทั้งร่วมมือกับผู้อื่นเพื่อสร้างแรงผลักดันในการแก้ไขปัญหาโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

จิราพรรณ เรื่องพุทธ (2556: 10) ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะไว้ว่าเป็นความสำนึกของบุคคลที่มีต่อสังคมส่วนรวม และอาสาเพื่อประโยชน์เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ช่วยเหลือสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน เสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว การมีส่วนร่วมที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน สังคม ประเทศชาติ ดูแลของสาธารณสมบัติอย่างสมัครใจ

ชัยยศ เดชสุระ (2557 : 42) ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะไว้ว่าหมายถึงความตระหนักรู้ของบุคคลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมและพร้อมที่จะช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคมรับผิดชอบที่จะสร้างสรรค์สังคมส่วนรวมโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการอยู่ร่วมกันแบบเกื้อกูล มองโลกในแง่ดีตามหลักไตรสิกขา โดยรับรู้ถึงสิทธิของตนควบคู่ไปกับหน้าที่อย่างเหมาะสมพอดี ช่วยดูแลรักษา แบ่งปันสมบัติของส่วนรวม ภาคภูมิใจในพลังของตน

ในการสร้างประโยชน์แก่ส่วนรวมและลงมือปฏิบัติโดยมีการวางแผน ใช้ความรู้ ความรอบคอบ กระทำเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ ร่วมกันกับคนในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552: 14) ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะไว้ว่าหมายถึงจิตสำนึก เพื่อส่วนรวม เพราะคำว่า “สาธารณะ” คือสิ่งที่มีได้เป็นของผู้หนึ่งผู้ใด จิตสาธารณะเป็นความรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของในสิ่งที่เป็นสาธารณะ ในสิทธิและหน้าที่ที่จะดูแลและบำรุงรักษาาร่วมกัน เช่น การช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม โดยการไม่ทิ้งขยะลงแหล่งน้ำ การดูแลรักษาสาธารณสมบัติ เช่น โทรศัพท์สาธารณะ หลอดไฟฟ้าที่ให้ความสว่างตามถนนหนทาง แม้แต่การประหยัดน้ำประปา หรือไฟฟ้าที่เป็นของส่วนรวมโดยใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า ตลอดจนช่วยกันดูแลรักษา ให้ความช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก หรือผู้ที่ร้องขอความช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้ ตลอดจนร่วมมือกันกระทำเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาหรือช่วยกันแก้ปัญหาแต่ต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย เพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม

ดนูชา ปนคำ (2555: 20) ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะไว้ว่าหมายถึงความตระหนักรู้ ในความต้องการหรือผลประโยชน์ของส่วนรวมและการใช้สติปัญญาสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์

ปกเกศ ชนะโยธา (2554: 104) ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะไว้ว่าหมายถึงความคิด ความตระหนักที่ไม่เห็นแก่ตัวและมีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือ ช่วยแก้ปัญหาให้ผู้อื่นและสังคม ท้องถิ่น รวมทั้งการรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระของตนในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน เป็นกลุ่ม รวมถึงยินดีนำความรู้ความสามารถของตนมาช่วยเหลือสังคมและท้องถิ่น

ประทีป จินฉิ่ง (2557: 40) ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะไว้ว่าหมายถึงคุณลักษณะ ทางจิตใจของบุคคลที่ตระหนักรู้ เห็นคุณค่าและพร้อมจะมีส่วนร่วมในเรื่องที่ก่อให้เกิดประโยชน์ ของส่วนรวม ซึ่งสะท้อนออกมาใน 3 ลักษณะคือ

1. ลักษณะของความคิด คือคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม คำนึงถึงความสำคัญของสิ่งอันเป็นของที่ต้องใช้หรือมีผลกระทบร่วมกันของชุมชน
2. ลักษณะของความรู้สึก คือ มีความรักและความรู้สึกเป็นเจ้าของสิ่งสาธารณะ มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือ ช่วยแก้ปัญหาให้ผู้อื่นหรือสังคม
3. ลักษณะของการกระทำ คือเอาใจใส่เป็นธุระ อุทิศตนทำงานเพื่อสังคมส่วนรวม หรือพยายามผลักดันให้เกิดผลที่ก่อให้เกิดประโยชน์ของส่วนรวม ด้วยการรับผิดชอบ และเคารพสิทธิในการใช้สาธารณสมบัติ

ภาณุมาส มหาทรัพย์สกุล (2555: 67) ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะไว้ว่าจิตสาธารณะ หมายถึงการมีความรับผิดชอบและเสียสละเพื่อส่วนรวม การเป็นคนใจกว้างเห็นแก่ประโยชน์ผู้อื่น และประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

ภาสุดา ภาคาผล (2556: 30-31) ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะไว้ว่าหมายถึง การตระหนักรู้ ความรู้ความเข้าใจ และการเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ เพื่อส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มีความรับผิดชอบต่อสังคม และมีความปรารถนา ที่จะช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน

วรรณภา ประยุกต์วงศ์, ปาริณา ประยุกต์วงศ์ และอื่นๆ (2551: 39) ได้ให้ความหมาย ของการเป็นจิตอาสาพนักงาน ในองค์กรธุรกิจว่าเป็นจิตใจที่เต็มใจที่อยากช่วยเหลือ และพร้อมแสดงออกหากมีโอกาสของพนักงานในธุรกิจองค์กรเอกชนในรูปแบบต่างๆ ทั้งที่แสดงออก ในฐานะประชาชนทั่วไป หรือในฐานะกลุ่มพนักงาน ตลอดจนในฐานะองค์กร

สุดาพรรณ บินนอก (2551: 9) ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะว่าหมายถึงพฤติกรรม การช่วยเหลือและเสียสละต่อสังคมที่เกิดขึ้นโดยความสมัครใจ มีความรัก ความเอื้ออาทร และมีส่วนร่วมในการอาสาทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมอย่างเต็มใจ มีการแสดงออกโดยการอาสา ไม่มีใครบังคับ

หฤทัย อัจจุ (2544: 37) ได้ให้ความหมายของคำว่าจิตสาธารณะไว้ว่าหมายถึง ความตระหนักของบุคคลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกปรารถนาที่จะช่วยเหลือสังคม ต้องการเข้าไปแก้วิกฤตการณ์ โดยรับรู้ถึงสิทธิของตนควบคู่ไปกับหน้าที่และความรับผิดชอบ สำนึกถึงพลังของตนเองว่าสามารถร่วมแก้ไขปัญหาได้ และลงมือกระทำเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหา ด้วยวิธีการต่างๆโดยการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาร่วมกันกับคนในสังคม

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เกี่ยวกับความหมายของจิตสาธารณะจากที่นักวิชาการได้นำเสนอ ผู้วิจัยจึงได้สรุปได้ว่าความหมายของ จิตสาธารณะคือ

- 1) การตระหนักรู้ถึงปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นจากกระบวนการรับรู้ของตน จนเกิดการคำนึง ถึงผลประโยชน์ส่วนรวมควบคู่กับผลประโยชน์ส่วนตน
- 2) การเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองและพลังของการรวมกลุ่มในการแก้ไขปัญหา ที่เกิดขึ้นในสังคม
- 3) การมีความรักความเอื้ออาทรทั้งต่อบุคคลที่ตนเองรู้จักและไม่รู้จัก
- 4) การไม่เบียดเบียนสิทธิผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมรอบด้าน เสียสละตนเองเพื่อสังคม
- 5) การดูแลของส่วนรวม คือรักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อม

โดยความหมายของจิตสาธารณะผู้วิจัยได้แสดงผลไว้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความหมายจิตสาธารณะของนักวิชาการ

รายชื่อ	การตระหนักรู้ถึงปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นจากกระบวนการรับรู้ของตน	เชื่อมั่นในความสามารถของตนเองและพลังของการรวมกลุ่ม	การมีความรักความเอื้ออาทรทั้งต่อบุคคลที่ตนเองรู้จักและไม่รู้จัก	การไม่เบียดเบียนสิทธิผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม	การดูแลของส่วนรวม
กรรยา พรรณนา				/	/
กองพัฒนานักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่	/				/
เกียรติศักดิ์ แสงอรุณ	/		/		
คมสัน สุขมาก	/	/	/		
จิราพรรณ เรืองพุทธ	/	/	/		/
ชัยยศ เดชสุระ	/	/			/
ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์			/	/	/
دنۇشا پنكاً	/				
ปกเกศ ชนะโยธา	/				/
ประทีป จินนี้	/	/	/		/
ภา นู มา สมหาทรัพย์สกุล			/	/	
ภาสุดา ภาคาผล	/		/	/	/
วรรณา, ปารีณา ประยุกต์วงศ์ และอื่นๆ		/	/		
สุดาพรรณ บินนอก		/	/	/	
หฤทัย อาจปฐุ	/	/		/	

1.2 ความสำคัญของจิตสาธารณะ

การเสริมสร้างจิตสาธารณะจำเป็นต้องได้รับการเห็นความสำคัญจากสังคม เพราะสภาพสังคมปัจจุบันกำลังทำให้ผู้คนเริ่มมีวิถีชีวิตที่ถดถอยห่างจากความเป็นจิตสาธารณะ ทุกคนใช้ชีวิตแบบต่างคนต่างอยู่ หากมีปัญหาใดเกิดขึ้นในสังคมแต่ไม่กระทบต่อตนก็จะเพิกเฉย สังคมเกิดการพัฒนาด้านต่างๆอย่างรวดเร็วผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศบวกกับการเติบโตทางเศรษฐกิจซึ่งเปลี่ยนวิถีให้คนในสังคมต้องให้ความสำคัญต่อเรื่องปากท้องของตนเองเป็นอันดับหนึ่ง ก่อให้เกิดการแข่งขันเพื่อการอยู่รอดของตน ทำให้คนในสังคมมีวิถีชีวิตที่แข่งขันเพื่อตัวเอง และไม่ได้ให้ความสนใจต่อปัญหาของผู้อื่น หรือปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นที่ไม่กระทบถึงตน หรือไม่ใช่เรื่องของตน มีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม ประชากรจำนวนมากไม่เคารพสิทธิผู้อื่น และไม่ยึดผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องทำการปลูกฝังแนวคิดเรื่องจิตสาธารณะแก่ประชาชน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเรื่องความสำคัญของจิตสาธารณะ โดยนักวิชาการทั้งหมด 4 ท่าน ได้กล่าวถึงความสำคัญของจิตสาธารณะไว้ ดังนี้

กรรยา พรรณา (2559: 32-35) กล่าวไว้ว่า ถ้าสามารถปลูกฝัง ส่งเสริม หรือพัฒนาให้เด็กมีจิตสำนึกสำนึกสาธารณะด้วยวิธีการต่างๆ จะทำให้เด็กมีจิตใจที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน อาสาดูแลรับผิดชอบและใช้สมบัติส่วนรวมอย่างเห็นคุณค่า รู้จักการแบ่งปันโอกาสในการใช้ของส่วนรวมให้ผู้อื่น เมื่อเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ปัญหาที่เกิดการเอาเปรียบผู้อื่น การคดโกง การทุจริตคอร์รัปชัน การเห็นแก่ประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง ปัญหาการทำลายสาธารณสมบัติต่างๆ และการเพิกเฉยต่อเหตุการณ์ที่ไม่เกี่ยวข้องกับตนเองหรือตนเองไม่ได้รับความเดือดร้อนเสียหาย การไม่ยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคลก็จะลดน้อยลง และจะนำมาสู่สังคมที่มีความสงบสุขเจริญรุ่งเรืองและพัฒนาขึ้นตามลำดับบนพื้นฐานของการรู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเอง โดยที่ไม่ไปละเมิดสิทธิและหน้าที่ของคนอื่น

ชัยยศ เดชสุระ (2557: 44) กล่าวไว้ว่า จิตสาธารณะเป็นคุณธรรมหนึ่งของพลเมือง เป็นจิตสำนึกและจิตวิญญาณของสังคม ถ้าไม่มีจะทำให้ขาดพลังในการสร้างสรรค์ เมื่อเกิดจิตสาธารณะกับคนในสังคมจะทำให้เกิดความเข้มแข็งของสังคม ซึ่งทำให้การเมือง เศรษฐกิจ ศีลธรรมดีขึ้น การส่งเสริมจิตสาธารณะให้แก่นิสิต นักศึกษา ซึ่งเป็นวัยที่มีการพัฒนา จิตสาธารณะเป็นแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมทางด้านเจตคติของนิสิตนักศึกษา ให้มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เห็นแก่ตัว มีความเป็นพลเมืองที่ดี และเห็นความเท่าเทียมของมนุษย์ ทำให้สังคมมีการเคลื่อนไหวไปอย่างเป็นระบบถูกต้องบนพื้นฐานของประชาธิปไตย ดังนั้น จากกระแสการแข่งขันและระบบทุนนิยม กระแสเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วิกฤตทางคุณธรรมจริยธรรม และ สังคมชุมชนวิถีที่เปลี่ยนไป จึงควรเร่งสร้างเสริมการมีจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นในสังคมไทยเพื่อให้เกิดการแสดงออกถึงการไม่ยึดเอาประโยชน์ของตนเองเป็นที่ตั้งเท่านั้น หากแต่เป็นผู้ที่มีน้ำใจชอบช่วยเหลือผู้อื่น

ตระหนักถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม พร้อมกับมีความเต็มใจและยินดีที่จะเสียสละสิทธิ์ของตนออกไป ถ้าสิ่งนั้นส่งผลให้สังคมดีขึ้น

ประทีป จินฉัตร (2557: 44-45) ได้กล่าวถึงความสำคัญของจิตสาธารณะไว้ว่า การดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 การมีเทคโนโลยี การสร้างสิ่งประดิษฐ์ไม่ได้แก้ปัญหาทุกอย่างในสังคมโดยเห็นได้จากปัญหาอาชญากรรมที่เพิ่มขึ้น ปัญหาการแก่งแย่งแข่งขันทางเศรษฐกิจที่รุนแรง ปัญหาทางการเมือง เป็นต้น ทำให้แนวคิดที่สำคัญประการหนึ่งผุดขึ้นในกลุ่มมนุษยชาติ คือ นอกเหนือจากการสร้างเทคโนโลยีที่ทันสมัย มนุษย์จะต้องสร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้นคู่กันไป คือ การมีจิตสาธารณะให้เกิดในใจของคนทั่วไป และการพัฒนาจิตสาธารณะให้กับบุคคล เพื่อให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมจึงควรเกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้ทำให้ปัจจุบันการพัฒนาจิตสาธารณะให้กับบุคคลจึงมีความสำคัญมากขึ้น เพื่อให้ผู้คนได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะมากกว่าตนเอง นั่นหมายความว่า ทุกคนต้อง “ให้” มากกว่า “รับ” และถ้าสามารถปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนได้ตระหนัก สังคมย่อมเป็นสุข จิตสาธารณะจึงมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ เป็นภาระของสมาชิกในสังคมที่จะต้องช่วยกันสร้างควมมีจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นในใจของทุกคน ให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสาธารณะ และเป็นการสร้างคุณธรรมจริยธรรม ให้เกิดขึ้นกับบุคคลโดยทั่วไป

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจกร (2543, อ้างถึงใน กรรยา พรรณา, 2559: 32-35, ประทีป จินฉัตร, 2557: 43-44 และหฤทัย อัจปรุ, 2544) กล่าวถึงความสำคัญของจิตสาธารณะไว้ว่า การที่คนมาอยู่รวมกันเป็นสังคมย่อมต้องมีความสัมพันธ์ในรูปแบบการพึ่งพากันและแต่ละคนมีบทบาทที่แตกต่างกันไป แต่ถ้าคนในสังคมขาดจิตสำนึกสาธารณะนอกจากจะมีผลกระทบต่อบุคคลรอบคร้ว องค์กรแล้ว การขาดจิตสำนึกสาธารณะยังมีผลกระทบต่อชุมชนระดับประเทศ และระดับโลก ดังที่แสดงต่อไปนี้

ในระดับบุคคล ถ้าบุคคลในชาติขาดจิตสำนึกสาธารณะจะทำให้เกิด

1. สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเอง อาจถูกจับ/ได้รับผลร้ายอื่น ๆ จากการกระทำที่ไม่ดีของตนเอง
2. สร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น เพราะคิดถึงแต่เรื่องผลประโยชน์ของตนเอง จึงทำทุกอย่างเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนเองต้องการ โดยไม่คำนึงถึงหลักคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม ทำให้กระทำในสิ่งที่ผิดทั้งศีลธรรมและกฎหมาย เช่น คดโกง เอาไรต์เอาเปรียบผู้อื่น เบียดเบียนทรัพยากรธรรมชาติ ลักขโมย ฯลฯ

ในระดับครอบครัว ถ้าสมาชิกครอบครัวขาดจิตสำนึกสาธารณะจะทำให้เกิดการขาดความรัก ความสามัคคี ทะเลาะเบาะแว้ง แก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกันในครอบครัว

ในระดับองค์กร ถ้าคนในองค์กรขาดจิตสำนึกสาธารณะจะทำให้เกิด

1. เห็นแก่ตัว ประจบเจ้านายเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง ทำทุกอย่างให้ตนเองได้รับผลประโยชน์ แบ่งพรรคแบ่งพวก เอาสมบัติของส่วนรวมมาเป็นสมบัติส่วนตัวหรือเอามาหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง
2. องค์กรมีปัญหา ขาดการพัฒนาและคุณภาพของงานลดลง

ในระดับชุมชน ถ้าคนในชุมชนขาดจิตสำนึกสาธารณะจะทำให้เกิด

1. ชุมชนอ่อนแอ ขาดการพัฒนา เพราะต่างคนต่างอยู่ สภาพชุมชนมีสภาพเช่นไรก็ยังคงเป็นเช่นนั้น ไม่เกิดการพัฒนา และยิ่งนานไปก็มีแต่เสื่อมทรุดลง
2. อาชญากรรมในชุมชนอยู่ในระดับสูง
3. ขาดศรัทธาเชื่อมั่น ขาดผู้นำที่นำไปสู่การแก้ปัญหา เพราะคนชุมชนมองปัญหาของตัวเองเป็นเรื่องใหญ่ ขาดคนอาสาบำเพ็ญการพัฒนา เพราะกลัวเสียทรัพย์กลัวเสียเวลาหรือกลัวเป็นที่ครหาจากบุคคลอื่น

ในระดับชาติ ถ้าบุคคลในชาติขาดจิตสำนึกสาธารณะจะทำให้เกิด

1. การเห็นแก่ตนเองและพวกพ้อง แก่งแย่งชิงดีชิงเด่น ทุจริตคอร์รัปชั่น ขาดความสามัคคี
2. วิกฤตการณ์ภายในประเทศบ่อยครั้ง และแก้ปัญหาไม่ได้ อาทิ วิกฤตเศรษฐกิจ สังคมขาดเสถียรภาพทางการเมือง การชุมนุมขับไล่รัฐบาลหรือผู้นำประเทศ
3. ประเทศชาติอยู่ในสภาพล้าหลัง เนื่องจากขาดพลังของคนในสังคม เมื่อผู้นำประเทศนำมาตรรกการได้ออกมาใช้ ก็จะไม่ได้อผลเพราะไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน
4. ประเทศชาติไร้เกียรติ ไร้ศักดิ์ศรี ทำให้ประชาชนในประเทศอื่นมองด้วยสายตาเหยียดหยาม ดูหมิ่นดูแคลนว่าเป็นประเทศด้อยพัฒนา

ในระดับโลก ถ้าบุคคลชาติขาดจิตสำนึกสาธารณะจะทำให้เกิดการเอาัดเอาเปรียบระหว่างประเทศ ทำให้เกิดปัญหาในระดับต่างๆดังนี้

1. เกิดการสะสมอาวุธกันระหว่างประเทศ เพราะขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน กลัวประเทศอื่นจะโจมตี จึงต้องมีอาวุธที่รุนแรง มีอำนาจในการทำลายล้างสูงไว้ในครอบครองเพื่อข่มขู่ประเทศอื่น และเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็มักมีแนวโน้มในการใช้ความรุนแรงของแสนยานุภาพทางการสงครามในการตัดสินปัญหา
2. เกิดการชิงดีชิงเด่นกัน ทำทุกอย่างเพื่อให้ประเทศของตนอยู่เหนือกว่าประเทศอื่นๆ ทุกด้าน มีการถั่นถ้าง แก่งแย่งใช้อำนาจหรือครอบงำทางการค้าระหว่างประเทศ

พยายามทุกวิถีทาง เพื่อให้เกิดการได้เปรียบทางการค้าทำให้ประเทศด้อยกว่าชาติโอกาส ในการพัฒนาประเทศของตน

3. เกิดการรังเกียจเหยียดหยามคนต่างเชื้อชาติ ต่างเผ่าพันธุ์หรือต่างท้องถิ่น มองชนชาติอื่น เผ่าพันธุ์อื่นว่ามีความเจริญหรือมีศักดิ์ศรีด้อยกว่าเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ของตนเอง ดูถูกหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อชาติอื่น

จากการศึกษาความสำคัญของจิตสาธารณะจึงได้ได้สรุปว่าความสำคัญของจิตสาธารณะ คือ เป็นคุณธรรมหนึ่งของพลเมือง ถ้าไม่มีจะทำให้ขาดพลังในการสร้างสรรค์ และหากคนในสังคม ขาดจิตสำนึกสาธารณะจะมีผลกระทบต่อทั้งระดับบุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน ประเทศ และระดับโลก แต่เมื่อเกิดจิตสาธารณะกับคนในสังคมจะทำให้เกิดความเข้มแข็งของสังคม ซึ่งทำให้การเมือง เศรษฐกิจ ศิลธรรมดีขึ้น การส่งเสริม ปลูกฝัง หรือพัฒนาการมีจิตสาธารณะ ให้แก่ผู้คนในสังคม โดยเฉพาะต่อเด็ก นิสิต นักศึกษา ซึ่งเป็นวัยที่มีการพัฒนา ทำให้ผู้รับแนวคิด จิตสาธารณะได้รับการพัฒนาตนให้มีจิตใจที่เห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน ปัญหาต่างๆ ในสังคมที่เกิดขึ้นก็จะลดน้อยลงและนำมาสู่สังคมที่มีความสงบสุขและพัฒนาขึ้น ตามลำดับบนพื้นฐานของการรู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเอง โดยที่ไม่ไปละเมิดสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น และจากกระแสการแข่งขันและระบบทุนนิยม กระแสเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วิถีทางคุณธรรม จริยธรรมและสังคมชุมชนวิถีที่เปลี่ยนไป จึงควรเร่งสร้างเสริมการมีจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นแก่คน ในสังคมให้งอกงามขึ้นต่อไป

1.3 องค์ประกอบของจิตสาธารณะ

ในส่วนองค์ประกอบของจิตสาธารณะ ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องจิตสาธารณะโดยแบ่งองค์ประกอบ ชัดเจนเพื่อสามารถเลือกศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มจิตอาสา เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ โดยนักวิชาการทั้งหมด 4 ท่าน ได้แบ่งองค์ประกอบของจิตสาธารณะดังนี้

ดนูชา ปนคำ (2555: 22-23) ได้วิเคราะห์ว่าจิตสาธารณะมีองค์ประกอบดังนี้ คือ

1. ด้านความรู้ความสำคัญของจิตสาธารณะ หมายถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสาธารณะ ทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น
2. ด้านความรู้ความต้องการสาธารณประโยชน์ของส่วนรวม หมายถึง การรู้ปัญหาของส่วนรวม ที่ต้องการได้รับการแก้ไข
3. ด้านการทราบความรู้ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ หมายถึง การศึกษาความรู้ เพื่อให้ทำสาธารณประโยชน์อย่างถูกต้อง

4. ด้านการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์เพื่อส่วนรวม หมายถึง การลงมือทำในสิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์
5. ด้านการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ หมายถึง การติดตามการใช้สาธารณประโยชน์ของคนในสังคม

หลุยส์ อาจปรู (2544: 46) ได้สรุปองค์ประกอบของจิตสาธารณะไว้ดังนี้ คือ

1. ด้านความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม บุคคลเกิดการรับรู้ว่าคุณภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ว่าอยู่ในภาวะไม่ปกติ ซึ่งมีผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว ประเทศชาติ เป็นภาวะที่จำเป็นต้องแก้ไขปัญหให้อยู่ในภาวะปกติสุข
2. ด้านการวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจาร์ณ สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง รวมถึงการคิดจำแนกสาเหตุ และกระบวนการที่ทำให้ปัญหาสังคมเหล่านั้นอยู่ในภาวะไม่ปกติ รวมถึงผลกระทบของปัญหาในด้านต่างๆว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร และร่วมกับการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่น ถึงสภาพปัญหา แนวทางป้องกันและการแก้ไข
3. ด้านความรัก ความเอื้ออาทร และความสามัคคี การรวมกลุ่มของบุคคลในสังคม บุคคลในสังคมมีความหลากหลายจึงจำเป็นต้องสร้างขึ้นบนฐานแห่งความรัก ความเมตตา ความเอื้ออาทรและสามัคคี
4. ด้านการรับรู้ความสามารถของตนในการผลักดันเพื่อแก้ไขปัญหาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง มั่นใจในความสามารถของตนในการที่จะช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง มีความกระตือรือร้น ต้องการหาวิธี แนวทางและทรัพยากรในการแก้ปัญหา
5. ด้านการลงมือปฏิบัติ หรือร่วมมือในการแก้ไขปัญหาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆโดยการริเริ่มของตนเอง หรือเข้าร่วมในกลุ่มต่างๆ เพื่อช่วยเหลือสังคม โดยการให้ทุนทรัพย์ การช่วยในการจัดกิจกรรมต่างๆ ช่วยเสนอความคิดเห็น แนวทางแก้ไขปัญหา หรือการกระทำอื่นๆที่กระทำแล้วมีผลทำให้เกิดการผลักดัน และการเคลื่อนไหวในทางพัฒนาสังคมตามความรู้ ความสามารถของตน
6. ด้านการมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม ต้องมีการประสานเพื่อดำเนินการตามแนวทางในการช่วยเหลือสังคม โดยการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม ช่วยเหลือสังคม และร่วมมือกับองค์กรของรัฐบาลและเอกชน ในการกระทำเพื่อช่วยเหลือสังคม

อนุชา พวงสำลี และวีรบูรณ์ วิสารทสกุล (2540, อ้างถึงในคมสัน สุขมาก, 2553, 127-128) ได้กล่าวถึงการมีจิตสำนึกสาธารณะซึ่งเรียกอีกคำหนึ่งว่าคือ จิตสำนึกเพื่อส่วนรวม ว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญและมีความหมายอย่างยิ่งในสังคม ทำให้เกิดประชาสังคมคือเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งซึ่งหมายถึงชุมชนแห่งสำนึกที่สมาชิกของชุมชนต่างเป็นส่วนหนึ่งของระบบโดยรวมที่มีความสัมพันธ์อย่างแนบแน่น ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

1. มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน คนในชุมชนต้องมองอนาคตร่วมกัน เรียนรู้และทำความเข้าใจร่วมกัน โดยอาศัยการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ให้เห็นถึงสถานการณ์ แนวโน้มความเปลี่ยนแปลง พร้อมควบคู่ไปกับการปฏิบัติ
2. ประชาชนสำนึกถึงพลังของตนเองว่าจะสามารถร่วมแก้ไขเปลี่ยนแปลงสังคมได้ คือ การทำให้เกิดกลุ่มที่ให้ความสนใจต่อสาธารณะประโยชน์เป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดความเข้มแข็งเป็นพลังทางสังคมโดยไม่รอคอยให้ผู้อื่นแก้ปัญหาให้กับตนเอง ซึ่งการที่บุคคลจะสำนึกถึงพลังของตนได้จะต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของสังคม
3. ความรัก ความเอื้ออาทร ความสามัคคี ในการรวมกลุ่มของบุคคลในสังคมมีความหลากหลาย จึงจำเป็นต้องสร้างขึ้นบนฐานแห่งความรัก ความเมตตา ความเอื้ออาทรและความสามัคคี ความแตกต่างระหว่างบุคคลย่อมเกิดขึ้นได้ซึ่งความแตกต่างนี้เป็นสิ่งดีและไม่จำเป็นต้องนำไปสู่ความแตกแยกเสมอไป ดังนั้นเงื่อนไขแห่งความรัก ความเอื้ออาทร ความสามัคคี จะเป็นส่วนเชื่อมโยงให้เกิดความร่วมมืออย่างมีพลัง
4. การเรียนรู้ที่มีการปฏิบัติร่วมกัน จิตสำนึกสาธารณะนั้นเป็นสิ่งนามธรรมที่ไม่สามารถบังคับให้เกิดได้ ดังนั้นต้องสร้างเงื่อนไขหรือกิจกรรมร่วมกันที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ถึงจิตสำนึกสาธารณะร่วมกัน ตลอดจนการพัฒนาให้เกิดความต่อเนื่อง
5. การมีเครือข่ายและการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ สื่อสาร และเครือข่ายเป็นส่วนที่ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นทางซึ่งนำไปเกิดจิตสำนึกสาธารณะ

ปกเทศ ชนะโยธา (2554: 109) ได้แบ่งองค์ประกอบของจิตสาธารณะออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมท้องถิ่นของตน
2. การวิเคราะห์ อภิปราย สะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมท้องถิ่น
3. ความรัก ความเอื้ออาทร ความสามัคคี
4. การรับรู้ และความสามารถในสาขาวิชาชีพเพื่อผลักดัน และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมท้องถิ่น
5. การปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาสังคมท้องถิ่น
6. ความร่วมมือในการปฏิบัติทางกิจกรรมทางสังคมท้องถิ่น

เมื่อผู้วิจัยนำแนวคิดเรื่ององค์ประกอบของจิตสาธารณะข้างต้นมาวิเคราะห์ พบว่า มีประเด็นร่วมเกี่ยวกับองค์ประกอบของจิตสาธารณะดังต่อไปนี้

- การตระหนัก วิเคราะห์ รับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมว่าสภาพสังคมอยู่ในภาวะไม่ปกติ และจำเป็นต้องได้รับการแก้ไข รวมถึงการคิดจำแนกสาเหตุและกระบวนการที่ทำให้เกิดปัญหาสังคม รวมถึงผลกระทบของปัญหาในด้านต่างๆ
- ความรัก
- การลงมือปฏิบัติหรือร่วมมือในการแก้ไขปัญหาสังคม เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ โดยการริเริ่มของตนเอง หรือเข้าร่วมในกลุ่มต่างๆ เพื่อช่วยเหลือสังคม
- การมีเครือข่ายและการติดต่อสื่อสาร มีการประสานงานกันระหว่างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สื่อสาร และเพื่อดำเนินการตามแนวทางในการช่วยเหลือสังคม ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นทางซึ่งนำไปเกิดจิตสำนึกสาธารณะ และร่วมมือกับองค์กรของรัฐบาล และเอกชน ในการกระทำเพื่อช่วยเหลือสังคม

เมื่อได้วิเคราะห์ประเด็นต่างๆ ที่กล่าวถึงองค์ประกอบของจิตสาธารณะ ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่าองค์ประกอบของจิตสาธารณะประกอบด้วย การตระหนัก การมีความรักต่อผู้อื่น การลงมือปฏิบัติ รวมถึงการมีเครือข่ายและการติดต่อสื่อสาร

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มจิตอาสา

2.1 นิยามของกลุ่มจิตอาสา

การศึกษานิยามของกลุ่มจิตอาสา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยจากหลายแหล่ง และพบว่าไม่มีเอกสารหรืองานวิจัยที่กล่าวถึงกลุ่มจิตอาสาโดยตรงเพียงแต่จะกล่าวถึงงานอาสาที่ปรากฏในกลุ่มองค์กรต่างๆ เช่น กลุ่มสถาบันการศึกษา กลุ่มเครือข่ายทางสังคม เป็นต้น ผู้วิจัยได้รวบรวมความหมายที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มจิตอาสาไว้ดังนี้

ณัฐลักษณ์ ศรีมีชัย (2554: 45) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการปฏิบัติงานของอาสาสมัครการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน และได้สรุปความหมายของอาสาสมัครไว้ว่าเป็นบุคคลที่เสียสละเวลา และความสุขส่วนตัวโดยสมัครใจ เพื่อช่วยเหลือบุคคลหรือชุมชน โดยมีได้หวังสิ่งใดตอบแทน

ปริญญา ทองสมจิตร (2556: 44) ได้ศึกษาเรื่องระบบเทคโนโลยีขับเคลื่อนชุมชนสร้างสรรค์นวัตกรรมตามแนวทางการคิดเชิงออกแบบและการประเมินชุมชนแบบมีส่วนร่วมโดยนักพัฒนาชุมชนและนิสิตอาสา และได้สรุปความหมายของนิสิตที่ทำจิตอาสาว่า คือนักศึกษาผู้มีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม มีความสมัครใจในการทำสิ่งที่เป็นประโยชน์เพื่อผู้อื่นและสังคม ซึ่งการกระทำเหล่านี้ไม่ใช่ภาระงาน

ที่ต้องทำตามหน้าที่ และกระทำโดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงินทอง แต่เกิดจากความตระหนักรู้ถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและเห็นว่าตนเป็นส่วนหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จหรือไม่สำเร็จของส่วนรวม

มณฑลดา ศุขอร่าม (2556: 32-33) ได้ศึกษาเรื่องการนำเสนอแนวทางพัฒนาการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายทางสังคมเพื่อเพิ่มศักยภาพอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และได้ให้ความหมายของเครือข่ายทางสังคมว่าเป็นการรวมตัวกันของกลุ่มคน องค์กรหรือหน่วยงานต่างๆที่มีวัตถุประสงค์บางอย่างร่วมกัน มาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือดำเนินกิจกรรมต่างๆร่วมกัน และเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ที่มีการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตซึ่งลดข้อจำกัดในด้านการติดต่อสื่อสาร ทั้งในด้านระยะทาง การประสานเวลา ความสะดวกในการเข้าถึง รูปแบบการจัดเก็บและวิธีการเรียกใช้ข้อมูล

วรรณภา และ ปารีณา ประยุกต์วงศ์ และอื่นๆ (2551: 8) ได้วิจัยเรื่องคู่มือการพัฒนาจิตอาสาพนักงานในองค์กรธุรกิจ: สู่ความสุขในวิถีการทำงาน และได้กล่าวถึงจิตอาสาพนักงานในบริษัทสังคมไทยว่า ให้องค์กรธุรกิจมีกิจกรรมการบริจาคเงิน สิ่งของหรือสินค้าให้กับสังคม ผู้ด้อยโอกาส เพื่อเป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม รวมถึงให้มีกิจกรรมอาสาสมัครของพนักงาน ทั้งระดับผู้บริหาร-ลูกจ้าง ในการแบ่งปันสิ่งต่างๆ ให้แก่ชุมชนรอบๆบริษัท ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรและต่อสังคมไปด้วยกัน

จากการศึกษาผู้วิจัยสรุปได้ว่ากลุ่มจิตอาสาคือการรวมตัวของกลุ่มคนอย่างสมัครใจ โดยยอมสละเวลาและความสุขส่วนตัวเพื่อกระทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

2.2 ตัวอย่างของกลุ่มจิตอาสาในประเทศไทย

2.2.1 ตัวอย่างของกลุ่มจิตอาสาในองค์กรธุรกิจ (วรรณภา ประยุกต์วงศ์, ปารีณา ประยุกต์วงศ์ และอื่นๆ, 2551: 9-10)

บริษัทดาวรุ่ง เคมีคอล ประเทศไทย ได้เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่หน่วยวิศวกรรมของบริษัทได้ออกแบบกิจกรรมอาสาสมัครของตนเองให้กับชุมชนรอบด้านของโรงงาน ให้สอดคล้องกับงานที่ตนเองถนัดคือไปปลูกสร้างห้องน้ำและวางท่อน้ำทิ้งในโรงเรียนแถบอำเภอแก่ง จังหวัดระยอง

บริษัทฯ ในกลุ่มสมบุญได้ให้พนักงานพัฒนางานอาสาสมัครทุกๆ สองสามเดือน โดยพนักงานเป็นผู้ค้นหาปัญหาที่อยู่รอบโรงงานและมาประชุมเพื่อเลือกสถานที่ในการทำกิจกรรมอาสา โดยทางบริษัท

สนับสนุนค่ารถ ค่าอาหารและเวลาให้พนักงานสามารถไปทำกิจกรรมอาสา
ได้

กลุ่มบริษัท จีอี (GE Group) มีกิจกรรมอาสาสมัครพนักงานภายใน
องค์กรมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1928 โดยประธานบริษัทริเริ่มและพัฒนา
จนเป็นองค์กรสาธารณะอิสระในชื่ออีแอลฟัน (The EL Fun Society)
โดยมีเป้าหมายส่งเสริมการรวมกลุ่มให้เกิดกิจกรรมอาสาสมัครของพนักงาน
ในทั่วโลกด้วยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ งานอาสาสมัคร
และ ได้ จ ด ท ะ เ ป็ ย น เ ป็ น มู ล นิ ธิ ชุ ม ช น อี แอล ฟัน
(The EL Fun Community Foundation)

Jeffrey Swartz, CEO ของ Timberland ผู้มีความชัดเจน
นับตั้งแต่ครั้งเข้ารับธุรกิจจากครอบครัวว่าบริษัทจะไม่ผลิตสินค้าอย่างดีเลิศ
เท่านั้น แต่จะสร้างสรรค์คุณค่าสู่สถาบันหลักคือ พนักงาน ลูกค้า ผู้ถือหุ้น
และชุมชน นำสู่การทำงานร่วมกับองค์กรพัฒนาชุมชน City Year
ในการการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในเขตเมือง และยังส่งเสริมให้พนักงาน
เข้าไปเป็นอาสาสมัครกับชุมชนในเวลาทำงานอย่างต่อเนื่อง

2.2.2 ตัวอย่างของกลุ่มจิตอาสาองค์กรเครือข่ายที่ทำงานขับเคลื่อนการพัฒนา ศักยภาพเยาวชนในด้านต่างๆ

กลุ่มต้นน้ำ เป็นกลุ่มจิตอาสาที่มุ่งเน้นที่ทำกิจกรรม
เพื่อสร้างเยาวชนอาสาสมัครทำงานในชุมชน ให้เยาวชนใช้เวลาว่าง
จากการเรียนมาทำกิจกรรมสร้างสรรค์โดยกลุ่มต้นน้ำมีพื้นที่การดำเนินงาน
ในจังหวัดอุบลราชธานี โครงการที่กลุ่มทำคือการเสริมศักยภาพการเรียนรู้
ให้กับสมาชิกในการป้องกันเอดส์ การรักษาสิ่งแวดล้อม การให้ความรู้
ผ่านห้องสมุดเคลื่อนที่ และการสร้างเครือข่ายเยาวชนร่วมกัน
ดูแลรักษาต้นน้ำ (Vanishing และทีมคณะทำงาน, 2552: 177)

กลุ่มนวัตกรรมเยาวชนเพื่อสังคมหรือ YIY(Why I Why)
เป็นกลุ่มจิตอาสาที่มุ่งสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้และส่งเสริมเยาวชน
ให้ทำงานเพื่อร่วมสร้างสรรค์สังคมให้น่าอยู่ โดยสนับสนุนให้คนรุ่นใหม่
ได้เรียนรู้ เพื่อเข้าใจตัวเองและคนอื่นผ่านการรับใช้สังคมทั้งในรูปแบบ
ของกิจกรรมการเรียนรู้ อาสาสมัคร โครงการเพื่อสังคม โดยมีพื้นที่
การดำเนินงานทั่วประเทศ เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการทำงาน
เพื่อสังคมเพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้งขยายเครือข่ายการทำงานด้านเด็ก

และเยาวชนในพื้นที่ต่างๆ และเป็นกลไกสนับสนุนผลักดันภาครัฐ เห็นความสำคัญของบทบาทเยาวชนในการร่วมพัฒนาสังคม (Vanishing และทีมคณะทำงาน, 2552: 179)

กลุ่มเยาวชนรักแม่กลอง เป็นกลุ่มที่จัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพ เยาวชน ส่งเสริมให้เยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ผ่านการทำงานอาสา โดยกลุ่มจิตอาสาที่มีพื้นที่ดำเนินงานในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยปลูกฝังค่านิยมให้เกิดความรัก ความภาคภูมิใจต่อบ้านเกิด และก่อเกิดเยาวชนรุ่นใหม่ในการช่วยดูแลรักษาและพัฒนาเมืองแม่กลอง ให้เป็นสังคมที่น่าอยู่ ลักษณะการทำงานจะเป็นการรวมกลุ่มเยาวชน ในจังหวัดให้ช่วยกันเฝ้าระวังและปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สร้างการเรียนรู้ให้กับเยาวชนในเรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่น ตลอดจนส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะชีวิตให้เยาวชน (Vanishing และทีมคณะทำงาน, 2552: 183)

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มจิตอาสาสามารถเกิดขึ้นได้ในวงการอื่นโดยไม่จำเป็นต้องเกิดจากองค์กรศาสนาเพียงอย่างเดียว

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มจิตอาสา

3.1 ความหมายเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้

ความหมายเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้พบว่ามีนักวิชาการที่เขียนถึงความหมายของกระบวนการเรียนรู้ทั้งหมด 11 ท่าน ที่ได้นำเสนอความหมายดังต่อไปนี้

ชมพูนุช ลลิตมงคล (2556: 50) ได้สรุปความหมายของกระบวนการเรียนรู้ไว้ว่าเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ตลอดชีวิต เป็นกระบวนการอันมีรากฐานอยู่ที่ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นดั้งเดิมของพื้นที่ เป็นกระบวนการที่ถือว่าวิถีชีวิตของบุคคลคือกระบวนการเรียนรู้ และเกิดขึ้นด้วยวิธีการหลายแบบ

ทศนา แคมมณี และคณะ (2545: 1,11) ได้ให้ความหมายของกระบวนการเรียนรู้ไว้ว่าหมายถึงการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนหรือการใช้วิธีการต่างๆ ที่ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ซึ่งได้แก่เรื่องเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในสิ่งเร้า ความสามารถในการกระทำ การใช้ทักษะต่างๆ รวมทั้งความรู้สึกหรือเจตคติ และกระบวนการเรียนรู้นั้นเป็นกระบวนการที่บุคคลต้องเป็นผู้ตอบสนองต่อสิ่งเร้าด้วยตนเอง

ทศนา แคมมณี (2547) อ่างถึงใน รำไพ เกียรติอดิศร (2555: 35) ได้ให้ความหมายของกระบวนการเรียนรู้ไว้ว่าเป็นการดำเนินการอย่างเป็นขั้นเป็นตอนหรือใช้วิธีการต่างๆ

ที่ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ ซึ่งสิ่งที่คุณเรียนรู้ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจในสาระต่างๆ ความสามารถในการกระทำ การใช้ทักษะกระบวนการต่างๆ รวมทั้งความรู้หรือเจตคติ อันเป็นผลที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้

ธิดารัตน์ วันโพนทอง (2555: 39-40) ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ว่าหมายถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ เจตคติและพฤติกรรมของบุคคลด้วยตนเอง เป็นผลมาจากประสบการณ์ การฝึกหัด โดยเกิดจากวิธีการสังเกต เน้นการคิด พิจารณา ไตร่ตรอง การแก้ปัญหา แสวงหาความรู้ ความเข้าใจ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางกายภาพและความคิดของบุคคลเพื่อก่อให้เกิดการค้นหาค้นคว้าที่แท้จริงของตนเองอีกทั้งเป็นการปรับตนเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม กระบวนการเรียนรู้ยังสามารถเกิดขึ้นได้จากการมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันของคนในชุมชน/สังคม

ภัทร ยืนยง (2557: 76) ได้สรุปความหมายของกระบวนการเรียนรู้ไว้ว่าหมายถึงการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนในการเรียนรู้โดยใช้วิธีการเรียนรู้ต่างๆ ของมนุษย์ว่าเรียนรู้อย่างไรจึงจะเกิดการเรียนรู้ที่ดี ด้วยวิธีต่างๆผ่านประสบการณ์ชีวิตประจำวัน เช่น การฟัง การอ่าน การโต้ตอบกับผู้อื่น เป็นต้น หากบุคคลมีความเข้าใจในสารได้อย่างกระจ่างถ่องแท้และลึกซึ้งจะเกิดความรู้หรือเจตคติไปในทางที่เหมาะสมและเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านการกระทำหรือพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม

ภูริต โสภณคณาภรณ์ (2555: 111-112) ได้สรุปความหมายของกระบวนการเรียนรู้ไว้ว่าหมายถึงลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการเปิดรับข้อมูล การจำแนกข้อมูล การจัดการความรู้ ตลอดจนการสรุปเป็นชุดของการเรียนรู้โดยผ่านการสังเคราะห์ด้วยประสบการณ์ ผ่านวิธีการการถ่ายทอดผ่านตัวบุคคล ครอบครัว สังคม ประเพณี วัฒนธรรม และองค์กร เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวบุคคล

รำไพ เกียรติอดิศร (2555: 38) ได้ให้ความหมายของกระบวนการเรียนรู้ไว้ว่าหมายถึงกระบวนการที่ทำให้มนุษย์ได้รับข้อมูล ข่าวสารต่างๆ และการได้รับประสบการณ์ จนนำไปสู่ความรู้ ความเข้าใจ และเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในเวลาต่อมา ทำให้บุคคลสามารถพัฒนาศักยภาพตนเองให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้

สุพัตรา ชาตปัญญาชัย (2549: 51) ได้ให้ความหมายของกระบวนการเรียนรู้ว่าหมายถึงการที่บุคคลเรียนในสิ่งที่ศึกษาให้เข้าใจ และปฏิบัติตามที่เรียนมา เพื่อเกิดผลและเก็บเกี่ยวข้อสรุป จากผลที่ได้มาเป็นแนวทางต่อไป

สุรางค์ โค้วตระกูล (2544) อ้างถึงใน รำไพ เกียรติอดิศร (2555: 35) ได้ให้ความหมายของกระบวนการเรียนรู้ว่าเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลที่เกิดจาก การได้รับความรู้และประสบการณ์ โดยมีลักษณะสำคัญคือ 1) พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป 2) พฤติกรรม ที่เปลี่ยนแปลงต้องเกิดจากการฝึกฝนหรือเคยมีประสบการณ์นั้นๆมาก่อน

อดุลย์ วังศรีคุณ (2543) อ้างถึงใน อัญธิกา ชังฤช (2554: 22) ได้ให้ความหมายของกระบวนการเรียนรู้ไว้ว่าหมายถึงลำดับขั้นตอนที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมอันเกิดจากการฝึกหัดหรือได้รับประสบการณ์

อรศรี นามวิทยาพงศ์ (2549: 1) ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ว่าเป็นกลไกสำคัญที่บุคคลใช้ในการปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่มีอิทธิพลต่อบุคคลทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและสังคมระดับต่างๆ อาทิ ครอบครัว กลุ่ม องค์กร ประเทศ และระบบนิเวศน์

เมื่อได้วิเคราะห์ประเด็นต่างๆ ที่กล่าวถึงความหมายของกระบวนการเรียนรู้ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า กระบวนการเรียนรู้ คือ การดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนหรือการใช้วิธีการต่างๆ ที่ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ ตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือสาระการเรียนรู้ ผ่านวิธีการเรียนรู้ด้วยวิธีต่างๆ ส่งผลให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของตนภายใน ซึ่งได้แก่ความรู้ ความเข้าใจในสาระต่างๆ ความสามารถในการกระทำ การใช้ทักษะกระบวนการต่างๆ รวมทั้งความรู้สึกรู้สึกหรือเจตคติ

3.2 องค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้

ในการวิเคราะห์องค์ประกอบกระบวนการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบกระบวนการเรียนรู้และพบว่ามียุทธศาสตร์ประกอบทั้งในกระบวนการเรียนรู้ของบุคคลและกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน ซึ่งทั้งสองอย่างมีความเกี่ยวข้องกัน โดยองค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้ชุมชนนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ของบุคคล ในส่วนขององค์ประกอบกระบวนการเรียนรู้ของบุคคล มีนักวิชาการกล่าวไว้ดังนี้

ทิตินา แคมมณี, คณะ (2545: 11-12) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบกระบวนการเรียนรู้ในเชิงการกระทำของบุคคลว่า บุคคลแต่ละคนจะต้องเป็นผู้ตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เข้ามา โดยมีใช้เพียงรับรู้เข้ามาและไม่เกิดการเรียนรู้ใดๆ แต่บุคคลต้องเป็นผู้สร้างความหมายของสิ่งที่เข้ามาด้วยตนเอง ผู้อื่นกระทำแทนไม่ได้ เพราะเป็นกระบวนการเฉพาะบุคคล

สุชาติ ศิริสุขไพบูลย์ (2528: 3) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้ในแง่ของ “เงื่อนไขการเรียนรู้” ว่าประกอบด้วยเหตุการณ์ที่เป็นองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบคือ

1. ผู้เรียน (Learner) เป็นส่วนประกอบที่สำคัญของกระบวนการเรียนรู้ โดยบุคคลเกิดกระบวนการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสการรับรู้ของผู้เรียน ซึ่งถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าและนำไปสู่การประมวลผลของผู้เรียน
2. สิ่งเร้า (Stimulus) เหตุการณ์ต่างๆ ที่กระตุ้นหรือเร้าต่อประสาทสัมผัสการรับรู้ของบุคคล
3. การตอบสนอง (Response) การแสดงออกซึ่งเป็นผลจากสิ่งเร้า

สุพัตรา ชาติบัญญัติ (มปป: 60-65) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนรู้ว่าจะเกิดขึ้น ต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ เช่น

1. สิ่งเร้า คือ สิ่งที่สามารถมากระตุ้นให้บุคคลเกิดความสนใจและเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ สิ่งเร้าใดที่สามารถกระตุ้นให้บุคคลเกิดความสนใจและเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ได้มาก ก็เป็นสิ่งเร้าที่แรง
2. ศักยภาพของผู้ถ่ายทอด ผู้ถ่ายทอดต้องมีความเข้าใจในประเด็นที่จะถ่ายทอดอย่างชัดเจน คือมีความรู้จริงรวมกับความตั้งใจที่ดีที่จะทำให้ผู้เรียนได้บรรลุตามวัตถุประสงค์
3. ภูมิหลังหรือศักยภาพของผู้เรียน ควรคำนึงไว้เสมอว่าความพร้อมและพื้นฐานของผู้เรียน แต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน

สรุป องค์ประกอบกระบวนการเรียนรู้ของคุณ นกวิชาการกล่าวถึงที่สอดคล้องกันสองสิ่ง คือ บุคคล เป็นองค์ประกอบสำคัญ โดยทิตนา แชมมณี และคณะ (2545) และสุชาติ ศิริสุขไพบูลย์ (2528) ได้กล่าวถึงบุคคลว่าเป็นผู้ตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่มากกระตุ้นให้บุคคลเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ ผ่านประสาทสัมผัสรับรู้ของคุณ มีเพียงทิตนา แชมมณี และคณะ (2545) ที่ไม่ได้กล่าวถึงว่าคุณ เรียนรู้ผ่านสิ่งใด และสุพัตรา ชาติบัญญัติ (มปป.) ที่กล่าวว่าองค์ประกอบกระบวนการเรียนรู้ของคุณต้องมีบุคคลผู้ถ่ายทอดความรู้ที่มีศักยภาพนอกเหนือจากบุคคลที่เป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง และอย่างที่สองคือ สิ่งเร้า (Stimulus) ทิตนา แชมมณี และคณะ (2545), สุชาติ ศิริสุขไพบูลย์ (2528) และสุพัตรา ชาติบัญญัติ (มปป.) ได้ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่าสิ่งเร้าเป็นองค์ประกอบกระบวนการเรียนรู้ของคุณที่กระตุ้นให้บุคคลเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ สิ่งกระตุ้นให้บุคคลเกิดความสนใจเรียนรู้ได้มากก็เป็นสิ่งเร้าที่แรง ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่าองค์ประกอบกระบวนการเรียนรู้ของคุณมีสองสิ่งคือ บุคคล ซึ่งตอบสนองต่อสิ่งเร้าผ่านทางประสาทสัมผัสรับรู้ของคุณจนบุคคลเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ และสิ่งเร้า คือสิ่งที่สามารถกระตุ้นให้บุคคลสนใจที่จะเรียนรู้

3.3 กระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มจิตอาสา

ในส่วน ของ ขั้นตอน การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ศึกษา ขั้นตอนการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มจิตอาสา โดยนักวิชาการทั้งหมด 8 ท่าน ได้เสนอเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ออกเป็นขั้นตอนดังนี้

สุชาติ ศิริสุขไพบูลย์ (2528: 2) ได้กล่าวว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ง่ายหากบุคคล ได้มีประสบการณ์ผ่านกระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นสนใจปัญหา บุคคลถูกชักจูงให้มีความสนใจและเกิดความพร้อมที่จะเรียนรู้ โดยพบปัญหาและมีความสนใจที่จะคิดแก้ปัญหา
2. ขั้นศึกษาข้อมูล ปัญหาที่บุคคลสนใจจะแก้ไขกระตุ้นให้บุคคลผู้นั้นต้องคิดค้นศึกษาหาข้อมูลและความรู้ต่างๆที่จำเป็นต่อการนำมาใช้ในการแก้ปัญหา
3. ขั้นพยายาม ข้อมูลต่างๆ ที่บุคคลศึกษามาได้นั้นจำเป็นต้องนำมาใช้ในการแก้ปัญหา บุคคลจะพยายามใช้ข้อมูลที่ได้มากระทำหรือฝึกหัดเพื่อที่จะแก้ปัญหาที่ประสบอยู่นั้น
4. ขั้นสำเร็จผล การเกิดผลสำเร็จของการพยายามแก้ปัญหา นั้น เป็นสิ่งที่บุคคลต้องการประเมินผลความสำเร็จจึงจำเป็นเพื่อที่จะบอกถึงพฤติกรรมของบุคคลนั้น ที่ได้เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งจะเป็นการยืนยันได้ว่าบุคคลนั้นได้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

สุนทร สุนันท์ชัย (2543) อ้างถึงใน ธิดารัตน์ วันโพนทอง (2555: 39) ได้แบ่งขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ตระหนักในปัญหา หมายถึง การเข้าใจว่าเรื่องใดเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไข
2. การหาทางเลือกอื่นที่หลากหลาย หมายถึง การกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา
3. การกำหนดทางเลือกที่เหมาะสม หมายถึง การตัดสินใจเลือกทางเลือกที่คาดว่าจะแก้ปัญหาได้
4. การเรียนรู้ปฏิบัติการ หมายถึง การกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา
5. การประเมินผล หมายถึง การสรุปผลการปฏิบัติการ

อรศรี งามวิทยาพงศ์ (2549) อ้างถึงใน ชมพูนุช ลลิตมงคล (2556: 56) ได้แบ่งขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้เป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การรับรู้ (Reception) หมายถึง ขั้นตอนที่บุคคล “รับ” เอาข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ต่างๆ จากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย ซึ่งตนเองพบผ่านประสาทสัมผัส (ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ) เข้ามาสัมผัสเป็นประสบการณ์ของตนเอง

2. การเข้าใจ (Comprehension) หมายถึง การที่บุคคลสามารถมองเห็นถึงความหมายและความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันของข้อมูลกับความรู้ต่างๆ ที่ตนเองรับรู้หรือมีประสบการณ์มาในระดับที่สามารถอธิบายเชิงเหตุผลได้

3. การปรับเปลี่ยน (Transformation) การเปลี่ยนแปลงวิธีคิด การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงระบบคุณค่า จากสิ่งที่รับรู้และมีความเข้าใจแล้วเป็นอย่างดี เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการตระหนักภายในตนเอง

อุทุมพร จามรมาน (2540) อ้างถึงใน ปฐมาภรณ์ ปันอินทร์ (2555: 18) ได้ระบุขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ว่ามีขั้นตอนเริ่มตั้งแต่ การรับรู้ การคิดประเมิน การเรียนรู้

กองพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2556: 26) ได้สรุปขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ที่ทำโดยนักศึกษาดังนี้

1. การกำหนดนโยบาย คือแนวคิดที่มีความชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้ผ่านการสนับสนุนให้นักศึกษาเกิดจิตอาสา
2. การสำรวจ เรียนรู้ วิเคราะห์ เป้าหมายในการทำกิจกรรม คือการฝึกให้นักศึกษาวิเคราะห์ปัญหากับประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อศึกษาปัญหา แนวทาง ความเสี่ยง
3. การประชุมวางแผนดำเนินกิจกรรม – เตรียมงาน, กิจกรรม, กำหนดวัตถุประสงค์, เป้าหมาย คือนักศึกษาผู้รับผิดชอบกิจกรรมได้ร่วมวางแผนผ่านการประชุมกับนักศึกษาด้วยกันและประชาชนในพื้นที่เป้าหมายเพื่อสร้างกระบวนการการปฏิบัติ
4. การปฏิบัติงานตามแผน พร้อมกับมีการสรุปผล ประเมินผล และปรับปรุงการดำเนินงานตลอดเวลาที่ทำการกิจกรรม
5. สร้างจิตอาสา สร้างการเปิดรับการเรียนรู้จากตนเอง เปิดใจ ความคิด ความรู้สึก จากการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนได้แสดงความคิดเห็น และความรู้สึกของตน หลังทำการกิจกรรมเสร็จแล้ว เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ผ่านการยอมรับคำชมและคำติเตียนเพื่อนำมาพัฒนา กิจกรรมต่อไป

คมสัน สุขมาก (2553: 106-107,111-112) ได้สรุปกระบวนการสร้างจิตสาธารณะจากการสร้างเสริมจิตสาธารณะจากแนวคิดขององค์กรพุทธธ่อจี และจากแนวคิดของชุมชนสันติอโศก ในการสร้างเสริมจิตสาธารณะจากองค์กรพุทธธ่อจีได้ใช้วิธีการการนำภาพกิจกรรมการช่วยเหลือผู้ยากไร้มาให้อาสาสมัครอื่นๆ ดู เป็นเสมือนการปลูกความคิดของอาสาสมัครให้เกิดความภาคภูมิใจ มั่นใจและมุ่งมั่นในการมีจิตอาสาเพื่อเพื่อนมนุษย์ โดยมีท่านธรรมจารย์ขององค์กรเป็นบุคคลต้นแบบ ช่วยสรุป หรือเสริมความคิดให้อย่างสั้นๆ และให้สมาชิกรุ่นพี่เลื่อนระดับสมาชิกของตนผ่านการเสียสละทุ่มเททั้งเวลาและจิตใจให้กับการทำกิจกรรมในสังคมท้องถิ่นตามเวลาที่กำหนด เข้าฝึกอบรมตามตารางฝึกขององค์กรมากขึ้น โดยมีอาสาสมัครรุ่นพี่คอยดูแลและแนะนำให้เข้าใจ นอกจากนี้ องค์กรยังใช้วิธีการสร้างสื่อการสอนที่สอดแทรกคุณธรรมแก่คนในองค์กร อาทิ หนังสือ ซีดี ดีวีดี และวิทยุโทรทัศน์ เพื่อกระตุ้นมวลมนุษยย์ให้กระทำความดีช่วยเหลือผู้อื่น ส่วนกระบวนการสร้างจิตสาธารณะของชุมชนสันติอโศกใช้รูปแบบของการเรียนรู้ร่วมกัน

เพื่อให้เกิดกิจกรรมกลุ่มที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม สมาชิกในชุมชน ถือศีลแปด ชุมชนสันตือโศก ได้รับการสอนให้กล้าที่จะวิพากษ์วิจารณ์ และแสดงความคิดเห็นของตนเอง สามารถแนะนำ ข้อบกพร่องและชื่นชมข้อดีของผู้อื่นด้วยจิตเมตตา การทำงานให้ชุมชนก็คือการทำบุญตามแนวคิด บุญนิยม วิธีการทำงานเป็นบรรยากาศแห่งการขัดเกลาจิตใจตน ตลอดจนวัฒนธรรมและอุดมการณ์ ของชาวสันตือโศก ในขณะที่ผู้ใหญ่หรือพี่จะคอยสอดส่อง ดูแล และตักเตือน ผู้ที่เด็กกว่า และปฏิบัติ ตนให้ดีเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่รุ่นน้องด้วย และสร้างชุมชนที่เข้มแข็งที่มีเศรษฐกิจพอเพียง และพึ่งตนเองได้

ชัยยศ เดชสุระ (2557: 48-49) ได้พูดถึงขั้นตอนของกระบวนการสร้างเสริมจิตสาธารณะ ผ่านนักศึกษาปริญญาบัณฑิต 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการรับรู้ ตระหนักให้ความสนใจในเรื่องการมีจิตสาธารณะ โดยการสังเกตเรียนรู้ จากบุคคลต้นแบบ และจากการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์เชิงประจักษ์ เพื่อให้ตระหนักถึงการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม
2. ขั้นการแสดงพฤติกรรมตอบสนองและเห็นคุณค่าต่อสิ่งต่อสิ่งที่สนใจในกิจกรรม เพื่อสร้างสรรค์สังคม โดยให้มีส่วนร่วมในการอภิปราย สัมภาษณ์ วิพากษ์วิจารณ์ จัดบันทึกและการสนทนากลุ่มกับเพื่อนๆ
3. ขั้นการจัดระบบคุณค่าและสร้างแนวคิดจิตสาธารณะสู่การลงมือปฏิบัติ ทำให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยให้วิเคราะห์จากสภาพปัญหาจริงและดำเนินกิจกรรม ทำโครงการจิตสาธารณะ

ปกเกศ ชนะโยธา (2554: 129) ได้สรุปกระบวนการเสริมสร้างจิตสาธารณะ ว่าสามารถทำได้โดยอาศัยวิธีการที่หลากหลายประกอบเข้าด้วยกัน ได้แก่ การสร้างความรักของมนุษย์ สังคม ประเทศชาติ การนำความรู้ที่มีไปใช้ประโยชน์ต่อสาธารณชนอย่างเหมาะสมกับบริบท ตามธรรมชาติของสังคม การสร้างกิจกรรมที่น่าสนใจตรงกับกลุ่มเป้าหมาย การสร้างแรงจูงใจ ให้เกิดพฤติกรรม การออกแบบประชุมวางแผนปฏิบัติกิจกรรมสะท้อนผลจากการปฏิบัติกิจกรรม ด้านสาธารณะ การฝึกสมาธิ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การกระตุ้นความคิดตระหนักถึงจริยธรรม การเรียนรู้ผ่านกิจกรรม เช่น ศึกษาเกี่ยวกับบุคคลที่บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม การแสดงบทบาท สมมติ และการลงไปปฏิบัติงานช่วยเหลือสังคมในพื้นที่จริง

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เกี่ยวกับขั้นตอนของการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ ผู้วิจัยสรุปได้ว่ากระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มจิตอาสาประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การตระหนัก/สนใจในปัญหา เป็นการรับรู้ของบุคคลต่อปัญหาที่เข้ามาผ่านประสาทสัมผัสของตนว่าปัญหาใดที่ตนเองสนใจหรือว่าจำเป็นต้องแก้ไข และเกิดการคัดเลือกปัญหาที่ตนเองจะแก้ไขในที่สุด และมีการศึกษาข้อมูลเพื่อเรียนรู้วิเคราะห์ ประเมิน และเข้าใจในปัญหาที่ผู้เรียนสนใจและตัดสินใจที่จะใช้วิธีการที่ตนเองคาดว่าจะสามารถจะแก้ปัญหาได้
2. การกำหนดวิธีการเพื่อแก้ไขปัญหา บุคคลผู้ตระหนักในปัญหาจะใช้ข้อมูลที่ได้จากการรับรู้มาวางแผนและกำหนดวิธีการเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
3. การดำเนินการตามวิธีการเพื่อแก้ปัญหา บุคคลจะใช้วิธีการที่ได้วางแผนไว้แก้ปัญหาที่ประสบอยู่นั้น
4. การเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้ของบุคคลนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวิถีคิด พฤติกรรม รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงระบบคุณค่าภายใน

ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา โดยขั้นตอนของกระบวนการคือการตระหนัก/สนใจในปัญหา การดำเนินการตามวิธีการเพื่อแก้ปัญหา และการเปลี่ยนแปลง เพื่อวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา

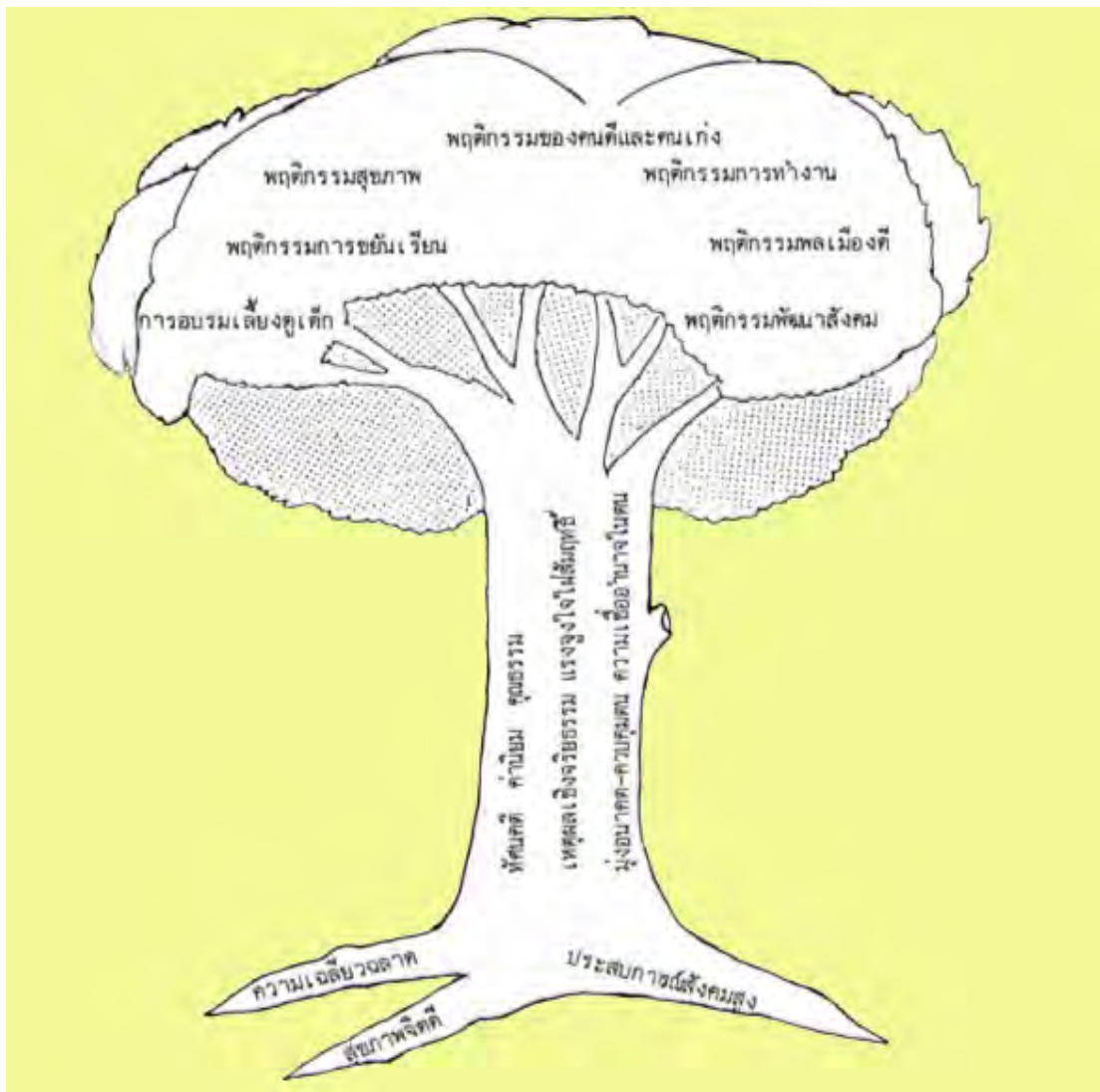
จากการวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้และแนวคิดเกี่ยวกับจิตสาธารณะ ผู้วิจัยได้สรุปว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาควรมีกระบวนการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามขั้นตอนการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ ดังนี้ 1) กระบวนการตระหนัก/สนใจในปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น ผู้เรียนต้องเกิดความตระหนัก สนใจในปัญหาสังคม จนเริ่มเกิดความคิดที่จะทำจิตสาธารณะ 2) การกำหนดวิธีการเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ผู้เรียนต้องศึกษาข้อมูลเพื่อเรียนรู้ วิเคราะห์ ประเมิน และเข้าใจในปัญหา และตัดสินใจที่จะใช้วิธีการที่ตนเองคาดว่าจะสามารถจะแก้ปัญหาได้ 3) การดำเนินการตามวิธีการที่กำหนดไว้เพื่อแก้ปัญหา ผู้เรียนจะใช้วิธีการที่ได้กำหนดไว้แก้ปัญหาที่ตนเลือก แก้ปัญหาที่ประสบอยู่ 4) การเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้ของผู้เรียนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวิถีคิด พฤติกรรม รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงระบบคุณค่าของผู้เรียน ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษากระบวนการดังที่กล่าวมา

ตอนที่ 4 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

4.1 ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม เป็นทฤษฎีที่แสดงถึงสาเหตุของพฤติกรรมการเป็นคนดีและคนเก่งว่าพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมามีสาเหตุทางจิตใจอะไรบ้าง (ดวงเดือน พันธมนาวิน, 2538: 2) โดยได้สร้างทฤษฎีนี้จากการสรุปผลการวิจัยในประเทศไทยเรื่องจริยธรรมของเยาวชนและประชาชนชาวไทยอายุ 6 ถึง 60 ปี ที่ได้ศึกษามาตลอด 20 ปี

ดวงเดือน พันธมนาวิน (2538: 2-4) ได้กล่าวถึงลักษณะพื้นฐานของจริยธรรมและองค์ประกอบทางจิตใจของพฤติกรรมทางจริยธรรม โดยอธิบายออกมาเป็นรูปต้นไม้ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นดอกและผลไม้ของต้นไม้ ส่วนที่เป็นลำต้น และส่วนที่เป็นราก ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม

ส่วนแรกคือส่วนที่เป็นดอกและผลไม้มือของต้นไม้ คือส่วนที่แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานดี ละเว้นชั่วและพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวม ส่วนแรกนี้เป็นพฤติกรรม ประเภทต่างๆ ที่รวมเข้าเป็นพฤติกรรมของพลเมืองดี พฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ และพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็ง ผลที่ออกมาเป็นพฤติกรรมต่างๆ ดังนี้

1. พฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง
2. พฤติกรรมสุขภาพ
3. พฤติกรรมการทำงาน
4. พฤติกรรมการทำงานขยันเรียน
5. พฤติกรรมพลเมืองดี
6. การอบรมเลี้ยงดูเด็ก
7. พฤติกรรมพัฒนาสังคม

สาเหตุของการเกิดพฤติกรรมดังกล่าว มีสาเหตุทางจิตลักษณะอยู่ 2 กลุ่ม ซึ่งคือส่วนของต้นไม้จริยธรรมที่เหลือ ปรากฏดังต่อไปนี้

สาเหตุทางทางจิตใจกลุ่มที่ 1 ซึ่งเป็นส่วนลำต้นของต้นไม้ อันประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ด้าน คือ

1. เหตุผลเชิงจริยธรรม
2. มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง
3. ความเชื่ออำนาจในตน
4. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
5. ทศนคติ คุณธรรม และค่านิยม (ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้นๆ หรือสถานการณ์นั้น)

ถ้าต้องการที่จะเข้าใจ อธิบาย ทำนาย หรือจะพัฒนาพฤติกรรมชนิดใด จะต้องใช้จิตลักษณะ บางด้านหรือทั้ง 5 ด้านนี้เป็นส่วนประกอบร่วมกันกันจึงจะได้ผลดีที่สุด

สาเหตุทางจิตใจกลุ่มที่ 2 ซึ่งเป็นส่วนของรากของต้นไม้ อันประกอบด้วยจิตลักษณะ 3 ด้าน คือ

1. สติปัญญา
2. ประสบการณ์ทางสังคม
3. สุขภาพจิต

ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาความหมายของจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาเพียง คือ พฤติกรรมพลเมืองดี, เหตุผลเชิงจริยธรรม, มุ่งอนาคต และการควบคุมตนเอง, ความเชื่ออำนาจในตน, แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์, ทักษะคิด คุณธรรม ค่านิยม, สติปัญญา, ประสบการณ์ทางสังคม และสุขภาพจิต ตามความหมายที่นักวิชาการได้กล่าวถึงดังนี้

1) พฤติกรรมพลเมืองดี

พฤติกรรมพลเมืองดีไว้ว่าคือการเคารพกฎหมาย พฤติกรรมซื่อสัตย์ พฤติกรรมรับผิดชอบ ต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสังคมซึ่งอีกความหมายคือการไม่เบียดเบียนผู้อื่นและตนเอง การยึดมั่นในศาสนาและวัฒนธรรมที่ดีงาม มีความเป็นประชาธิปไตย

2) เหตุผลเชิงจริยธรรม

เหตุผลเชิงจริยธรรมคือความคิดของบุคคลที่ตระหนักถึงการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าประโยชน์ส่วนตัว รวมถึงตระหนักถึงการกระทำของตนเองสามารถก่อให้เกิดประโยชน์ หรือโทษต่อสังคมส่วนรวมได้

3) มุ่งอนาคตและควบคุมตนเอง

การมุ่งอนาคตและควบคุมตนเองคือ ความสามารถในการคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การคิดและรับรู้ในสิ่งที่เป็นนามธรรม และสามารถควบคุมตนเองให้กระทำการต่างๆ ตามเป้าหมาย ในอนาคตที่กำหนดไว้

4) ความเชื่อในอำนาจตน

ความเชื่อในอำนาจตนคือการที่บุคคลหนึ่งเชื่อว่าผลของการกระทำที่เกิดกับตนเองนั้นมีสาเหตุ มาจากการกระทำของตนเอง ผลดีผลเสียที่เกิดกับตนนั้นมีตนเองเป็นสาเหตุไม่ได้เกิดจากความบังเอิญ หรือโชคเคราะห์

5) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์คือความมุ่งมั่น มุมานะที่จะทำงานของตนให้สำเร็จเป้าหมายตามที่ตนต้องการ และเพื่อทำความดี

6) ทักษะคิด คุณธรรม ค่านิยม

ความหมายของทักษะคิด คุณธรรม และค่านิยมคือการเห็นประโยชน์และความสำคัญของความดีงาม และเห็นโทษของความชั่วร้ายต่างๆ

7) สติปัญญา

ความหมายของสติปัญญาคือความเฉลียวฉลาดที่เหมาะสมต่อวัยของตน การคิดได้หลายแง่มุม และสามารถเข้าใจถึงความคิดที่เป็นนามธรรมอย่างลึกซึ้ง

8) ประสบการณ์ทางสังคม

ประสบการณ์สังคมคือการรู้และเข้าใจธรรมชาติและปัญหาของผู้อื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา รู้และเข้าใจว่าถ้าตนเองกระทำบางอย่างจะส่งผลกระทบต่อผู้อื่นอย่างไร

9) สุขภาพจิต

ความหมายของสุขภาพจิตคือการมีอารมณ์ผ่อนคลาย มีความวิตกกังวลน้อยหรือเหมาะสม ต่อเหตุการณ์ รู้เท่าทันเหตุการณ์ต่างๆ

(ดวงเดือน พันธุมนาวิน, โภทศ มีคุณ และงามตา วณิชทานนท์, 2556; ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ, 2543; ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2538; ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินทร์ ชูชม และสุภาพร ลอยด์, 2529)

สาเหตุทางจิตใจกลุ่มที่ 2 อันประกอบด้วยลักษณะทั้ง 3 ด้านดังที่กล่าวมาอาจใช้เป็นสาเหตุของการพัฒนาจิตลักษณะ 5 ประการ ซึ่งเป็นส่วนของลำต้นไม้ หรือ สาเหตุทางจิตใจกลุ่มที่ 1 กล่าวคือ บุคคลจะต้องมีลักษณะพื้นฐานทางจิตใจ 3 ด้านในปริมาณที่สูงเหมาะสมกับอายุ จึงจะเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาจิตลักษณะทั้ง 5 ประการที่ลำต้นของต้นไม้ โดยที่จิตลักษณะทั้ง 5 นี้จะพัฒนาไปเองโดยอัตโนมัติ ถ้าบุคคลมีความพร้อมทางจิตใจ 3 ด้านดังกล่าว และอยู่ในสภาวะแวดล้อมทางบ้าน ทางโรงเรียน และทางสังคมที่เหมาะสม นอกจากนั้นบุคคลยังมีความพร้อมที่จะรับการพัฒนาจิตลักษณะบางประการใน 5 ด้านนี้โดยวิธีการอื่นๆ ด้วย ฉะนั้น จิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการ จึงเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง นอกจากนี้จิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการที่รากนี้ อาจเป็นสาเหตุร่วมกับจิตลักษณะ 5 ประการที่ลำต้นเพื่อใช้อธิบายและพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าว

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม คือการอธิบายที่มาและลักษณะของพฤติกรรมของการเป็นคนดี ส่วนที่เป็นดอกและผลไม้ของต้นไม้ คือ ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจน ประกอบด้วย พฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง พฤติกรรมสุขภาพ พฤติกรรมการทำงาน พฤติกรรมการศึกษา พฤติกรรมพลเมืองดี การอบรมเลี้ยงดูเด็ก และพฤติกรรมพัฒนาสังคม โดยสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมมีสาเหตุทางจิตลักษณะอยู่ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มจิตลักษณะที่ 1 (ส่วนลำต้นของต้นไม้) ประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ด้าน คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม มุ่งอนาคต และการควบคุมตนเอง ความเชื่ออำนาจในตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทศนคติ คุณธรรม และค่านิยม และกลุ่มจิตลักษณะที่ 2 (ส่วนรากของต้นไม้) ประกอบด้วยจิตลักษณะ 3 ด้าน คือสติปัญญา ประสบการณ์ทางสังคม สุขภาพจิต การเกิดกลุ่มจิตลักษณะกลุ่มที่ 1 ต่อบุคคลใดอย่างสมบูรณ์ บุคคลนั้นต้องมีความพร้อมในกลุ่มจิตลักษณะกลุ่มที่ 2 ผ่านการมีสภาวะที่เหมาะสม แต่กระนั้นบุคคลยังสามารถรับการพัฒนาจิตลักษณะบางประการใน 5 ด้านนี้โดยวิธีการอื่นๆ ด้วย

ในกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา กลุ่มจิตอาสา มีการกำหนดเป้าหมายในการทำงานด้านจิตสาธารณะ โดยสามารถแบ่งบุคคลในกลุ่มจิตอาสา ออกเป็นระดับต่างๆคือ ผู้นำกลุ่มจิตอาสา เจ้าหน้าที่กลุ่มจิตอาสา อาสาสมัคร และผู้รับบริการ แต่ผู้คนที่เข้ามาต่างมีความต้องการที่หลากหลาย บางคนเข้ามาในกลุ่มอาจไม่ได้ต้องการทำงาน ด้านจิตสาธารณะอย่างแท้จริง กลุ่มจิตอาสาจึงต้องมีกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ที่เหมาะสม ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1) กระบวนการตระหนัก/ สนใจในปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น บุคคลต้องเกิดความตระหนัก สนใจในปัญหาสังคม จนเริ่มเกิดความคิดที่จะทำจิตสาธารณะ

2) การกำหนดวิธีการเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ บุคคลต้องศึกษาข้อมูลเพื่อเรียนรู้ วิเคราะห์ ประเมิน และเข้าใจในปัญหา และตัดสินใจที่จะใช้วิธีการที่ตนเองคิดว่าสามารถจะแก้ปัญหาได้

3) การดำเนินการตามวิธีการที่กำหนดไว้เพื่อแก้ปัญหา บุคคลจะใช้ข้อมูลที่ได้จากการเรียนรู้ วิเคราะห์ ประเมิน และเข้าใจในปัญหาที่ตนสนใจและวิธีการแก้ปัญหาที่ตนเลือก แก้ปัญหา ที่ประสบอยู่นั้น

4) การเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้ของบุคคลนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวิถีคิด พฤติกรรม รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงระบบคุณค่าของตัวบุคคล

จุดมุ่งหมายของกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ คือ เพื่อให้บุคคล เกิดการเปลี่ยนแปลง ในระดับกลุ่มจิตลักษณะที่ 1 (เหตุผลเชิงจริยธรรม, มุ่งอนาคต และการควบคุมตนเอง, ความเชื่ออำนาจในตน, แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์, ทศนคติ คุณธรรม และค่านิยม) รวมถึงระดับกลุ่มจิตลักษณะที่ 2 (สติปัญญา, ประสบการณ์ทางสังคม, สุขภาพจิต) ซึ่งเป็นสาเหตุ ของพฤติกรรมของการเป็นคนดีและคนเก่งตามทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม ซึ่งพฤติกรรมภายนอก ด้านการเป็นพลเมืองดีและพฤติกรรมพัฒนาสังคมคือลักษณะของการมีจิตสาธารณะเป็นผลสุดท้าย ผู้วิจัยเชื่อว่า หากกลุ่มจิตอาสาใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตอาสาโดยเน้นให้บุคคล ในกลุ่มตนเกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับกลุ่มจิตลักษณะที่ 1 และระดับกลุ่มจิตลักษณะที่ 2 บุคคลจะสามารถเกิดจิตสาธารณะขึ้นได้ ผลคือ บุคคลที่ได้เข้าร่วมกลุ่มจิตอาสาเกิดจิตสาธารณะ

4.2 จิตสาธารณะกับคำสอนในพระคริสตธรรมคัมภีร์ของคริสต์ศาสนา

หลักการเสริมสร้างจิตสาธารณะเป็นการกระทำที่เกิดจากการตระหนักถึงปัญหาสังคม ที่เกิดขึ้น จนเกิดการคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมควบคู่หรือมากกว่าผลประโยชน์ของตน เชื่อมั่นในความสามารถของตนเองและพลังของการรวมกลุ่ม มีความรักความเอื้ออาทรทั้งต่อบุคคล ที่ตนเองรู้จักและไม่รู้จัก ไม่เบียดเบียนสิทธิผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมรอบด้าน เสียสละตนเองเพื่อสังคม รวมไปถึงการดูแลของส่วนรวม ทั้งหมดนี้สอดคล้องกับคำสอนในพระคริสตธรรมคัมภีร์

ของคริสต์ศาสนา เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาการเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาที่สังกัด
ต่อองค์กรคริสต์ศาสนา ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาคำสอนจากพระคริสตธรรมคัมภีร์ เพื่อทำความเข้าใจ
ต่อคำสอนในคัมภีร์คริสต์ศาสนากับการเสริมสร้างจิตสาธารณะ

เนื่องจากพระคริสตธรรมคัมภีร์ หรือคัมภีร์ไบเบิล เป็นหนังสือที่แบ่งเป็นพระธรรม
ทั้งหมด 66 พระธรรม แบ่งได้เป็นสองภาคคือภาคพันธสัญญาเดิมและภาคพันธสัญญาใหม่ ดังนี้

ลำดับพระคริสตธรรมคัมภีร์ ภาคพันธสัญญาเดิม

ชื่อพระธรรม	ตัวย่อ
ปฐมกาล	ปฐมก.
อพยพ	อพย.
เลวีนิติ	ลนต.
กันดารวิถี	กตว.
เฉลยธรรมบัญญัติ	ฉธบ.
โยชูวา	ยชว.
ผู้วินิจฉัย	วนฉ.
นางรูธ	นรธ.
ซามูเอล ฉบับที่หนึ่ง	1 ซมอ.
ซามูเอล ฉบับที่สอง	2 ซมอ.
พงศ์กษัตริย์ ฉบับที่หนึ่ง	1 พกษ.
พงศ์กษัตริย์ ฉบับที่สอง	2 พกษ.
พงศาวดาร ฉบับที่หนึ่ง	1 พศด.
พงศาวดาร ฉบับที่สอง	2 พศด.
เอสรา	อสร.
เนหะมีย์	นหม.
เอสเธอร์	อสธ.
โยบ	โยบ
สดุดี	สดด.
สุภาษิต	สภษ.
ปัญญาจารย์	ปญจ.

เพลงซาโลมอน	พชม.
อิสยาห์	อสย.
เยเรมีย์	ยรม.
บทเพลงคร่ำครวญ	พคค.
เอเสเคียล	อสค.
ดาเนียล	दनล.
โฮเซยา	ฮชย.
โยเอล	ยอล.
อาโมส	อมส.
โอบาดีห์	อบด.
โยนาห์	ยนา.
มีคาห์	มคา.
นาฮูม	นฮม.
ฮาบากุก	ฮบก.
เศฟันยาห์	ศฟย.
ฮักกัย	ฮกก.
เศคาริยาห์	ศคย.
มาลาคี	มลค.

ลำดับพระคริสตธรรมคัมภีร์ ภาคพันธสัญญาใหม่

ชื่อพระธรรม	ตัวย่อ
มัทธิว	มธ.
มาระโก	มก.
ลูกา	ลก.
ยอห์น	ยน.
กิจการของอัครทูต	กจ.
โรม	รม.
โครินธ์ ฉบับที่หนึ่ง	1 คร.
โครินธ์ ฉบับที่สอง	2 คร.

กาลาเทีย	กท.
เอเฟซัส	อฟ.
ฟิลิปปี	ฟป.
โคโลสี	คส.
เธสะโลนิกา ฉบับที่หนึ่ง	1 ธส.
เธสะโลนิกา ฉบับที่สอง	2 ธส.
ทิโมธี ฉบับที่หนึ่ง	1 ทธ.
ทิโมธี ฉบับที่สอง	2 ทธ.
ทิตัส	ทต.
ฟีเลโมน	ฟม.
ฮีบรู	ฮบ.
ยากอบ	ยก.
เปโตร ฉบับที่หนึ่ง	1 ปต.
เปโตร ฉบับที่สอง	2 ปต.
ยอห์น ฉบับที่หนึ่ง	1 ยน.
ยอห์น ฉบับที่สอง	2 ยน.
ยอห์น ฉบับที่สาม	3 ยน.
ยูดา	ยด.
วิวรณ์	วว.

การเสริมสร้างจิตสาธารณะที่ปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์ ปรากฏตั้งแต่ในหนังสือเล่มแรกคือ “ปฐมกาล” ซึ่งได้มีบันทึกของการทำจิตสาธารณะของอับราฮัม ที่แบ่งปันทรัพย์สินที่ยึดมาได้จากการไปช่วยญาติของตนแก่เมคีเซเลคที่เป็นผู้ครองเมือง (ปฐมก. 14: 17-24) นางเรเบคาห์ที่พบคนใช้ของอับราฮัมเดินทางมาจากแดนไกลและนางได้ต้มน้ำให้คนใช้รวมถึงฝูงอูฐทั้งหมดที่มากับคนใช้ด้วย (ปฐมก. 24: 15-21) และกรณีของโยเซฟ ซึ่งเป็นคนอิสราเอลแต่ได้ไปอยู่ที่อียิปต์และพบว่าทั้งประเทศจะเกิดภาวะข้าวยากหามากเพราะภัยกันดารอาหาร 7 ปี จึงได้สะสมผลผลิตของประเทศในช่วงที่อุดมสมบูรณ์และได้ทำหน้าที่สำเร็จแทนพระเจ้าแผ่นดินในการดูแลประชาชนในช่วงที่ขาดแคลนอาหาร (ปฐมก. 41: 46-57)

ภายหลังจากนั้น การเสริมสร้างจิตสาธารณะถูกเขียนไว้ในรูปของกฎเกณฑ์ซึ่งปรากฏในพระธรรมอพยพ เลวีนิติ และเฉลยธรรมบัญญัติ เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของชนชาติอิสราเอลที่ต้องเห็นแก่ผลประโยชน์ของสังคมส่วนรวม เช่น ให้ทำนาหกปีและหยุดในปีที่เจ็ดเพื่อให้สิ่งแวดล้อม

ได้ฟื้นฟู (อพย. 23: 10-12, ลนต. 25: 3-5, ฉบบ. 25: 3-5) ให้ปล่อยคนที่เป็นทาสของตนให้เป็นอิสระ
ทุกๆ เจ็ดปี (ฉบบ.15: 12)

ในพระธรรมหมวดผู้พยากรณ์ เป็นคำสอนที่ผู้พยากรณ์เตือนชนชาติอิสราเอลให้หยุดทำบาป
เรื่องที่ถูกเตือนมากที่สุดคือเรื่องจิตสาธารณะของคนอิสราเอลที่ในยุคนั้นเห็นแก่ตัว เอารัดเอาเปรียบ
ถือศาสนาแต่เปลือกนอก คำสอนในหมวดนี้มีเนื้อหาบางส่วนเป็นการเตือนให้คนอิสราเอล
ให้เห็นแก่นแท้ของศาสนาว่าไม่ใช่มีแต่ทำตามพิธีกรรมครบถ้วนแต่เห็นแก่ตัว แต่แก่นแท้ของศาสนา
คือการช่วยเหลือผู้ยากไร้ ไม่เอารัดเอาเปรียบ มีส่วนร่วมกับการแก้ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น
เช่นจากพระธรรมอิสยาห์บทที่ 1 ข้อ 17 กล่าวว่า “จงฝึกทำดี จงเสาะหาความเป็นธรรม จงแก้ไขการ
บีบบังคับ จงแก้ต่างให้ลูกกำพร้าพ่อ จงสู้ความเพื่อหญิงม่าย” และจากพระธรรมอาโมสบทที่ 5 ข้อ 24
“แต่จงให้ความยุติธรรมหลังไหลลงอย่างน้ำและให้ความชอบธรรมเป็นอย่างลำธารที่ไหลอยู่เป็นนิตย์”
คำสอนหลักๆที่ปรากฏในหมวดผู้พยากรณ์

หมวดพระกิตติคุณ คำสอนเกี่ยวกับจิตสาธารณะที่ปรากฏในหมวดนี้โดยส่วนใหญ่
เกี่ยวกับเรื่องความรัก โดยคำสอนหลักที่พระเยซูสอนมักเกี่ยวกับจิตสาธารณะเกือบทั้งสิ้น
รวมถึงการทำอัศจรรย์ที่ปรากฏในพระกิตติคุณหลายอย่างเป็นการทำจิตสาธารณะต่อสังคม
เช่น การรักษาคนเจ็บป่วยให้หาย (มธ.4: 23-25, ลก.6: 17-19, มธ.8: 1-4, มก.1: 10-15,
ลก.5: 12-16, มธ.9: 1-8, มก.2: 1-12, ลก.5: 17-26) การเลี้ยงอาหารคนเป็นคนมาก (มธ.14: 13-21,
มก.6: 30-44, ลก.9: 10-17, ยน.6: 1-14, มธ.15: 32-39, มก. 8: 1-10) เป็นต้น
แต่คำสอนที่สำคัญที่สุดเกี่ยวกับจิตสาธารณะที่พระเยซูสอนและเป็นคำสอนที่คริสต์ศาสนิกชน
ยึดถือมากที่สุดคือ “จงรักเพื่อนบ้านเหมือนตนเอง” (ลนต.19: 18, มธ.22: 39, มก.12: 31)

จิตสาธารณะตามนิยามของผู้วิจัยคือการตระหนักถึงปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น
จนเกิดการคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมควบคู่หรือมากกว่าผลประโยชน์ของตน
เชื่อมั่นในความสามารถของตนเองและพลังของการรวมกลุ่ม การมีความรักความเอื้ออาทร
ทั้งต่อบุคคลที่ตนเองรู้จักและไม่รู้จัก ไม่เบียดเบียนสิทธิผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมรอบด้าน
และการดูแลของส่วนรวม ผู้วิจัยได้แบ่งคำสอนหลักๆจากพระคริสตธรรมคัมภีร์
ตามนิยามจิตสาธารณะดังนี้

การตระหนักถึงปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น จนเกิดการคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม
ควบคู่หรือมากกว่าผลประโยชน์ของตน ในพระคริสตธรรมคัมภีร์มีคำสอนหลายตอนด้วยกัน
ที่กล่าวว่าพระเจ้าทรงไม่พอพระทัยกับปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น และไม่พอใจเมื่อเห็นศาสนิกชน
ไม่ใส่ใจต่อความทุกข์ยากที่เกิดกับผู้อื่นในสังคม เช่น การข่มเหงคนไม่มีทางสู้ หญิงม่าย เด็กกำพร้า
การคดโกง (สภษ. 23: 10-11, 31: 8-9, อสย. 1: 16-17, มค. 6: 8, ศคย. 7: 9-10) นอกจากนี้

คำสอนยังกระตุ้นให้คนต้องมีการกระทำเพื่อช่วยเหลือคนเหล่านั้นอีกด้วย เช่นคำว่า “จงอ้าปาก แทนผู้ยากจนซึ่งใจ” (สภษ. 31: 9) “สู้ความเพื่อหญิงม่าย” (อสย. 1: 17) “จงให้ความยุติธรรม หลังไหลลงอย่างน้ำ” (อมส. 5: 24) “ใครมีเสื้อสองตัวจงแบ่งปันให้แก่คนที่ไม่มี และใครมีอาหาร ก็จงทำเหมือนกัน” (ลก. 3: 11) หลายครั้งพระเจ้าถึงกับบอกว่าอย่าทำศาสนพิธีแก่พระองค์ ถ้ายังไม่ได้กระทำความยุติธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมหรือช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก (อสย. 1: 10-17, อมส. 5: 21-24, มค. 6: 6-8)

การเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองและพลังของการรวมกลุ่ม ข้อพระคัมภีร์ ที่กล่าวถึงการใช้ความสามารถของตนเองในการทำงานจิตสาธารณะ และการรวมกลุ่มกับผู้อื่น เพื่อทำจิตสาธารณะปรากฏในพระธรรมกิจการ ซึ่งเป็นช่วงก่อตั้งศาสนาคริสต์ ศาสนิกชน มีการรวมกลุ่มกันบริจาควินิจฉัยให้แก่ผู้นำคริสตจักรเพื่อให้นำไปช่วยเหลือคนยากจนหรือคนที่มีความจำเป็น (กจ. 2: 44-46, 4: 32-35) จนถึงต้องมีการตั้งคณะทำงานเจ็ดคนเพื่อดูแลเรื่องการบริจาควินิจฉัยโดยตรง เมื่อเกิดปัญหาที่คนบางกลุ่มไม่ได้รับของบริจาควินิจฉัย (กจ. 6: 1-6)

การมีความรักความเอื้ออาทรทั้งต่อบุคคลที่ตนเองรู้จักและไม่รู้จัก ในพระคริสตธรรมคัมภีร์ มีข้อความที่สอนถึงการรักคนที่ตนเองรู้จักและให้การดูแลต่อบุคคลอื่นแม้จะไม่ใช่มิตรพิน้องของตน ก็ตาม (นรธ. 2: 1-16, ฮบ. 13: 2) หรือคำสอนที่กล่าวว่าแค่การบริการผู้อื่น แม้เพียงแค่เอาแก้วน้ำ ให้ก็จะมีค่าตรางวัลจากพระเจ้า (มธ. 10: 42) คำสอน “จงรักกันและกันเหมือนที่เรารักท่าน” (ยน. 13: 34, 15: 12) ซึ่งเป็นคำสอนที่พระเยซูให้กับสาวกของพระองค์ก่อนที่จะถูกตรึงกางเขน ซึ่งสื่อความหมายว่าเมื่อพระเยซูรักผู้คนจนยอมสละชีวิตบนกางเขนเพื่อไถ่บาปมนุษยชาติ อยากรให้ศาสนิกของพระองค์นั้นรักผู้อื่นเหมือนที่พระเยซูรักเขา และคำสอนที่พระเยซูสอนเปโตร อัครสาวกของพระองค์ว่า ถ้าเปโตรรักพระองค์ จงดูแลแกะของพระองค์ ซึ่งหมายถึง คนที่นับถือคริสต์ ศาสนาและผู้ที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ของชุมชนศาสนิกด้วย (ยน. 21: 15-19)

การไม่เบียดเบียนสิทธิผู้อื่นและสิ่งแวดลอมรอบด้าน เสียสละตนเองเพื่อสังคม มีคำสอนที่เขียนถึงกฎหมายของชาวอิสราเอลในยุคพันธสัญญาเดิมเกี่ยวกับการไม่เบียดเบียนสิทธิผู้อื่น เช่น ให้มีการปลดปล่อยผู้ที่ขายตัวเป็นทาสรับใช้ทุกๆเจ็ดปี (ฉบ. 15: 12) ในเรื่องสิ่งแวดลอม มีคำสอนว่าให้หยุดเว้นการทำงานทำสวนทุกๆ เจ็ดปีเช่นเดียวกันเพื่อให้พื้นดิน สิ่งแวดลอมมีโอกาส ได้ฟื้นตัว (อพย. 23: 10-12, ลนต. 25: 3-5, ฉบ. 25: 3-5) รวมถึงมีข้อพระคัมภีร์ที่เตือนว่าพระเจ้า จะลงโทษและต่อสู้อันที่เอารัดเอาเปรียบ ทำร้ายร่างกายหรือทำให้ถึงแก่ชีวิตรวมถึงการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ด้วย (ลวนต. 19: 33-34, 24: 17-21, ฉบ. 24: 17-18, 27: 18-19, สภษ. 23: 10-11)

4.3 ครอบครัวยุคใหม่กับการเสริมสร้างจิตสาธารณะ

ครอบครัวเป็นหน่วยย่อยที่สุดของสังคมและนับเป็นสังคมแรกของมนุษยชาติ (ดวงเดือน พันธมนาวิน, 2544: 27) เป็นสถาบันแรกของสังคม มีบทบาทในการเลี้ยงดูสมาชิกที่เกิดมาให้มีชีวิตอยู่รอด (จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์, 2548: 62) และเป็นสถาบันที่สำคัญในการสร้างและอบรมสมาชิกให้เติบโตเป็นบุคคลที่ขับเคลื่อนสังคมต่อไปข้างหน้า ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเกี่ยวกับการเสริมสร้างจิตสาธารณะผ่านครอบครัว โดยมีงานวิจัยที่กล่าวถึงการเลี้ยงดูของครอบครัวที่ส่งผลต่อจริยธรรมของเด็ก ดังนี้

ดวงเดือน พันธมนาวิน (2538: 36-38) ได้กล่าวถึงวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้มีจิตลักษณะตามทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรมคือ 1) วิธีอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนจากน้อยถึงมาก 2) วิธีอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลมากกว่าใช้อารมณ์จากน้อยถึงมาก 3) วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบฝึกให้พึ่งตนเองเร็วถึงช้า โดยพบว่าวิธีเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนและวิธีอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลมากกว่าใช้อารมณ์สำคัญต่อการพัฒนาจิตใจของเยาวชนไทย

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ (2548: 64-66) ได้กล่าวว่าครอบครัวเป็นสถาบันแรกของสังคม มีบทบาทในการเลี้ยงดูสมาชิกที่เกิดมาให้มีชีวิตอยู่รอด โดยบิดามารดามีหน้าที่พึงปฏิบัติต่อบุตรของตนตามหลักพุทธศาสนา ประกอบด้วยหน้าที่เอาใจใส่และเข้าใจบุตร หน้าที่อบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยการห้ามปรามและป้องกันกันจากความชั่ว ดูแลฝึกอบรมให้บุตรของตนตั้งอยู่ในความดีงาม มีความเชื่อฟังต่อคำแนะนำสั่งสอนของวิญญูชนและกัลยาณชนทั้งหลาย หน้าที่ในการรักษาครอบครัวให้มั่นคงและเป็นสุขผ่านการประพฤติปฏิบัติถูกต้องตามหลักศีลธรรม และถูกต้องตามระเบียบประเพณีและกฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคม

ฉวีวรรณ สุขพันธ์ไพฑาราม (2544: 28) ได้กล่าวว่าครอบครัวมีความสำคัญยิ่งยวดต่อการสร้างคุณภาพของบุคคล สังคมประกอบด้วย การอยู่ร่วมกันของครอบครัว การพัฒนาบุคลากรที่ดีต้องเริ่มจากครอบครัวซึ่งเป็นกติกาคงตัวที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป คุณภาพของชีวิต จะเป็นบุคคลที่มองโลกในแง่ดี มีน้ำใจเมตตากรุณาหรือเป็นคนเอาเปรียบผู้อื่น สร้างปัญหาแก่สังคมและตนเอง จะมีสาเหตุมาจาก ประสบการณ์การเรียนรู้ที่แต่ละบุคคลได้รับจากครอบครัว การอบรมเพื่อสร้างความเป็นคน การปลูกสำนึกทางคุณธรรม ความรัก ความห่วงอาทรบุคคลอื่น การเห็นคุณค่าชีวิตของตนเองยอมสละทอดทิ้งจากการได้รับการปลูกฝังแต่เด็กจากครอบครัว

ดวงเดือน พันธมนาวิน (2544: 8) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมครอบครัวต่อการศึกษา โดยประเด็นแรกเกี่ยวกับครอบครัวคือการอบรมเด็กแบบแบบรักสนับสนุนและอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลมากกว่าใช้อารมณ์ รวมถึงลักษณะ เลี้ยงดูอย่างสนับสนุน ใช้เหตุผลและให้รางวัล จะสร้างพฤติกรรมด้านที่ดีต่างๆ ให้เด็ก การเป็นแบบอย่างที่ดีให้บุตรของตนทำตามเช่นการสวดมนต์ ไหว้พระ ใส่บาตร เป็นต้น

จากการศึกษาผู้วิจัยสรุปว่า ครอบครัวที่มีการอบรมบุตรด้วยวิธีการเชิงบวก เลี้ยงดูด้วยการรักสนับสนุน ใช้เหตุผลและประพฤติดนเป็นแบบอย่างในด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีส่วนสำคัญต่อการเสริมสร้างจิตสาธารณะแก่บุตร

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษากระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มจิตอาสาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ผู้วิจัยได้สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้และจิตสาธารณะ โดยสามารถสรุปแนวคิดได้ดังต่อไปนี้

5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มจิตอาสา

เกียรติศักดิ์ แสงอรุณ (2551) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ สำหรับเยาวชนไทย กรณีศึกษากลุ่มและเครือข่ายเยาวชนที่ทำงานด้านจิตสำนึกสาธารณะ พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ ได้แก่ ครอบครัว ครู อาจารย์ เพื่อน สื่อสารมวลชน สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว สภาพปัญหา ภาวะวิกฤต และตนเอง รวมถึงบทบาทของสถาบันต่างๆ ทางสังคมก็สามารถทำให้เกิดการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะได้

อัญธิกา ชั่งกฤษ (2554) ศึกษาเรื่องกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึก การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วม ได้แก่ 1. ผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2. สถาปนาคอร์ค ชุมชน สถาปนา คณะแกนนำ 3. ความตระหนักในปัญหาและการเปลี่ยนแปลง 4. การรวมกลุ่มภายในชุมชน การสร้างเสริมความสัมพันธ์ร่วมพลังสร้างความสามัคคี มีพื้นที่ในการมีส่วนร่วม 5. กิจกรรมการมีส่วนร่วมมีความสร้างสรรค์และต่อเนื่อง 6. การสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย โดยแนวทางการ จัดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อสร้างเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมเริ่มจากการค้นหา และสร้างผู้นำที่เป็นแบบอย่าง สร้างความตระหนักร่วมกันของชุมชนด้วยกระบวนการเรียนรู้ สู่การพึ่งตนเอง ส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างสรรค์บูรณาการบนพื้นฐานการพัฒนาอย่างสมดุล ความรู้สึก ผูกพันและความรู้สึกเป็นเจ้าของเกิดความรักความสามัคคี จัดสรรผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม และติดตามประเมินผลเพื่อการพัฒนา เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับองค์กรหรือหน่วยงานภายนอก

5.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการเสริมสร้างจิตสาธารณะ

เกียรติศักดิ์ แสงอรุณ (2551) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ สำหรับเยาวชนไทย กรณีศึกษากลุ่มและเครือข่ายเยาวชนที่ทำงานด้านจิตสำนึกสาธารณะ ผลการศึกษาพบว่าเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมของกรณีศึกษา ทุกคนมีคุณลักษณะ ของการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมอันเนื่องมาจากการไม่เห็นแก่ตัว และการเสียสละเพื่อสังคม

อันเป็นองค์ประกอบของการมีจิตสำนึกสาธารณะซึ่งมีอยู่ในตัวของทุกคน แต่อาจจะต้องหาโอกาสที่จะมีการแสดงออกมา และได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ ได้แก่ ครอบครัว ครู อาจารย์ เพื่อน สื่อสารมวลชน สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว สภาพปัญหา ภาวะวิกฤต และตนเอง รวมถึงบทบาทของสถาบันต่างๆ ทางสังคมก็สามารถทำให้เกิดการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะได้ ส่วนแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะสามารถกระทำได้ทั้งการจัดกิจกรรมที่เยาวชนเป็นผู้นำกิจกรรมและกิจกรรมที่เยาวชนเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้แก่กิจกรรมอาสาสมัครต่างๆ และกิจกรรมที่สามารถทำได้ในชีวิตประจำวัน

คมสัน สุขมาก (2553) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะของอาสาสมัครตำรวจ พบว่าปัจจัยที่มีผลในการนำโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะของอาสาสมัครตำรวจไปใช้คือ ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่เหมาะสม ผู้สอนมีประสบการณ์ตรง เนื้อหาสาระมีความหลากหลายนำไปใช้ได้จริง กิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน มีระยะเวลาที่เหมาะสมในการฝึกอบรมในการฝึกอบรมแหล่งความรู้และสื่อการสอนได้จากประสบการณ์จริง สภาพแวดล้อมที่ผ่อนคลายและเป็นกันเอง

دنۇشا بن كآ (2555) ศึกษาเรื่อง การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่าหลักสูตรตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาจัดให้นักเรียนใช้ความรู้ความสามารถในการทำสาธารณประโยชน์ โดยค้นหาความต้องการของชุมชนศึกษาความรู้ที่จำเป็น และลงมือทำสาธารณประโยชน์ด้วยตนเอง โดยมีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนที่มีจิตสาธารณะตามองค์ประกอบต่อไปนี้คือ 1. ด้านความรู้ความสำคัญของจิตสาธารณะ 2. ด้านการตระหนักรู้ความต้องการสาธารณประโยชน์ของชุมชน 3. ด้านการตระหนักรู้สาระเนื้อหาที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ 4. ด้านการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ และ 5. ด้านการติดตามผลการสร้างสรรค์สาธารณประโยชน์ และการทดลองใช้หลักสูตรตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาพบว่า หลังจากทดลองใช้หลักสูตรนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตสาธารณะสูงกว่าการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสามารถในการปรับปรุงสาธารณประโยชน์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภานูมาส มหาทรัพย์สกุล (2555) ศึกษาเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่มีต่อจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ โดยผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่มีต่อจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ได้แก่ การจัดตั้งกลุ่มทำแผนที่ชุมชนออกสำรวจถ่ายภาพเพื่อค้นหาปัญหา

วางแผนร่วมกันโดยแผนภาพความคิด ลงมือเรียนรู้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์อภิปรายเชิงวิพากษ์ซึ่งกันและกัน สร้างสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ของแต่ละบุคคล เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับปัญหาด้วยการสร้างภาพฝัน และผู้ร่วมเข้ากิจกรรมประเมินตนเอง และการนำเสนอแนวทางการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่มีต่อจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษา การศึกษานอกระบบ แบ่งออกเป็น 6 ประเด็น ได้แก่ 1. นำปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นโจทย์ของการเรียนรู้ 2. วางแผนแก้ปัญหา 3. ลงมือเรียนรู้จากการปฏิบัติ 4. เปิดโอกาสให้มีการอภิปรายเชิงวิพากษ์ 5. สร้างสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่และนำไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหา 6. ประเมินผล

ภาสุดา ภาคาผล (2556) ศึกษาเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมที่มีมนต์เสน่ห์และพฤติกรรมจิตสาธารณะ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

ในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้และจิตสาธารณะ ผู้วิจัยพบว่างานวิจัย มีข้อสรุปเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างจิตสาธารณะเหมือนกัน ซึ่งได้แก่

1) บุคคล ซึ่งประกอบด้วยทั้งผู้เรียนและผู้สอน มีความสำคัญทั้งสองฝ่าย มีงานวิจัยของเกียรติศักดิ์ แสงอรุณ (2551) และอัญธิกา ชังกฤษ (2554) ที่ให้ความสำคัญต่อผู้สอนว่าเป็นปัจจัยสำคัญทางด้านบุคคลต่อกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ขณะที่คมสัน สุขมาก (2553) ได้ให้ความสำคัญของผู้เรียนด้วยโดยให้ความเห็นว่าปัจจัยทางด้านบุคคลคือผู้เรียนต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสมด้วยถึงจะทำให้กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกสาธารณะสมบูรณ์

2) สภาพแวดล้อม อาทิ เครื่องมือที่ใช้ ทรัพยากร กิจกรรมการเรียนการสอน มีงานวิจัยของเกียรติศักดิ์ แสงอรุณ (2551) และคมสัน สุขมาก (2553) ซึ่งพูดถึงสภาพแวดล้อมว่ามีผลต่อกระบวนการ ซึ่งสภาพแวดล้อมที่ผ่อนคลายและเป็นกันเองจะช่วยให้กระบวนการ มีความสมบูรณ์มากขึ้น

3) การร่วมมือกันขององค์กร/เครือข่าย เกียรติศักดิ์ แสงอรุณ (2551) และอัญธิกา ชังกฤษ (2554) ได้สรุปปัจจัยของการจิตสาธารณะเหมือนกัน คือ การร่วมมือกันของเครือข่าย โดยเกียรติศักดิ์ แสงอรุณได้ศึกษาถึง แนวทางการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะสำหรับเยาวชนไทย โดยศึกษากลุ่มและเครือข่ายเยาวชนที่ทำงานด้านจิตสำนึกสาธารณะ ส่วนงานวิจัยของอัญธิกา ชังกฤษ ได้สรุปว่าปัจจัยเกี่ยวกับด้านเครือข่าย คือข้อที่ 2. 2. สภาผู้นำองค์กร ชุมชน สภาผู้นำ คณะแกนนำ ชุมชนเป็นตัวแทนกลุ่มต่างๆของชุมชนสมัครใจและได้รับการยอมรับ สามารถทำงานร่วมกันเป็นทีม และข้อที่ 6. การสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย

ผู้วิจัยนำข้อสรุปที่ได้มาเป็นแนวทางในการศึกษากระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มจิตอาสา เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะต่อไป

ตอนที่ 6 บริบทของกลุ่มจิตอาสาที่เป็นพื้นที่วิจัย

ในการศึกษาบริบทของกลุ่มจิตอาสาที่เป็นพื้นที่วิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลของพื้นที่วิจัยดังต่อไปนี้คือ บ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน และฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ โดยได้ศึกษาบริบท พันธกิจ/เป้าหมาย โครงสร้างบริหารขององค์กร ลักษณะทางกายภาพ และพื้นฐานของผู้รับบริการ ปรากฏดังต่อไปนี้

6.1 บ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน

6.1.1 บริบทของกลุ่มจิตอาสา

ที่มาของกลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน เกิดจากการก่อตั้งของผู้ช่วยศิษยาภิบาลของคริสตจักรโครซเซ็ช คือ นางสาวลาพร ลามู โดยกลุ่มจิตอาสา มีกิจกรรมที่เรียกว่า “พันธกิจรักเพื่อนบ้าน” คือการพาสมาชิกของคริสตจักรไปทำกิจกรรมกับผู้ที่เข้ามาพักที่บ้านชาเลมในทุกวันพุธสุดท้ายของแต่ละเดือน

บ้านชาเลมเป็นสถานที่ที่มีอยู่ก่อนหน้าจะเกิดกลุ่มจิตอาสาขึ้น โดยขึ้นสังกัดกับมูลนิธิเรนโบว์แลนด์บริการชุมชนซึ่งเป็นงานด้านสังคมสงเคราะห์ของคริสตจักรโครซเซ็ช แต่ผู้ก่อตั้งกลุ่มจิตอาสาได้เล็งเห็นว่าสมาชิกของคริสตจักรไม่มีใครสนใจ รู้จักหรือรู้ว่าคนที่บ้านชาเลมทำอะไรบ้าง จึงได้ผนวกเอางานสงเคราะห์สงเคราะห์ของบ้านชาเลมกับพันธกิจรักเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นงานด้านศาสนาเข้าไว้ด้วยกัน ทำให้มีกิจกรรมของกลุ่มจิตอาสาที่บ้านชาเลมจนถึงปัจจุบัน (ลาพร ลามู, สัมภาษณ์, 7 สิงหาคม 2561)

6.1.2 พันธกิจ/เป้าหมาย

พันธกิจ, เป้าหมายของกลุ่มจิตอาสา ในงานด้านสังคมสงเคราะห์ พันธกิจ, เป้าหมายคือการเป็นบ้านพักฉุกเฉินสำหรับผู้ป่วยหรือญาติผู้ป่วยที่มีฐานะยากจน ซึ่งเดินทางมาจากต่างจังหวัด เพื่อรับการรักษาหรือว่าดูแลญาติของตนที่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลจุฬาฯ รวมถึงสตรีที่ประสบวิกฤตในชีวิต และมีพันธกิจ, เป้าหมายตามองค์กรที่สังกัดคือมูลนิธิเรนโบว์แลนด์บริการชุมชน คือ “สัมผัสชีวิต ให้โอกาสใหม่ชีวิต เสริมสร้างครอบครัวให้เข้มแข็ง ตอบสนองความต้องการ สัมผัสชุมชน” (<http://ccbthai.org/rcs.php>, 7 ธันวาคม, 2560)

ในงานด้านศาสนา พันธกิจ/ เป้าหมาย ของกลุ่มจิตอาสาจะตามเป้าหมายของคริสตจักรโครซเซ็ชคือ “โครซเซ็ชเป็นแหล่งน้ำแห่งชีวิต เสริมสร้างพระกาย รับใช้สังคม” (ลาพร ลามู, สัมภาษณ์, 7 สิงหาคม 2561)

6.1.3 โครงสร้างการบริหารขององค์กร

โครงสร้างการบริหารของกลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านฉุกฉิน ในทางด้านสังคมสงเคราะห์ บ้านชาเลมสังกัดกับมูลนิธิเรนโบว์แลนด์บริการชุมชน ซึ่งเป็นองค์กรดำเนินงานจิตอาสาของคริสตจักรโครซเซิช และคริสตจักรโครซเซิชเป็นคริสตจักรนิกายโปรเตสแตนต์ คณะแองกลิคัน หรือ คริสตจักรแห่งอังกฤษ (Church of England) ซึ่งมีการทำงานร่วมกันระหว่างประเทศ โดยทางคริสตจักรประเทศอังกฤษ มีการส่งอาสาสมัครมาทำงานที่บ้านชาเลม บ้านพักฉุกฉิน เดือนละ 5 คน

โครงสร้างการบริหารของกลุ่มทางด้านบุคลากร จะมีผู้นำกลุ่มโดยได้รับการแต่งตั้งจากผู้นำของคริสตจักรหรือที่เรียกว่า “ศิษยาภิบาล” ทำหน้าที่เป็นผู้นำกลุ่มจิตอาสา แต่ผู้นำสามารถมอบหมายหน้าที่ในการบริหารทั่วไปให้กับเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดูแลแทน จนกระทั่งเจ้าหน้าที่ลาออกเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2561 ผู้นำจึงรับหน้าที่ในการดูแลทั้งหมดดั้งเดิม (ลาพร ลามู, สัมภาษณ์, 7 สิงหาคม 2561) โดยหน้าที่ของผู้นำคือจะทำหน้าที่ในการบันทึกข้อมูลสถิติผู้รับบริการ เยี่ยมเยียนผู้รับบริการที่บ้านพัก ๆ และพาเจ้าหน้าที่กับอาสาสมัครทำกิจกรรมที่บ้านชาเลมทุกวันพุธสุดท้ายของเดือน

6.1.4 ลักษณะทางกายภาพ

ลักษณะทางกายภาพของกลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกฉิน มีสถานที่ของกลุ่มจิตอาสาอยู่สองแห่ง ซึ่งทั้งสองแห่งตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร สถานที่แรกคือ สำนักงานของคริสตจักรโครซเซิชซึ่งเป็นทำงานของผู้นำและเจ้าหน้าที่บ้านชาเลม สถานที่ที่สองคือ บ้านชาเลม บ้านพักฉุกฉิน ซึ่งสถานที่นี้ทำหน้าที่เป็นศูนย์พักของกลุ่มผู้รับบริการผู้ป่วยและญาติที่มาเข้ารับการรักษาจากโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

6.1.5 พื้นฐานของกลุ่มผู้รับบริการ

พื้นฐานของกลุ่มผู้รับบริการบ้านชาเลม บ้านพักฉุกฉิน เป็นผู้ป่วยและญาติผู้ป่วยที่มาเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และไม่มีเงินพอสำหรับใช้จ่ายเพื่อพักค้างคืนที่โรงพยาบาลหรือสถานที่อื่น ทางโรงพยาบาลจะพิจารณาตามความเหมาะสมและความจำเป็น จากนั้นเจ้าหน้าที่สังคมสงเคราะห์จะติดต่อมายังผู้นำกลุ่มจิตอาสา เพื่อแจ้งว่าจะมีผู้ป่วยหรือญาติที่มาเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลมาพักที่บ้านชาเลม (ลาพร ลามู, สัมภาษณ์, 7 สิงหาคม 2561)

6.2 สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย

6.2.1 บริบทของกลุ่มจิตอาสา

บริบทที่มาของกลุ่มจิตอาสาสำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย เป็นกลุ่มจิตอาสาที่เกิดจากการก่อตั้งโดยมิชชันนารีชาวอเมริกันชื่อไมค์ พูเซล่า ร่วมกับครูศาสนาจารย์จิรพัทธ์ จุณณวัตต์ เนื่องจากเห็นว่าในประเทศไทยมีการล่วงละเมิดเด็กมากและผู้ถูกล่วงละเมิดไม่ได้รับการดูแล ผู้ปกครอง ครู และคริสตจักรยังไม่มีความรู้ในด้านการปกป้องด้านสิทธิและชีวิตของเด็ก และยังไม่มียุทธศาสตร์ศาสนาคริสต์ในประเทศไทย ที่ทำงานด้านจัดการอบรมเพื่อให้ความรู้แก่ผู้ใหญ่และเยาวชนในด้านสิทธิเด็ก การคุ้มครองเด็กให้ปลอดภัยจึงเกิดกลุ่มจิตอาสาขึ้นในช่วงแรกรับเงินทุนจากองค์กรต่างประเทศ และหลังจากนั้นได้ผนวกเข้าเป็นแผนกงานหนึ่ง ภายใต้มูลนิธิสภาคริสตจักรในประเทศไทยในเวลาต่อมา (พรสวรรค์ ไหลสุวรรณ, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2561 , จิรพัทธ์ จุณณวัตต์, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2561)

6.2.2 พันธกิจ/เป้าหมาย

พันธกิจ, เป้าหมายของกลุ่มจิตอาสาสำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย คือการช่วยเสริมสร้างศักยภาพให้กับองค์กร สถาบัน และครอบครัว เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติที่ถูกต้องและเหมาะสมในเรื่องการคุ้มครองเด็ก เพื่อต้องการลดปัญหาการล่วงละเมิดทุกรูปแบบ (https://th-th.facebook.com/pg/childprotection.cct/about/?ref=page_internal, 7 ธันวาคม, 2560) และมีข้อพระคัมภีร์ประจำกลุ่มจิตอาสา คือพระธรรมมัทธิว 18: 5-6 ใจความว่า “และถ้าใครจะยอมรับเด็กเล็กๆ อย่างนี้สักคนหนึ่งในนามของเรา คนนั้นก็ยอมรับเราด้วย แต่ถ้าใครทำให้ผู้เล็กน้อยเหล่านี้คนหนึ่งที่วางใจในเราหลงผิดไป เอาหินไม้ก้อนใหญ่ ผูกคอคนนั้นและถ่วงเขาเสียที่ทะเลลึกก็จะดีกว่า”

6.2.3 โครงสร้างการบริหารขององค์กร

กลุ่มจิตอาสาสำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย เป็นแผนกงานหนึ่งภายใต้มูลนิธิสภาคริสตจักรในประเทศไทย (Church of Christ in Thailand) โดยสำนักงานคุ้มครองเด็กได้รับมอบอำนาจจากมูลนิธิสภาคริสตจักรในประเทศไทย ในการจัดการอบรมเพื่อให้ความรู้แก่ผู้ใหญ่และเยาวชนในด้านสิทธิเด็ก การคุ้มครองเด็กให้ปลอดภัยต่อคริสตจักร 1,000 แห่ง โรงเรียน 28 แห่ง และโรงพยาบาล 7 แห่ง ที่อยู่ภายใต้องค์กรมูลนิธิสภาคริสตจักรในประเทศไทย (จิรพัทธ์ จุณณวัตต์, สัมภาษณ์,

20 กุมภาพันธ์ 2561) โดยทางกลุ่มจิตอาสาสามารถเลือกสถานที่ที่จะทำการอบรมให้ความรู้ได้ตามต้องการ เช่น โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย, โรงพยาบาลโอเวอร์บรู๊ค จ. เชียงราย เป็นต้น นอกจากนี้ สำนักงานคุ้มครองเด็กยังมีเจ้าหน้าที่ของกลุ่มที่มาจากประเทศอังกฤษทำงานร่วมกับกลุ่มด้วย

6.2.4 ลักษณะทางกายภาพ

ลักษณะทางกายของกลุ่มจิตอาสาแห่งนี้ ประกอบด้วย สำนักงานใหญ่ของกลุ่มจิตอาสาซึ่งตั้งอยู่ที่อาคารสภาคริสตจักรในประเทศไทย ชั้นที่ 2 เขตราชเทวี ผู้นำ เจ้าหน้าที่ที่จะทำงานอยู่ที่สำนักงานใหญ่

6.2.5 พื้นฐานของกลุ่มผู้รับบริการ

พื้นฐานของกลุ่มผู้รับบริการสำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย แบ่งเป็นกลุ่มผู้ใหญ่และเด็ก โดยกลุ่มผู้ใหญ่ประกอบด้วยครูและผู้ปกครอง ที่เป็นสมาชิกของคริสตจักรของโรงเรียน หรือบุคลากรของโรงพยาบาล ซึ่งทั้งคริสตจักร โรงเรียน และโรงพยาบาลจะสังกัดมูลนิธิสภาคริสตจักรในประเทศไทย ส่วนกลุ่มเด็กเป็นนักเรียนและเด็กในคริสตจักรของโรงเรียนและคริสตจักรที่สังกัดมูลนิธิสภาคริสตจักรในประเทศไทย เช่นกัน รวมถึงกลุ่มเด็กที่ถูกล่วงละเมิดแต่เป็นส่วนน้อย พื้นฐานของผู้รับบริการจะเปลี่ยนไปตามสถานที่ที่สำนักงานคุ้มครองเด็กไปจัดการอบรม มีเพียงสถานที่เดียวที่ไม่เปลี่ยนแปลงคือโรงเรียนสัจจพิทยา เขตสาทร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่สำนักงานคุ้มครองเด็กไปจัดอบรมเป็นประจำทุกปี

6.3 สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน

6.3.1 บริบทของกลุ่มจิตอาสา

ที่มาของกลุ่มจิตอาสาสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน เป็นแผนกหนึ่งที่เกิดจากการก่อตั้งโดยสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นองค์กรของคริสต์ศาสนิกชนโรมันคาทอลิก ในอดีตกลุ่มพระสังฆราชคาทอลิกยังไม่รวมเป็นองค์กรอย่างเป็นทางการเป็นเพียงกลุ่มต่างๆทั่วไป แต่เมื่อองค์กรคาทอลิกมีขนาดใหญ่ขึ้นจึงมีการแบ่งแผนกเพื่อแยกการดูแลคนในแต่ละกลุ่มออกจากกัน

เพื่อจะได้บริหารจัดการได้ง่ายขึ้น (สุรศักดิ์ อำภรณ์, สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2561) จึงเกิดกลุ่มงานต่างๆ แผนกเยาวชนคือกลุ่มหนึ่งที่เกิดขึ้นในตอนนั้น

6.3.2 พันธกิจ/เป้าหมาย

กลุ่มจิตอาสาสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน มีพันธกิจ, เป้าหมาย เพื่อการดูแลและอภิบาลเยาวชนคาทอลิกทั้งโรงเรียนและวัด ภายในเขตอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

6.3.3 โครงสร้างการบริหารขององค์กร

โครงสร้างการบริหารของกลุ่มจิตอาสาสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน จัดระบบการบริหารของกลุ่มตามระบบของสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย ที่แบ่งเขตการปกครองพื้นที่ที่เรียกว่า “สังฆมณฑล” โดยในส่วนอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ อันประกอบด้วย 11 จังหวัดคือ กรุงเทพฯ ฉะเชิงเทรา (บางส่วน) นครนายก (เฉพาะอำเภอบ้านนา) นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สุพรรณบุรี สมุทรปราการ สมุทรสาคร พระนครศรีอยุธยา และอ่างทอง สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน ทำงานด้านจิตสาธารณะกับกิจกรรมต่างๆ กับเยาวชนของโรงเรียนและวัดภายในอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ เท่านั้น โดยโรงเรียนและวัดตามสังฆมณฑลกรุงเทพฯ จะให้เยาวชนในเขตสังฆมณฑลของตนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของแผนกเยาวชน อาสาสมัครของกลุ่ม ซึ่งเป็นเยาวชนทั้งหมด จะกระจายอยู่ตามเขตสังฆมณฑลทั้ง 11 จังหวัด เรียกว่า “คณะกรรมการเยาวชน” มีทั้งหมด 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน และอีก 6 คนที่อยู่ส่วนกลางที่กลุ่มแผนกเยาวชนที่กรุงเทพมหานคร

6.3.4 ลักษณะทางกายภาพ

ลักษณะทางกายของสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน ประกอบด้วย สำนักงานใหญ่ ตั้งอยู่ที่สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย อาคารเซ็นทรัลโทมัส ผู้นำและเจ้าหน้าที่จะทำงานอยู่ที่สำนักงานใหญ่

6.3.5 พื้นฐานของกลุ่มผู้รับบริการ

พื้นฐานของกลุ่มผู้รับบริการสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน เป็นเด็กนักเรียนที่อยู่ในสังกัดของโรงเรียน วัด ที่สังกัดกับเขตปกครอง

อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ของสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย กลุ่มผู้รับบริการ มีทั้งหมด 1,020 คน แบ่งเป็นระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น จำนวน 350 คน ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย 470 คน และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 200 คน

6.4 ฝ่ายสังคัม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

6.4.1 บริบทของกลุ่มจิตอาสา

ที่มาของกลุ่มจิตอาสาฝ่ายสังคัม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ เป็นแผนกหนึ่งที่เกิดจากเกิดจากนโยบายของสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทยเมื่อองค์กรมีการจัดการแบ่งแผนกเพื่ออำนวยความสะดวกการบริหาร โดยก่อนหน้ามีชื่อเรียกว่าศูนย์พัฒนาจนเมื่อองค์กรสภาพระสังฆราชมีการปรับโครงสร้างทางศูนย์จึงได้ปรับโครงสร้างเพื่อเป็นระบบการบริหารเดียวกับสภาพระสังฆราช ซึ่งสภาพระสังฆราชก็ได้ปรับโครงสร้างการบริหารของนครรัฐวาติกัน ศูนย์กลางของคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก (ยอดชาย เล็กประเสริฐ, สัมภาษณ์, 7 สิงหาคม 2561)

6.4.2 พันธกิจ/เป้าหมาย

ฝ่ายสังคัม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ มีพันธกิจ คือ รักและรับใช้พี่น้องผู้ยากไร้และผู้ด้อยโอกาส โดยการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการดูแลรักษาโลก ด้วยการให้ความรู้ การพัฒนา การอภิบาล และบริการ และมีเป้าหมายคือ 1. มุ่งมั่นที่จะบรรเทาทุกข์และพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ทั้งครบ โดยการเสริมสร้างศักยภาพของมนุษย์ให้สมกับศักดิ์ศรี บนพื้นฐานคุณค่าแห่งพระวรสาร 2. มุ่งมั่นที่จะมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างบ้านส่วนรวม แห่งเมตตา รัก ยุติธรรมและสันติ และ 3. มุ่งมั่นที่จะร่วมมือกับองค์กรสมาชิก และกลุ่มบุคคล หรือองค์การต่างๆ เพื่อความดีของส่วนรวม (Common Good) (http://caritasthailand.net/2016/?page_id=350, 30 มกราคม, 2561)

6.4.3 โครงสร้างการบริหารขององค์กร

โครงสร้างการบริหารของกลุ่มจิตอาสาฝ่ายสังคัม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ เป็นแผนกงานหนึ่งของสภาพระสังฆราชคาทอลิกในประเทศไทย และมีกลุ่มจิตอาสาย่อยสำหรับดูแลกลุ่มผู้รับบริการที่มีพื้นฐานแตกต่างกัน คือบ้านหทัยการุณสำหรับดูแลเด็กยากจนที่มาจากต่างจังหวัด วัดนักบุญมาทิวสำหรับการดูแลเด็กยากจนภายในชุมชน โรงหมูลองเตย

สำหรับดูแลชาวบ้านยากจนในชุมชนรอบๆ และสวนเบญจมาศสำหรับดูแลชาวบ้าน อาชีพเกษตรปลอดภัย โดยกลุ่มย่อยทั้งหมดอยู่ใต้การบริหารของฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑล กรุงเทพฯ

6.4.4 ลักษณะทางกายภาพ

ลักษณะทางกายภาพของกลุ่มจิตอาสาประกอบด้วย สำนักงานใหญ่ ตั้งอยู่ที่สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย อาคารเซนต์โทมัส ผู้นำ เจ้าหน้าที่ จะทำงานอยู่ที่สำนักงานใหญ่นี้ รวมถึงสถานที่สำหรับดูแลผู้รับบริการของกลุ่มจิตอาสา และเนื่องด้วย ฝ่ายสังคมมีกลุ่มผู้รับบริการหลายกลุ่ม หลายประเภท ผู้วิจัยจึงขอแบ่งลักษณะทางกายภาพของกลุ่มตามสถานที่ที่ให้การดูแลแก่ผู้รับบริการได้ดังนี้

1. บ้านหทัยการุณ เป็นบ้านสำหรับดูแลกลุ่มเด็กยากจนที่มาจากภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งอยู่ที่ อ. แปรดริ้ว จ. ฉะเชิงเทรา
2. วัดนักบุญมาคุ เป็นวัดคาทอลิกที่ดูแลกลุ่มเด็กยากจนภายในชุมชนรอบๆ วัด ตั้งอยู่ที่ จ. ปทุมธานี
3. โรงหมูลองเตย หรือศูนย์เมอซี ตั้งอยู่ที่เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของคณะพระมหาไถ่จากประเทศอิตาลีทำหน้าที่ดูแลผู้รับบริการกลุ่มชาวบ้านยากจนแถวสลัมคลองเตย ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑล กรุงเทพฯ จะไม่มีอำนาจในการบริหารส่วนนี้ แต่ได้ดูแลและให้ความช่วยเหลือในการทำงานร่วมกัน
4. สวนเบญจมาศ เป็นธนาคารเมล็ดพันธุ์สำหรับให้บริการแก่กลุ่มชาวบ้านเกษตรปลอดภัย ตั้งอยู่ที่ ต. หนองงูเหลือม อ. เมือง จ. นครปฐม

6.4.5 พื้นฐานของกลุ่มผู้รับบริการ

พื้นฐานของกลุ่มผู้รับบริการฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ มีกลุ่มผู้รับบริการหลายกลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มมีพื้นฐานที่ต่างกัน ผู้วิจัยจึงแบ่งพื้นฐานของผู้รับบริการตามสถานที่ตั้งตามที่ได้กล่าวมาแล้วก่อนหน้า ดังนี้

1. บ้านหทัยการุณ ตั้งอยู่ที่ อ. แปรดริ้ว จ. ฉะเชิงเทรา พื้นฐานของกลุ่มผู้รับบริการ เป็นเด็ก ระดับชั้น ประถมศึกษาถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มาจากภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พื้นฐานครอบครัวของเด็ก มีฐานะยากจนหรือมีปัญหา

2. วัดนักบุญมาถู จ. ปทุมธานี พื้นฐานของกลุ่มผู้รับบริการเป็นเด็กที่อยู่ในชุมชนรอบๆ วัด มีทั้งศาสนาพุทธและคริสต์ ครอบครัวมีฐานะยากจน และระดับชั้นมีตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย
3. โรงหมุ่คลองเตย เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร พื้นฐานของผู้รับบริการเป็นชาวบ้านจากชุมชนรอบๆโรงหมุ่คลองเตย
4. สวนเบญจมาศ ต. หนองจุกเหนือ อ. เมือง จ. นครปฐม พื้นฐานของผู้รับบริการเป็นชาวบ้าน ที่ประกอบอาชีพเกษตรปลอดถัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่องกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา และเพื่อนำเสนอกระบวนการการเรียนรู้ในการเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการลงพื้นที่วิจัยภาคสนามในกลุ่มจิตอาสา ศึกษาจากกลุ่มจิตอาสาที่มีแนวทางการปฏิบัติที่ดี (Good Practices) และศึกษากลุ่มจิตอาสาแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัยเพื่อยืนยันว่ากลุ่มจิตอาสาที่มีกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ จากนั้นใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ คือการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มจิตอาสาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะและอภิปรายผลการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย	วิธีการ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
<p>1. เพื่อวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา</p>	<p>1. เครื่องมือในการวิจัย</p> <p>1.1 เชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม</p> <p>1.2 เชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์เจาะลึก</p> <p>2. การเก็บรวบรวมข้อมูล</p> <p>2.1 เชิงปริมาณ ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามจากการลงพื้นที่ได้มาทั้งหมด 318 คน</p> <p>2.2 เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึกได้มาทั้งหมด 16 คน</p> <p>3. การวิเคราะห์ข้อมูล</p> <p>3.1 เชิงปริมาณ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาระดับกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาด้วยโปรแกรม SPSS</p> <p>3.2 เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา, การจำแนกประเภทข้อมูล และการเปรียบเทียบข้อมูล</p>	<p>1. ขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา</p> <p>2. ปัจจัยสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา</p>
<p>2. เพื่อนำเสนอกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา</p>	<p>1. การยกร่างกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา</p> <p>2. การตรวจสอบยกร่างกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสากับผู้ทรงคุณวุฒิ</p>	<p>- กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา</p>

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดการดำเนินงานวิจัยตามวัตถุประสงค์ โดยใช้การวิจัย ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพโดยมีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

1. 1 ก า ร เ ลื อ ก ก ลุ่ ม ตั ว อ ย่ า ง

ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดว่าเป็นกลุ่มจิตอาสาคริสตศาสนา นิกายโปรเตสแตนต์ 2 แห่ง และกลุ่มจิตอาสาคริสตศาสนานิกายโรมันคาทอลิก 2 แห่ง โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

1.1.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะที่ดี (Good Practices) คือกลุ่มตัวอย่างที่สามารถเสริมสร้างบุคคลในกลุ่มให้เกิดจิตสาธารณะได้อย่างชัดเจน ได้รับการยอมรับ จากชุมชนที่กลุ่มตัวอย่างได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างจิตสาธารณะ และจากเกณฑ์ที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอตรงกัน

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่เสนอกกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

1. อาจารย์เนติ คู่โชติกุล ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสถาบัน กรุงเทพมหานคร ศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน
2. ศศ.ดร. วิริยะ ทิพย์วรการกูร ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสถาบัน กรุงเทพมหานคร ศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน
3. นางสาวลาพร ลามู ตำแหน่ง ผู้ช่วยศิษยาภิบาลคริสตจักรไคร้สต์เชิซ ภาคภาษาไทย
4. นางจันทรา จิระวัฒนากิจ ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่แผนกเยาวชน อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ฝ่ายงานอภิบาลอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

กลุ่มจิตอาสาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีตามที่ผู้เชี่ยวชาญได้แนะนำ ประกอบด้วย กลุ่มจิตอาสา ในคริสตศาสนานิกายโปรเตสแตนต์ 2 แห่ง และในคริสตศาสนานิกายโรมันคาทอลิก 2 แห่ง ดังนี้

กลุ่มจิตอาสาคริสตศาสนานิกายโปรเตสแตนต์

1. บ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน จำนวนประชากร 60 คน
2. สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย จำนวนประชากร 44 คน

กลุ่มจิตอาสาคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก

1. สภามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวนประชากร 241 คน
2. ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ จำนวนประชากร 2,043 คน

รวมจำนวนประชากรทั้งหมด 2,388 คน

ผู้วิจัยได้ใช้การคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมตามวิธีของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973 อ้างถึงใน ชีรวุฒิ เอกะกุล, 2543) โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนไว้ที่ 5%

สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973 อ้างถึงใน ชีรวุฒิ เอกะกุล, 2543)

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้

จำนวนประชากรทั้งหมด 2,388 คน ยอมรับให้เกิดความคลาดเคลื่อนจากกลุ่มตัวอย่างได้ 5% ขนาดตัวอย่างของกลุ่มที่ต้องการเท่ากับ

$$n = \frac{2,388}{1+2,388(0.05)^2}$$

$$= 324.61 = 342$$

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลเชิงปริมาณใช้เป็นแบบสอบถาม และข้อมูลเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์เจาะลึก ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยแบ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพดังนี้

1.2.1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือแบบสอบถาม ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือตามลำดับต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารวิชาการ ตำรา งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาออกแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 แบบสอบถามกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา ซึ่งแบ่งได้อีก 4 หมวด รวมทั้งหมด 21 ข้อ ดังนี้

หมวดที่ 1 การตอบสนองถึงสถานการณ์สังคมที่เกิดขึ้น 11 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. ติดตามข่าวสารด้านการพัฒนาและการจัดกิจกรรมเพื่อสังคม
2. วิเคราะห์ ทำความเข้าใจและประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมว่ามีปัญหาและจำเป็นต้องแก้ไข
3. คิดเสมอว่าทุกการกระทำของตนส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม
4. สามารถทำงาน หรือปฏิบัติกิจกรรมเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น
5. เชื่อมั่นในความสามารถของตนที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและส่วนรวม
6. ให้เกียรติผู้อื่นอยู่เสมอ
7. เข้าใจ รับผิดชอบต่อความรู้สึก มีความรักและความเห็นอกเห็นใจต่อปัญหาของผู้อื่น
8. รู้สึกอยากช่วยเหลือผู้อื่นหรือช่วยเหลือสังคมเกิดขึ้นอยู่เสมอ
9. บริจาคสิ่งของที่ตนมีให้ผู้อื่น
10. ยินดีใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์โดยการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาสังคม
11. รักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมส่วนรวม

หมวดที่ 2 กระบวนการเสริมสร้างจิตสาธารณะ 3 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. สนใจเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาสังคม เช่น กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด กิจกรรมต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่า กิจกรรมรณรงค์ปฏิบัติตามกฎจราจร เป็นต้น
2. มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาของสังคมร่วมกับกลุ่มจิตอาสา
3. ชักชวนผู้อื่นมาร่วมคิด หาแนวทางและเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นการประชาสัมพันธ์ ขยายความรู้ หรือเสริมสร้างให้เกิดจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม

หมวดที่ 3 การเปลี่ยนแปลงหลังจากร่วมกิจกรรม 7 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. ตนมีความคิดที่เห็นแก่ประโยชน์ของการทำงานเพื่อผู้อื่นและสังคมมากขึ้น
2. มีความคิดเห็นว่าการเสริมสร้างจิตสาธารณะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจนทำให้ตนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากขึ้น
3. เชื่อและตระหนักในผลของการทำดีและซื่อเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจนเป็นผู้มีจิตสาธารณะ
4. มีความมุ่งมั่นที่จะทำเพื่อส่วนรวมและทำงานอย่างขยันขันแข็งมากขึ้น
5. เห็นความสำคัญของการทำจิตสาธารณะมากขึ้น
6. คิดว่าทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่จะทำความดีเพื่อส่วนรวมมากขึ้น
7. เข้าใจปัญหาและมีความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่นมากขึ้น

หมวดที่ 4 การกำหนดวิธีการเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ 6 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. มีการกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนในการปฏิบัติงานกิจกรรมเพื่อสังคมอย่างเป็นระบบ
2. การวางแผนที่คำนึงถึงความแตกต่างของผู้รับบริการทางด้านเพศ อายุ สถานะ และความต้องการส่วนตัว
3. บทบาทและหน้าที่ของผู้นำกลุ่มในการกำหนดแผนเสริมสร้างจิตสาธารณะ

4. ผู้นำเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนเสริมสร้างจิตสาธารณะ
 5. เห็นความสำคัญของการมีเครือข่ายการทำงานระหว่างกลุ่มจิตอาสา
 6. มีบทบาทในการขับเคลื่อนเครือข่ายการทำงานระหว่างกลุ่มจิตอาสา
3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ นำแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาดัชนีความสอดคล้องของประเด็นย่อยกับประเด็นหลัก (IOC: Index of Item – Objective Congruence) ความถูกต้องเหมาะสมในการใช้ภาษาและให้ข้อเสนอเพื่อการปรับปรุงแก้ไข โดยมีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้
1. ดร. ชาตรี มูลสถาน – กรรมการและเหรัญญิกกิตติมศักดิ์สมาคม YMCA
 2. ดร. ธิติรัตน์ วันโพนทอง
 3. อ. ดร.อุไรवास อารงอรธร - อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 4. ปรับปรุงแก้ไขประเด็นย่อยที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.5 และปรับปรุงความเหมาะสมของการใช้ภาษาตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
 5. จัดพิมพ์เครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์
 6. ลงพื้นที่กลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน และฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 237 คน รายละเอียดดังนี้ บ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน 41 คน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย 24 คน, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน 103 คน, ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ 69 คน และจากแบบสอบถามออนไลน์ 81 คน

แบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check-list) ตอนที่ 2 แบบสอบถามกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิดกำหนดระดับการให้คะแนน 5 ระดับ

มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง/ มากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วย
- 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ
- 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
- 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การแปลผลรายข้อและโดยรวม ใช้ค่าเฉลี่ยที่มีค่าตั้งแต่ 1.00-5.00 โดยพิจารณาตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1977: 14) ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{Maximum} - \text{Minimum} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{ต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ \text{Interval} &= \frac{5 - 1}{5} = 0.80 \end{aligned}$$

- คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีจิตสาธณะมากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีจิตสาธณะมาก
- คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีจิตสาธณะปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีจิตสาธณะน้อย
- คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีจิตสาธณะน้อยที่สุด

1.2.1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือตามลำดับต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารวิชาการ ตำรา งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์
2. นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาออกแบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบ่งเป็นประเด็นสัมภาษณ์ตามกลุ่มบุคคลในกลุ่มจิตอาสาดังต่อไปนี้
 - a. ประเด็นสัมภาษณ์เฉพาะผู้นำกลุ่มจิตอาสา

- 2.1.1) ที่มาในการเป็นผู้นำกลุ่มจิตอาสา
 - 2.1.2) ผู้ที่มีวิธีการชักชวนคนให้มาร่วมกิจกรรมอย่างไร
 - 2.1.3) บริบทแวดล้อม ความเป็นมา ความสนใจ และความเชื่อของกลุ่มจิตอาสา
 - 2.1.4) บริบททางความเชื่อของกลุ่มจิตอาสาที่ได้จากองค์กรที่กลุ่มสังกัด เป็นแนวไหน เชื่อมักน้อยแค่ไหน เอามาปรับประยุกต์ให้ต่างจากบริบทที่ได้รับมาเท่าไร
 - 2.1.5) การวางแผนจัดกิจกรรมของกลุ่มจิตอาสา
- b. ประเด็นสัมภาษณ์เฉพาะเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครกลุ่มจิตอาสา
- 2.2.1) สาเหตุในการเข้าร่วมกลุ่ม
 - 2.2.2) ส่วนร่วมในการวางแผนของเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครต่อกลุ่มจิตอาสา
 - 2.2.3) ท่านเคยจัดการความขัดแย้งโดยใช้วิธีการเสริมสร้างจิตสาธารณะที่ท่านเคยมีส่วนร่วมหรือไม่ อย่างไร
 - 2.2.4) อาสาสมัครและเจ้าหน้าที่ที่มีความเชื่อต่อแนวคิดของกลุ่มจิตอาสาที่ตนทำงานอยู่ด้วยอย่างไร
 - 2.2.5) อาสาสมัครของกลุ่มจิตอาสาได้เข้าร่วมกิจกรรมอื่นๆ นอกเหนือจากกิจกรรมภายในกลุ่มจิตอาสา
- c. ประเด็นสัมภาษณ์ทุกกลุ่ม
- 2.3.1) สาเหตุในการเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางกลุ่มจัดไว้
 - 2.3.2) ที่มาของการเกิดจิตสาธารณะก่อนเข้าร่วมกลุ่มจิตอาสา
 - 2.3.4) การเห็นความสำคัญของการเสริมสร้างจิตสาธารณะในกลุ่มจิตอาสา
 - 2.3.5) บทบาทของท่านในกลุ่มจิตอาสาที่ท่านเข้าร่วมในปัจจุบัน

2.3.6) บทบาทในการทำจิตสาธารณะในกลุ่มจิตอาสาของท่านทำอะไรบ้าง แตกต่างจากบทบาทที่ตนได้รับมาน้อยแค่ไหน

2.3.7) ท่านเห็นว่าสภาพสังคมปัจจุบันต้องการเสริมสร้างจิตสาธารณะกับใคร อย่างไร

2.3.8) กระแสโลกในปัจจุบัน เป็นปัจจัยส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคในการเสริมสร้างจิตสาธารณะ กระแสใดเป็นตัวเสริม กระแสใดเป็นอุปสรรค

2.3.9) กลุ่มจิตอาสาของท่านใช้กระบวนการเรียนรู้้อย่างไรบ้าง เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ วิธีการใดบ้างที่ท่านเห็นว่าได้ผล และวิธีการใดที่ท่านเห็นว่าไม่ได้ผล

2.3.10) นอกเหนือจากกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาที่กลุ่มของท่านใช้อยู่แล้ว ท่านคิดว่ามีกระบวนการเรียนรู้แบบอื่นเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา ทั้งที่ใช้โดยกลุ่มจิตอาสาอื่นๆ หรือที่ท่านคิดว่าจะได้ผลดี อย่งไรบ้าง

2.3.11) ประเด็นที่พูดคุยกันมากที่สุดเกี่ยวกับการเสริมสร้างจิตสาธารณะภายในกลุ่มจิตอาสา

2.3.12) บทบาทของศาสนาอันได้แก่ความเชื่อ ความศรัทธา หลักคำสอน และอื่นๆ ในการเสริมสร้างจิตสาธารณะแก่กลุ่มจิตอาสา

2.3.13) การนำหลักคำสอนของศาสนามาประยุกต์ใช้กับการเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่ม

2.3.14) กลุ่มจิตอาสาของท่านใช้โซเชียลมีเดียหรือเทคโนโลยี การสื่อสารอย่างไรในกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ

2.3.15) บุคคลต้นแบบที่เป็นแรงบันดาลใจที่ทำให้ท่านเข้าร่วมกลุ่มจิตอาสา

2.3.16) การมีปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มจิตอาสาต่อชุมชนใกล้เคียง หรือต่อญาติพี่น้องของผู้รับบริการ

2.3.17) กลุ่มจิตอาสาเคยมีการร่วมงานระหว่างเครือข่ายจิตสาธารณะ อื่นหรือไม่ อย่างไร

2.3.18) การร่วมงานระหว่างเครือข่ายจิตสาธารณะอื่น มีการพูดคุยกัน เรื่องใดบ้างระหว่างเครือข่าย และเรื่องใดที่คุยกันมากที่สุด

2.3.18) การเปลี่ยนแปลงของท่านหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม ของกลุ่มจิตอาสา (มีความคิดที่เห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนรวมมากขึ้น, เห็นว่ากิจกรรมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง, เชื่อและตระหนักในผล ของการทำดีและชั่ว, มีความมุ่งมั่นที่จะทำเพื่อส่วนรวม, เห็นความสำคัญ ของการทำจิตสาธารณะ, คิดว่าทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่จะทำดี, เข้าใจปัญหาและเห็นใจผู้อื่น)

2.3.19) ท่านได้นำผลการประเมินกิจกรรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะ มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้กิจกรรมเสริมสร้างในครั้งต่อไปดีขึ้นหรือไม่ อย่างไร (ผู้รับบริการไม่ต้องตอบ)

2.3.20) ท่านคิดว่าปัจจัยใดที่ทำให้กิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะ ของกลุ่มประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ นำแบบสัมภาษณ์ที่จัดทำขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาดัชนีความสอดคล้องของประเด็นย่อยกับ ประเด็นหลัก (IOC: Index of Item – Objective Congruence) ความถูกต้องเหมาะสม ในการใช้ภาษาและให้ข้อเสนอเพื่อการปรับปรุงแก้ไข โดยมีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้
 1. ดร. ชาตรี มูลสถาน – กรรมการและเหรัญญิกกิตติมศักดิ์สมาคม YMCA
 2. ดร. ธิดารัตน์ วันโพนทอง
 3. อ. ดร.อุไรवास อารังอรรถ - อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. ปรับปรุงแก้ไขประเด็นย่อยที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.5 และปรับปรุงความเหมาะสมของการใช้ภาษาตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
5. จัดพิมพ์เครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์
6. ลงพื้นที่กลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็กสภาคริสตจักรในประเทศไทย, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน, และฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 16 คน รายละเอียดดังนี้ บ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน 4 คน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย 4 คน, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน 4 คน, และฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ 4 คน

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยภาคสนาม เป็นการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มจิตอาสาเพื่อศึกษาว่ามีปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มจิตอาสาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ โดยการแจกแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำบันทึกรับรองจากทางมหาวิทยาลัย เพื่อแนะนำตัวและชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยแก่อาจารย์/ผู้นำกลุ่มจิตอาสา ที่มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา
2. ผู้วิจัยประสานงานกับอาจารย์/ผู้นำกลุ่มจิตอาสา ทั้ง 4 กลุ่มจิตอาสา เพื่อขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้นำกลุ่มจิตอาสา เจ้าหน้าที่กลุ่มจิตอาสา อาสาสมัคร และกลุ่มผู้รับบริการ พร้อมทั้งแจ้งต่อผู้นำกลุ่มจิตอาสาว่าผู้วิจัยจะเข้าไปแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยลงพื้นที่ เพื่อรวบรวมข้อมูลภาคสนาม เก็บข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของกลุ่มจิตอาสา กระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มจิตอาสา พฤติกรรมการเรียนรู้และการเสริมสร้างจิตสาธารณะ และปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ โดยเข้าไปร่วมกิจกรรมของกลุ่มจิตอาสา ดังนี้
 - 3.1 การรวบรวมข้อมูลเชิงสถิติ (Statics) โดยการลงพื้นที่แจกแบบสอบถาม เพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา ได้จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามดังนี้

บ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 41 คน

สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 24 คน

สภา พระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 103 คน

ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 69 คน

รวมจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 237 คน

เนื่องจากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามไม่เพียงพอต่อจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงได้ทำแบบสอบถามออนไลน์ขึ้น และดำเนินการเก็บข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน - 31 ธันวาคม พ.ศ. 2561 ได้ผู้ตอบแบบสอบถามออนไลน์เพิ่มเติมจำนวน 81 คน

รวมจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจากแบบสอบถามทั่วไปและแบบสอบถามออนไลน์ทั้งสิ้น 318 คน

ดังนั้น จากการรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมด ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มจิตอาสา 237 ฉบับ ได้รับกลับมา 237 ฉบับ ส่งแบบสอบถามออนไลน์จำนวน 81 ฉบับ ได้รับกลับมา 81 ฉบับ คิดเป็น 100% ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัย

3.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

3.2.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) โดยสัมภาษณ์อาจารย์/ ผู้นำกลุ่มจิตอาสา เจ้าหน้าที่กลุ่มจิตอาสา อาสาสมัคร และกลุ่มผู้รับบริการ โดยจำนวนผู้ให้ข้อมูลจากแต่ละกลุ่มจิตอาสา มีดังนี้

- บ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน จำนวน 4 คน
- สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย จำนวน 4 คน
- สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน จำนวน 4 คน
- ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ จำนวน 4 คน

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างมีคำถามเป็นลักษณะปลายเปิดที่ได้กำหนดหัวข้อในการสัมภาษณ์อย่างกว้างๆแล้ว สามารถยืดหยุ่นหรือปรับปรุงคำถามได้ตามสถานการณ์ โดยมีแนวคำถามที่เกี่ยวกับบริบทกลุ่มจิตอาสา กระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มจิตอาสาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ

พฤติกรรมการเรียนรู้และการเสริมสร้างจิตสาธารณะ และปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ

4. รวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดตรวจสอบความถูกต้องและคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ไว้เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS ต่อไป

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ดังนี้

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

1.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ระดับกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา โดยจำแนกตามตำแหน่งในกลุ่มจิตอาสา วิเคราะห์ด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ค่าเฉลี่ย (Mean) ผ่านโปรแกรม SPSS

1.4.2 การวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้น รวมถึงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย (Mean) ผ่านโปรแกรม SPSS

1.4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การจำแนกประเภทข้อมูล (Typological Analyst) และการเปรียบเทียบข้อมูล (Constant Comparison) เพื่อสรุปกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มจิตอาสาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ

วิธีดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

- 2.1 ผู้วิจัยสรุปผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การยกย่องกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา
- 2.2 ผู้วิจัยสรุปผลจากการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) กับผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่างๆ เพื่อสรุปและร่วมอภิปรายกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา โดยมีรายละเอียดดังนี้
 - 2.2.1) ผู้วิจัยได้ร่างกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาขึ้น เพื่อใช้ในการสนทนากลุ่ม
 - 2.2.2) ผู้วิจัยได้ติดต่อกับผู้ทรงคุณวุฒิในด้านที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย คือด้านการศึกษา, จิตสาธารณะ, คริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก

และคริสต์ศาสนานิกายโปรเตสแตนต์ จากนั้นจึงติดต่อเพื่อเชิญมาร่วมประชุม จนได้ผู้ทรงคุณวุฒิจากแต่ละสาขาเข้าร่วมประชุมดังนี้

1. อาจารย์ดุสิตา ทินมาลา (อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) – ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา
2. ดร. โกศล ศรีสังข์ (อดีตเลขาธิการมูลนิธิสภาคริสตจักรในประเทศไทย) – ผู้ทรงคุณวุฒิด้านงานจิตสาธารณะ
3. อาจารย์ศทาวุธ อดุลย์ธีระเขตต์ (ศิษยาภิบาลคริสตจักรรักดั้งเดิม) – ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคริสต์ศาสนานิกายโปรเตสแตนต์
4. นายพงษ์นรินทร์ นนท์กำ (ที่ปรึกษาสภาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ) – ผู้ทรงคุณวุฒิด้านงานจิตสาธารณะ
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สิริพรรณ ศรีมีชัย (อาจารย์คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) – ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา
6. บาทหลวงเบต้า ยาช์เซาส์, เอส. เจ. (เจ้าอาวาสวัดบ้านเขเวียร์ คณะเยสุอิตแห่งประเทศไทย) – ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคริสต์ศาสนา นิกายโรมันคาทอลิก

2.2.2) ผู้วิจัยได้ติดต่อกับทางคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อหาสถานที่และเวลาสำหรับการจัดการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ผลสรุปเป็นที่คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561 เวลา 10: 00 – 12: 00 น.

2.2.3) ก่อนถึงวันสนทนากลุ่ม มีผู้ทรงคุณวุฒีสองท่านติดภารกิจเร่งด่วน ทำให้การสนทนากลุ่มขาดผู้ทรงคุณวุฒิบางสาขา ผู้วิจัยจึงได้ติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนัดวันสัมภาษณ์เกี่ยวกับประเด็นที่สนทนากลุ่มในวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561

2.2.4) ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) ร่วมกับ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561 เวลา 10: 00 – 12: 00 น.

2.2.4.1) ผู้วิจัยได้ดำเนินการสนทนากลุ่มกับผู้ช่วยศาสตราจารย์ สิริพรรณ ศรีมีชัย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562

2.2.4.2) ผู้วิจัยได้ดำเนินการสนทนากลุ่มกับบาทหลวงเบต้า ยาซ์เซาส์, เอส. เจ. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก ในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562

- 2.3 การตรวจสอบและปรับปรุงร่างกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ
- 2.4 นำเสนอกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้าง

จิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ 1) เพื่อวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา และ 2) เพื่อนำเสนอกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถามการสัมภาษณ์กลุ่มจิตอาสาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Good Practices) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ผู้วิจัยได้ศึกษากลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน และฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณตั้งแต่วันที่ 10 มกราคม 2561 – 10 ธันวาคม 2561 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณคือแบบสอบถามชื่อ “กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา” กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณจำนวน 318 คน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพดำเนินการตั้งแต่วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2561 – 7 สิงหาคม 2561 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพคือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างกำหนดหัวข้อในการสัมภาษณ์อย่างกว้างๆ ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 16 คน มาจากกลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน 4 คน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย 4 คน, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน 4 คน และฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ 4 คน เพื่อวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา

ในการวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา ผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นดังนี้

4.1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างของกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา จำแนกโดยรวมทุกกลุ่มจิตอาสาและจำแนกตามกลุ่มจิตอาสา

4.1.1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจำนวนและร้อยละข้อมูลส่วนบุคคล จำแนกโดยรวมทุกกลุ่มจิตอาสา

4.1.2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจำนวนและร้อยละข้อมูลส่วนบุคคล จำแนกตามกลุ่มจิตอาสา

- 4.2) ผลการวิเคราะห์ระดับกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา
- 4.2.1) หมวดที่ 1 การตอบสนองต่อสถานการณ์สังคมที่เกิดขึ้น
- 4.2.2) หมวดที่ 2 กระบวนการเสริมสร้างจิตสาธารณะ
- 4.2.3) หมวดที่ 3 การเปลี่ยนแปลงหลังจากร่วมกิจกรรม
- 4.2.4) หมวดที่ 4 การกำหนดวิธีการเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ
- 4.3) ผลการวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา
เชิงคุณภาพ
- 4.3.1) สาเหตุในการเข้าร่วมกลุ่มและการเกิดจิตสาธารณะก่อนเข้าร่วมกลุ่มจิตอาสา
- 4.3.2) บุคคลที่ควรถูกเสริมสร้างจิตสาธารณะมากที่สุด, แนวทางเสริมสร้างในปัจจุบัน และบุคคลต้นแบบที่เป็นแรงบันดาลใจต่อสมาชิกกลุ่มจิตอาสาในการทำจิตสาธารณะ
- 4.3.3) บทบาทของศาสนาอันได้แก่ความเชื่อ ความศรัทธา หลักคำสอน และอื่นๆ ในการเสริมสร้างจิตสาธารณะแก่กลุ่มจิตอาสา และการนำหลักคำสอนของศาสนา มาประยุกต์ใช้กับการเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่ม
- 4.3.4) การใช้โซเชียลมีเดียหรือเทคโนโลยีการสื่อสารในกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาและกระแสโลกในปัจจุบันในฐานะ เป็นปัจจัยส่งเสริมและอุปสรรคในการเสริมสร้างจิตสาธารณะ
- 4.3.5) กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาและวิธีการอื่นๆ, การมีปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มจิตอาสาต่อชุมชนใกล้เคียงหรือต่อญาติพี่น้องของผู้รับบริการ, กลุ่มจิตอาสากับการร่วมงานระหว่างเครือข่ายจิตสาธารณะอื่น และการเปลี่ยนแปลงของสมาชิก หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มจิตอาสา
- 4.4) สรุปประเด็นเบื้องต้นที่พบจากการวิจัย

4.1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างของกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา จำแนกโดยรวมทุกกลุ่มจิตอาสาและจำแนกตามกลุ่มจิตอาสา

ผลการวิจัยที่น่าเสนอเป็นผลการวิจัยเชิงปริมาณโดยได้ข้อมูลมาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 318 คน มีรายละเอียดดังนี้

4.1.1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจำนวนและร้อยละข้อมูลส่วนบุคคลจำแนกโดยรวมทุกกลุ่มจิตอาสา

ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมทั้งหมดประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพปัจจุบัน และบทบาทของท่านของกลุ่มจิตอาสาปัจจุบัน พบว่า

1. เมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 60.1 เพศชายร้อยละ 36.5 ไม่ตอบร้อยละ 3.4
2. เมื่อพิจารณาตามอายุ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีช่วงอายุอยู่ที่ต่ำกว่า 20 ปี และช่วงอายุ 20-39 ปี ร้อยละ 31.8 ช่วงอายุ 40-59 ปี ร้อยละ 24.5 ช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 9.7 ไม่ตอบร้อยละ 2.2
3. เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษาสูงสุด พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ที่ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าร้อยละ 32.4 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 23.3 มัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 17.0 ต่ำกว่ามัธยมศึกษาร้อยละ 14.2 สูงกว่าระดับปริญญาตรีร้อยละ 9.1 อื่นๆ ร้อยละ 1.9 อนุปริญญา/ ปวส. ร้อยละ 0.6 ไม่ตอบร้อยละ 1.5
4. เมื่อพิจารณาตามอาชีพปัจจุบัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพปัจจุบันอื่นๆ (ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนและเจ้าหน้าที่กลุ่มจิตอาสา) ร้อยละ 67.0 รับจ้างทั่วไปร้อยละ 19.5 ค่าขายร้อยละ 5.0 ประกอบธุรกิจละ 3.5 รับราชการ ร้อยละ 2.2 ไม่ตอบร้อยละ 2.8
5. เมื่อพิจารณาตามบทบาทของท่านของกลุ่มจิตอาสาปัจจุบัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นอาสาสมัครร้อยละ 44.7 ผู้รับบริการร้อยละ 29.2 ผู้นำกลุ่มร้อยละ 12.9 เจ้าหน้าที่ร้อยละ 8.5 ไม่ตอบคิดเป็นร้อยละ 4.7 ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้าง
จิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา จำแนกโดยรวมทั้งหมด

ข้อมูลทั่วไป		สถิติ	
		ความถี่	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	116	36.5
	หญิง	191	60.1
	ไม่ตอบ	11	3.4
	รวม	318	100.0
2. อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	101	31.8
	20 – 39 ปี	101	31.8
	40 – 59 ปี	78	24.5
	60 ปีขึ้นไป	31	9.7
	ไม่ตอบ	7	2.2
	รวม	318	100.0
3. ระดับการศึกษา สูงสุด	ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	45	14.2
	มัธยมศึกษาตอนต้น	54	17.0
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	74	23.3
	อนุปริญญา/ ปวส.	2	0.6
	ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า	103	32.4
	สูงกว่าระดับปริญญาตรี	29	9.1
	อื่นๆ	6	1.9
	ไม่ตอบ	5	1.5
	รวม	318	100.0
	4. อาชีพปัจจุบัน	รับราชการ	7
รับจ้างทั่วไป		62	19.5
ประกอบธุรกิจ		11	3.5
ค้าขาย		16	5.0
อื่นๆ		213	67.0
ไม่ตอบ		9	2.8
รวม		318	100.0
5. บทบาทของท่าน ของกลุ่มจิตอาสา ปัจจุบัน	ผู้นำกลุ่ม	41	12.9
	เจ้าหน้าที่	27	8.5
	อาสาสมัคร	142	44.7
	ผู้รับบริการ	93	29.2

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้าง
จิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา จำแนกโดยรวมทั้งหมด

ข้อมูลทั่วไป		สถิติ	
		ความถี่	ร้อยละ
	ไม่ตอบ	15	4.7
	รวม	318	100.0

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจำนวนและร้อยละข้อมูลส่วนบุคคล จำแนกโดยรวม
ทุกกลุ่มจิตอาสาพบว่า เพศหญิงเข้าร่วมกลุ่มจิตอาสามากกว่าเพศชาย เป็นไปตามสถิติ
จำนวนประชากรโลกและจำนวนประชากรในประเทศไทยซึ่งสัดส่วนของผู้หญิงมีจำนวนมากกว่าผู้ชาย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ากลุ่มช่วงวัยเยาวชนและช่วงวัยทำงานเป็นกลุ่มคนที่ร่วมกิจกรรม
ของกลุ่มจิตอาสามากที่สุด โดยวัยเยาวชนส่วนใหญ่เป็นนักเรียน-นักศึกษา ที่ศึกษา
ในสถาบันการศึกษาที่ทำงานร่วมกับหน่วยงานศาสนาที่กลุ่มจิตอาสาสังกัดอยู่ วัยเยาวชนจึงเข้าร่วม
กิจกรรมจิตสาธารณะผ่านการประชาสัมพันธ์จากโรงเรียน ส่วนวัยทำงานนั้นส่วนใหญ่เป็นบุคลากร
ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับกลุ่มจิตอาสาทางหนึ่งและได้รับการชักชวนจากกลุ่มจิตอาสาให้มาร่วมกิจกรรม
และวัยเยาวชนกับวัยทำงานส่วนใหญ่ใช้สื่อโซเชียลมีเดียต่างจากวัยผู้สูงอายุที่ไม่นิยมใช้สื่อโซเชียล
วัยเยาวชนและวัยทำงานจึงทราบข่าวสารว่าจะมีกิจกรรมจิตสาธารณะจัดขึ้นเมื่อไรและเข้าร่วม
เป็นจำนวนมาก เพราะกลุ่มจิตอาสาทั้งหมดใช้สื่อโซเชียลมีเดียในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของกลุ่ม
และติดต่อกับสมาชิก

ผู้นำ เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครของกลุ่มจิตอาสามักจะเป็นวัยทำงานที่จบการศึกษา
ระดับปริญญาตรีเป็นอย่างน้อย ผู้วิจัยพบว่าพื้นฐานการศึกษาของบุคลากรกลุ่มจิตอาสามีผล
ทำให้การเสริมสร้างจิตสาธารณะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นนักเรียนหรือเป็นเจ้าหน้าที่ขององค์กรจิตอาสา

อาสาสมัครมีจำนวนที่มากกว่าผู้รับบริการ และอาสาสมัครหลายคนไม่ได้เป็นอาสาสมัคร
ของกลุ่มจิตอาสาในพื้นที่วิจัยเพียงอย่างเดียวแต่มีอาสาสมัครที่ทำงานในนามอาสาสมัคร
ขององค์กรอื่นด้วย

4.1.2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจำนวนและร้อยละข้อมูลส่วนบุคคล
จำแนกตามกลุ่มจิตอาสา

ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตามกลุ่มจิตอาสา ประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพปัจจุบัน และบทบาทของท่าน ของกลุ่มจิตอาสาปัจจุบัน พบว่า

1. เมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงดังนี้ บ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน, ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และอื่นๆ ร้อยละ 65.9, 70.8, 47.6, 62.9 และ 67.2 ตามลำดับ
2. เมื่อพิจารณาตามอายุ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีช่วงอายุดังนี้ บ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉินและฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ 40-59 ปี ร้อยละ 51.2 และ 40.6 ตามลำดับ สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย 20-39 ปี ร้อยละ 62.2 สภาพระสังฆราชคาทอลิกในประเทศไทย แผนกเยาวชน ต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 72.8 อื่นๆ 20-39 ปี ร้อยละ 55.6
3. เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษาสูงสุด พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาดังนี้ บ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉินและสำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทยและอื่นๆ ปริญญาตรีหรือเทียบเท่าร้อยละ 31.7, 75.0 และ 58.0 ตามลำดับ สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. ร้อยละ 40.8 ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ต่ำกว่ามัธยมศึกษา 47.8
4. เมื่อพิจารณาตามอาชีพปัจจุบัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพปัจจุบันดังนี้ บ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน รับจ้างทั่วไปร้อยละ 41.5 สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน, ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และอื่นๆ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่าไม่มีอาชีพอื่น ๆ ร้อยละ 75.0, 83.5, 43.5 และ 77.8 ตามลำดับ
5. เมื่อพิจารณาตามบทบาทของท่านของกลุ่มจิตอาสาปัจจุบัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีบทบาทต่อกลุ่มจิตอาสา ดังนี้ บ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน

และสำนักงาน คும்ครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นผู้รับบริการร้อยละ 53.7 และ 33.3 ตามลำดับ สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน, ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และอื่นๆ เป็นอาสาสมัครร้อยละ 46.6, 40.6 และ 65.4 ตามลำดับ ดังรายละเอียดตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาโดยจำแนกตามกลุ่มจิตอาสา

ข้อมูลทั่วไป		กลุ่มจิตอาสา									
		บ้านชาเลม		สำนักงานคும்ครองเด็ก		แผนกเยาวชน		ฝ่ายสังคม		อื่นๆ	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	12	29.3	5	20.8	47	45.6	26	37.7	26	32.1
	หญิง	27	65.9	17	70.8	49	47.6	43	62.3	55	67.9
	ไม่ระบุ	2	4.8	2	8.4	7	6.8	-	-	-	-
	รวม	41	100.0	24	100.0	103	100.0	69	100.0	81	100.0
2. อายุ	ต่ำกว่า 20	-	-	-	-	75	72.8	14	20.3	12	14.8
	20 – 39 ปี	15	36.6	15	62.2	20	19.4	6	8.7	45	55.6
	40 – 59 ปี	21	51.2	5	20.8	6	5.8	28	40.6	18	22.2
	60 ปีขึ้นไป	5	12.2	-	-	-	-	20	29.0	6	7.4
	ไม่ระบุ	-	-	4	17.0	2	2.0	1	1.4	-	-
	รวม	41	100.0	24	100.0	103	100.0	69	100.0	81	100.0
3. ระดับการศึกษาสูงสุด	ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	10	24.4	1	4.2	1	1.0	33	47.8	-	-
	มัธยมศึกษาตอนต้น	4	9.8	-	-	29	28.2	17	24.6	4	10.9
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	11	26.8	1	4.2	42	40.8	10	14.5	10	12.3

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิต
 สาระของกรรุ่มจิตอาสาโดยจำแนกตามกรรุ่มจิตอาสา

ข้อมูลทั่วไป	กรรุ่มจิตอาสา										
	บ้านชาเลม		สำนักงาน คูนครองเด็ก		แผนกเยาวชน		ฝ่ายสังคม		อื่นๆ		
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	
	อนุปริญญา/ ปวส.	-	-	-	-	-	-	2	2.9	-	-
	ปริญญาตรี หรือ เทียบเท่า	13	31.7	18	75.0	22	21.4	3	4.3	47	58.0
	สูงกว่า ระดับ ปริญญาตรี	3	7.3	4	16.6	-	-	2	2.9	20	18.8
	อื่นๆ	-	-	-	-	5	4.8	1	1.5	-	-
	ไม่ระบุ	-	-	-	-	4	3.8	1	1.5	-	-
	รวม	41	100.0	24	100.0	103	100.0	69	100.0	81	100.0
1. อาชีพ ปัจจุบัน	รับราชการ	2	4.9	-	-	-	-	-	-	5	6.2
	รับจ้างทั่วไป	17	41.5	6	25.0	9	8.7	21	30.4	9	11.1
	ประกอบ ธุรกิจ	4	9.8	-	-	-	-	4	5.8	3	3.7
	ค้าขาย	1	2.4	-	-	1	1.0	13	18.8	1	1.2
	อื่นๆ	16	39.0	18	75.0	86	83.5	30	43.5	63	77.8
	ไม่ระบุ	1	2.4	-	-	7	6.8	1	1.5	-	-
	รวม	41	100.0	24	100.0	103	100.0	69	100.0	81	100.0
2. บทบาทของ ท่านของกรรุ่ม จิตอาสา ปัจจุบัน	ผู้นำกรรุ่ม	4	9.8	3	12.5	5	4.9	12	17.4	107	21.0
	เจ้าหน้าที่	1	2.4	7	29.2	9	8.7	4	5.8	6	7.4
	อาสาสมัคร	11	26.8	2	8.3	48	46.6	28	40.6	53	65.4
	ผู้รับบริการ	22	53.7	8	33.3	34	33.0	24	34.8	5	6.2
	ไม่ระบุ	3	7.3	4	16.7	7	6.8	1	1.4	-	-
	รวม	41	100.0	24	100.0	103	100.0	69	100.0	81	100.0

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจำนวนและร้อยละข้อมูลส่วนบุคคล จำแนกตามกลุ่มจิตอาสาพบว่า

บริบทของกลุ่มจิตอาสาแต่ละแห่งไม่เหมือนกัน ผลการสำรวจที่ได้จึงมีความหลากหลาย กล่าวคือ กลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉินรับผู้ป่วยและญาติที่มารักษาที่โรงพยาบาล จุฬาลงกรณ์ซึ่งมีช่วงอายุอยู่ที่ประมาณ 40-59 ปี และฝ่ายสังคมองค์กรสังคมทลกรุงเทพฯ เน้นการให้บริการเป็นบุคคลช่วงวัยกลางคนเป็นหลัก ในขณะที่กลุ่มจิตอาสาสำนักงานคุ้มครองเด็ก เน้นการอบรมและพัฒนาความรู้กับครู ผู้ปกครอง ผู้นำตามโรงเรียนหรือคริสตจักร โดยกลุ่มคน จะอยู่ในช่วงวัยทำงานคือประมาณ 20-39 ปี ในขณะที่สภาพระสังฆราชคาทอลิกในประเทศไทย แผนกเยาวชนทำงานกับกลุ่มเยาวชนซึ่งมีเยาวชนเป็นหลักคือต่ำกว่า 20 ปี ดังนั้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาแต่ละกลุ่ม จึงต้องคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละกลุ่มจิตอาสาด้วย

4.2) ผลการวิเคราะห์ระดับกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา

ผลการวิเคราะห์ระดับกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา พบว่า

4.2.1) หมวดที่ 1 การตอบสนองต่อสถานการณ์สังคมที่เกิดขึ้น

ความหมายของการตอบสนองต่อสถานการณ์สังคมที่เกิดขึ้น หมายถึงเมื่อบุคคลหนึ่ง ได้พบเห็นหรือรู้ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมผ่านทางสื่อหรือการใช้ชีวิตประจำวัน แล้วตอบสนองด้วยการสนใจและต้องการทำจิตสาธารณะ

1. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มจิตอาสามากที่สุดอันดับหนึ่ง คือ ให้เกียรติต่อผู้อื่น โดยมีค่าเฉลี่ย 4.37 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

กลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน ฝ่ายสังคม องค์กรสังคมทลกรุงเทพฯ และอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 4.34, 4.45, 4.33, 4.27 และ 4.49 ตามลำดับ จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

2. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มจิตอาสามากที่สุดอันดับสอง คือ สามารถทำงาน หรือปฏิบัติกิจกรรมเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น โดยมีค่าเฉลี่ย 4.28 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

กลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย, ฝ่ายสังคม องค์กรสังคมทลกรุงเทพฯ และอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 4.31, 4.29, 4.28 และ 4.40 ตามลำดับ จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

ยกเว้นสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชนที่มีค่าเฉลี่ย
4.17 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

3. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มจิตอาสามากที่สุดอันดับสาม คือ เข้าใจ รับรู้ความรู้สึก มีความรักและความเห็นอกเห็นใจต่อปัญหาของผู้อื่น มีค่าเฉลี่ย 4.27 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

กลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย, ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 4.36, 4.25, 4.36 และ 4.29 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ยกเว้นสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน มีค่าเฉลี่ย 4.17 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

4. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มจิตอาสามากที่สุดอันดับสี่ คือ รักษาสาธารณสุขสมบัติ และสิ่งแวดล้อมส่วนรวม มีค่าเฉลี่ย 4.26 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

กลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน, ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 4.39, 4.22, 4.28 และ 4.32 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ยกเว้นสำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย มีค่าเฉลี่ย 4.00 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

5. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มจิตอาสามากที่สุดอันดับห้า คือ รู้สึกอยากช่วยเหลือผู้อื่นหรือช่วยเหลือสังคมเกิดขึ้นอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ย 4.18 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

กลุ่มจิตอาสาสำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย และฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ มีค่าเฉลี่ย 4.25 และ 4.46 ตามลำดับ จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด กลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน และอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 4.19, 3.97 และ 4.20 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

6. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มจิตอาสามากที่สุดอันดับหก คือ ยินดีใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์โดยการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาสังคม มีค่าเฉลี่ย 4.07 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

กลุ่มจิตอาสาฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ มีค่าเฉลี่ย 4.26 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด กลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย,

สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน และอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 4.00, 4.04, 3.99 และ 4.07 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

7. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มจิตอาสา มากที่สุดอันดับเจ็ด คือ เชื่อมั่นในความสามารถของตนที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและส่วนรวม มีค่าเฉลี่ย 4.02 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

กลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน, ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 4.02, 4.08, 3.88, 4.11 และ 4.12 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

8. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มจิตอาสา มากที่สุดอันดับแปด คือ คิดเสมอว่าทุกการกระทำของตนส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม มีค่าเฉลี่ย 3.99 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

กลุ่มจิตอาสาอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 4.29 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด กลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน และฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ มีค่าเฉลี่ย 3.95, 4.08, 3.95 และ 3.68 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

9. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มจิตอาสา มากที่สุดอันดับเก้า คือ บริจาคสิ่งของที่ตนมีให้ผู้อื่น มีค่าเฉลี่ย 3.84 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

กลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน, ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 3.82, 4.20, 3.70, 4.02 และ 3.77 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

10. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มจิตอาสา มากที่สุดอันดับสิบ คือ วิเคราะห์ทำความเข้าใจและประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมว่ามีปัญหาและจำเป็นต้องแก้ไข

กลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน, ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 3.85, 3.87, 3.63, 3.97 และ 3.82 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

11. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มจิตอาสาน้อยที่สุด คือ ติดตามด้านกิจกรรมเพื่อสังคม โดยมีค่าเฉลี่ย 3.64 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

กลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน, ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 3.53, 3.95, 3.52, 3.89 และ 3.53 ตามลำดับ จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

ตารางที่ 5 หมวดที่ 1 การตอบสนองต่อสถานการณ์สังคมที่เกิดขึ้น

	กลุ่มจิตอาสา											
	รวม		บ้านชาเลม		สำนักงาน		แผนกเยาวชน		ฝ่ายสังคม		อื่นๆ	
	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์
หมวดที่ 1 การ ตอบสนอง ถึง สถานการณ์ สังคมที่ เกิดขึ้น												
ติดตามข่าว ด้าน กิจกรรม เพื่อสังคม	3.64	มาก	3.53	มาก	3.95	มาก	3.52	มาก	3.89	มาก	3.53	มาก
วิเคราะห์ ทำความเข้าใจและ ประเมิน สถานการณ์ ที่เกิดขึ้นใน สังคมว่ามี ปัญหาและ จำเป็นต้อง แก้ไข	3.80	มาก	3.85	มาก	3.87	มาก	3.63	มาก	3.97	มาก	3.82	มาก

ตารางที่ 5 หมวดที่ 1 การตอบสนองต่อสถานการณ์สังคมที่เกิดขึ้น

	กลุ่มจิตอาสา											
	รวม		บ้านชาเลม		สำนักงาน		แผนกเยาวชน		ฝ่ายสังคม		อื่นๆ	
	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์
หมวดที่ 1 การ ตอบสนองถึง สถานการณ์ สังคมที่ เกิดขึ้น												
คิดเสมอว่าทุก การกระทำ ของตนส่งผล กระทบต่อ สังคมส่วนรวม	3.99	มาก	3.95	มาก	4.08	มาก	3.95	มาก	3.68	มาก	4.29	มากที่สุด
เชื่อมั่นใน ความสามารถ ของตนที่เป็น ประโยชน์ต่อ ผู้อื่นและ ส่วนรวม	4.02	มาก	4.02	มาก	4.08	มาก	3.88	มาก	4.11	มาก	4.12	มาก
ให้เกียรติต่อ ผู้อื่น	4.37	มากที่สุด	4.34	มากที่สุด	4.45	มากที่สุด	4.33	มากที่สุด	4.27	มากที่สุด	4.49	มากที่สุด
เข้าใจ รับรู้ ความรู้สึก มี ความรักและ ความเห็นอก เห็นใจต่อ ปัญหาของ ผู้อื่น	4.27	มากที่สุด	4.36	มากที่สุด	4.25	มากที่สุด	4.17	มาก	4.36	มากที่สุด	4.29	มากที่สุด
รู้สึกอยาก ช่วยเหลือผู้อื่น หรือช่วยเหลือ สังคมเกิด ขึ้นอยู่เสมอ	4.18	มาก	4.19	มาก	4.25	มากที่สุด	3.97	มาก	4.46	มากที่สุด	4.20	มาก
บริจาคสิ่งของ ที่ตนมีให้ผู้อื่น	3.84	มาก	3.82	มาก	4.20	มาก	3.70	มาก	4.02	มาก	3.77	มาก

ตารางที่ 5 หมวดที่ 1 การตอบสนองต่อสถานการณ์สังคมที่เกิดขึ้น

	กลุ่มจิตอาสา											
	รวม		บ้านขาลेम		สำนักงาน		แผนกเยาวชน		ฝ่ายสังคม		อื่นๆ	
	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์
หมวดที่ 1 การ ตอบสนองถึง สถานการณ์ สังคมที่ เกิดขึ้น												
ยินดีใช้เวลา ว่างให้เกิด ประโยชน์โดย การเข้าร่วม กิจกรรม พัฒนาสังคม	4.07	มาก	4.00	มาก	4.04	มาก	3.99	มาก	4.26	มากที่สุด	4.07	มาก
รักษาสาธารณสุข สมบัติและ สิ่งแวดล้อม ส่วนรวม	4.26	มากที่สุด	4.39	มากที่สุด	4.00	มาก	4.22	มากที่สุด	4.28	มากที่สุด	4.32	มากที่สุด
สามารถ ทำงาน หรือ ปฏิบัติ กิจกรรมเป็น ทีมร่วมกับ ผู้อื่น	4.28	มากที่สุด	4.31	มากที่สุด	4.29	มากที่สุด	4.17	มาก	4.28	มากที่สุด	4.40	มากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ระดับกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา หมวดที่ 1 การตอบสนองต่อสถานการณ์สังคมที่เกิดขึ้น ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การให้เกียรติต่อผู้อื่น ซึ่งกลุ่มจิตอาสาทุกกลุ่มมีค่าเฉลี่ยขื่อนี้อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ทำให้เห็นว่ากลุ่มจิตอาสาให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติต่อผู้รับบริการและต่อสังคมที่กลุ่มจิตอาสาตนมีบทบาทในการทำงานด้วย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงตามลำดับคือ สามารถทำงาน หรือปฏิบัติกิจกรรมเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น, เข้าใจ ได้รับความรู้สึก มีความรักและความเห็นอกเห็นใจต่อปัญหาของผู้อื่น, รักษาสาธารณสุขสมบัติ และสิ่งแวดล้อมส่วนรวม, รู้สึกอยากช่วยเหลือผู้อื่นหรือช่วยเหลือสังคมเกิดขึ้นอยู่เสมอ, ยินดีใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์โดยการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาสังคม, เชื่อมั่นในความสามารถของตน ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและส่วนรวม, คิดเสมอว่าทุกการกระทำของตนส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม,

บริจาคลังของที่ตนมีให้ผู้อื่น, วิเคราะห์ ทำความเข้าใจและประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมว่ามีปัญหาและจำเป็นต้องแก้ไข และติดตามด้านกิจกรรมเพื่อสังคม

ในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สิ่งสำคัญคือการจัดเตรียมบุคลากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมต่อกลุ่มจิตอาสา จากการวิจัยพบว่า การให้เกียรติผู้อื่นเป็นคุณสมบัติที่บุคลากรของกลุ่มจิตอาสาควรมีมากที่สุด บุคลากรที่จะเข้ามาทำงานจิตสาธารณะควรมีความคิดให้เกียรติเคารพสิทธิความเป็นมนุษย์ของผู้อื่นนอกเหนือจากตนเองเป็นอันดับแรก และคุณสมบัติอื่นๆ คือ สามารถทำงาน หรือปฏิบัติกิจกรรมเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น การทำงานในกลุ่มจิตอาสาบุคลากรต้องทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้เป็นอย่างดี การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีจะทำให้การทำงานของจิตอาสาทั้งการจัดกิจกรรมหรือการประสานงานภายในกลุ่มมีประสิทธิภาพ, เข้าใจรับรู้ความรู้สึก มีความรักและความเห็นอกเห็นใจต่อปัญหาของผู้อื่น บุคลากรที่ทำงานจิตสาธารณะควรมีคุณลักษณะของการเข้าใจและอยากช่วยเหลือผู้อื่นแม้เป็นบุคคลที่ตนเองไม่รู้จักก็ตาม, รักษาสาธารณะสมบัติ และสิ่งแวดล้อมส่วนรวม, รู้สึกอยากช่วยเหลือผู้อื่นหรือช่วยเหลือสังคมเกิดขึ้นอยู่เสมอ, ยินดีใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์โดยการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาสังคม, เชื่อมั่นในความสามารถของตนที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและส่วนรวม, คิดเสมอว่าทุกการกระทำของตนส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม, บริจาคลังของที่ตนมีให้ผู้อื่น, วิเคราะห์ ทำความเข้าใจและประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมว่ามีปัญหาและจำเป็นต้องแก้ไข และติดตามด้านกิจกรรมเพื่อสังคม

4.2.2) หมวดที่ 2 กระบวนการเสริมสร้างจิตสาธารณะ

ความหมายของกระบวนการเสริมสร้างจิตสาธารณะ หมายถึงเมื่อบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มอาสาได้พบเห็นหรือรู้ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมแล้วตอบสนองด้วยการสนใจและต้องการทำจิตสาธารณะ จนนำไปสู่การกำหนดวิธีการเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ (หมวดที่ 4) กระบวนการเสริมสร้างจิตสาธารณะคือการนำวิธีการที่กำหนดไว้มาปฏิบัติจริง

1. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มจิตอาสามากที่สุดอันดับหนึ่ง คือ สนใจเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาสังคม เช่น กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด กิจกรรมต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่า กิจกรรมรณรงค์ปฏิบัติตามกฎจราจร เป็นต้น มีค่าเฉลี่ย 3.98 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

กลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็กสภาคริสตจักรในประเทศไทย, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน และอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 3.95, 4.00, 3.87 และ 3.85 ตามลำดับ

จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก ยกเว้นฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ที่มีค่าเฉลี่ย 4.31 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

2. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มจิตอาสามากที่สุดอันดับสอง คือ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการแก้ไขปัญหาพร้อมกับกลุ่มที่ทำกิจกรรมเพื่อสังคม มีค่าเฉลี่ย 3.84 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

กลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน, ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 3.68, 3.95, 3.89, 4.02 และ 3.69 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

3. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มจิตอาสาอันดับที่สาม คือ ชักชวนผู้อื่นมาร่วมคิดหาแนวทางและเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นการประชาสัมพันธ์ ขยายความรู้ หรือเสริมสร้างให้เกิดจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม มีค่าเฉลี่ย 3.83 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

กลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน, ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 3.75, 3.79, 3.74, 4.10 และ 3.75 ตามลำดับ จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

ตารางที่ 6 หมวดที่ 2 กระบวนการเสริมสร้างจิตสาธารณะ

	กลุ่มจิตอาสา												
	รวม		บ้านชาเลม		สำนักงาน		แผนกเยาวชน		ฝ่ายสังคม		อื่นๆ		
	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	
หมวดที่ 2 กระบวนการ เสริมสร้าง จิต สาธารณะ													
สนใจเข้าร่วม กิจกรรมเพื่อ แก้ปัญหา สังคม เช่น กิจกรรม รณรงค์ ต่อต้านยา เสพติด กิจกรรม ต่อต้านการ ตัดไม้ทำลาย ป่า กิจกรรม รณรงค์ ปฏิบัติตาม กฎจราจร เป็นต้น	3.98	มาก	3.95	มาก	4.00	มาก	3.87	มาก	4.31	มากที่สุด	3.85	มาก	
มีส่วนร่วมใน การแสดง ความคิดเห็น ต่อการแก้ไข ปัญหา ร่วมกับกลุ่ม ที่ทำกิจกรรม เพื่อสังคม	3.84	มาก	3.68	มาก	3.95	มาก	3.89	มาก	4.02	มาก	3.69	มาก	

ตารางที่ 6 หมวดที่ 2 กระบวนการเสริมสร้างจิตสาธารณะ

	กลุ่มจิตอาสา											
	รวม		บ้านขาลेम		สำนักงาน		แผนกเยาวชน		ฝ่ายสังคม		อื่นๆ	
	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์
หมวดที่ 2 กระบวนการ เสริมสร้างจิต สาธารณะ												
ชักชวนผู้อื่น มาร่วมคิด หา แนวทางและ เข้าร่วม กิจกรรมที่เป็น การ ประชาสัมพันธ์ ขยายความรู้ หรือเสริมสร้าง ให้เกิด จิตสำนึกที่ดี ต่อสังคม	3.83	มาก	3.75	มาก	3.79	มาก	3.74	มาก	4.10	มาก	3.75	มาก

ผลการวิเคราะห์ระดับกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา หมวดที่ 2 กระบวนการเสริมสร้างจิตสาธารณะ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงตามลำดับ คือ สนใจเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาสังคม, การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ต่อการแก้ไขปัญหาพร้อมกับกลุ่มที่ทำกิจกรรมเพื่อสังคม และชักชวนผู้อื่นมาร่วมคิด หาแนวทาง และเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นการประชาสัมพันธ์ ขยายความรู้ หรือเสริมสร้างให้เกิดจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม

ขั้นตอนของการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา กิจกรรมที่ควรจัดมากที่สุดในอันดับแรกเพื่อดึงผู้เข้าร่วมกิจกรรมให้มีความสนใจ และอยากทำจิตสาธารณะคือกิจกรรมที่ทำให้ผู้เข้าร่วมเกิดความสนใจอยากเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อแก้ปัญหาสังคม เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอยากมีส่วนร่วมกับการทำจิตสาธารณะ หรือการช่วยเหลือสังคมซึ่งจะช่วยให้นำไปสู่การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ต่อการแก้ไขปัญหาพร้อมกับกลุ่มที่ทำกิจกรรมเพื่อสังคม กลุ่มจิตอาสาจะต้องส่งเสริมและกระตุ้นให้ สมาชิกได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทางกลุ่มจิตอาสาจัดขึ้นในตอนนั้น นอกจากนี้กลุ่มจิตอาสาควรส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มชักชวนคนรู้จักมาร่วมจัดกิจกรรมด้วย เพื่อเป็นการขยายขอบเขตการทำงานของกลุ่มจิตอาสาให้มากขึ้น

4.2.3) หมวดที่ 3 การเปลี่ยนแปลงหลังจากร่วมกิจกรรม

ความหมายของหมวดที่ 3 การเปลี่ยนแปลงหมายถึงหลังจากร่วมกิจกรรม หมายถึงหลังจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม (ผู้นำ เจ้าหน้าที่ อาสาสมัครถือว่าเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วย) ได้ผ่านกระบวนการเสริมสร้างจิตสาธารณะ (หมวดที่ 2) ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านทัศนคติ ความคิดเกี่ยวกับจิตสาธารณะในทางที่ดีขึ้น

1. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มจิตอาสามากที่สุด คือ เห็นความสำคัญของการทำจิตสาธารณะมากขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.22 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

กลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย, ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 4.21, 4.29, 4.47 และ 4.25 ตามลำดับ จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ยกเว้นสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชนที่มีค่าเฉลี่ย 4.01 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

2. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมทุกจิตอาสามากที่สุดเป็นอันดับสอง คือ เชื่อและตระหนักในผลของการทำดีและทำชั่วเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจนเป็นผู้มีจิตสาธารณะ และ คิดว่าทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่จะทำความดีเพื่อส่วนรวมมากขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.20 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

ใน ข้อ เชื่อ และ ตระหนัก ใน ผล ของ การ ทำ ดี และ ทำ ชั่ว เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจนเป็นผู้มีจิตสาธารณะ กลุ่มจิตอาสาสำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย, ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 4.25, 4.27 และ 4.25 ตามลำดับ จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ส่วนบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน และสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน มีค่าเฉลี่ย 4.19 และ 4.10 ตามลำดับ จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

ในข้อคิดว่าทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่จะทำความดีเพื่อส่วนรวมมากขึ้น กลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย, ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 4.24 , 4.25, 4.42 และ 4.25 ตามลำดับ จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ยกเว้นสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชนที่มีค่าเฉลี่ย 3.99 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

3. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มจิตอาสามากที่สุดเป็นอันดับสาม คือ เข้าใจปัญหา และมีความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่นมากขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.15 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

กลุ่มจิตอาสาฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 4.36 และ 4.32 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ส่วนบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทยและสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน มีค่าเฉลี่ย 4.12, 3.95 และ 4.06 ตามลำดับ จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

4. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มจิตอาสามากที่สุดเป็นอันดับสี่คือ มีความคิดเห็นว่าการเสริมสร้างจิตสาธารณะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจนทำให้ตนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.16 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

กลุ่มจิตอาสาสำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย, ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 4.25, 4.33 และ 4.25 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด บ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉินและสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน มีค่าเฉลี่ย 4.14 และ 3.95 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

5. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มจิตอาสาอันดับที่สี่คือ มีความคิดที่เห็นประโยชน์ของการทำงานเพื่อผู้อื่นและสังคมมากขึ้น และ มีความมุ่งมั่นที่จะทำเพื่อส่วนรวมอย่างขยันขันแข็งมากขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.11 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

ในข้อมีความคิดที่เห็นประโยชน์ของการทำงานเพื่อผู้อื่นและสังคมมากขึ้น กลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน, ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 4.09, 4.16, 3.99, 4.20 และ 4.18 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

ในข้อมีความมุ่งมั่นที่จะทำเพื่อส่วนรวมอย่างขยันขันแข็งมากขึ้น กลุ่มจิตอาสาฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ มีค่าเฉลี่ย 4.46 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด บ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน และอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 4.04, 4.04, 3.92 และ 4.09 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

ตารางที่ 7 หมวดที่ 3 การเปลี่ยนแปลงหลังจากร่วมกิจกรรม

	กลุ่มจิตอาสา											
	รวม		บ้านชาเลม		สำนักงาน		แผนกเยาวชน		ฝ่ายสังคม		อื่นๆ	
	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์
หมวดที่ 3 การ เปลี่ยนแปลง หลังจากการ ร่วมกิจกรรม												
มีความคิดที่ เห็นแก่ ประโยชน์ ของการ ทำงานเพื่อ ผู้อื่นและ สังคมมากขึ้น	4.11	มาก	4.09	มาก	4.16	มาก	3.99	มาก	4.20	มาก	4.18	มาก
มีความ คิดเห็นว่า กิจกรรม เสริมสร้างจิต สาธารณะ ก่อให้เกิด การ เปลี่ยนแปลง จนทำให้ตน เห็นแก่ ประโยชน์ ส่วนรวมมาก ขึ้น	4.16	มาก	4.14	มาก	4.25	มากที่สุด	3.95	มาก	4.33	มากที่สุด	4.25	มากที่สุด
เชื่อและ ตระหนักใน ผลของการ ทำดีและชั่ว เพื่อให้เกิด การ เปลี่ยนแปลง จนเป็นผู้มีจิต สาธารณะ	4.20	มาก	4.19	มาก	4.25	มากที่สุด	4.10	มาก	4.27	มากที่สุด	4.25	มากที่สุด

ตารางที่ 7 หมวดที่ 3 การเปลี่ยนแปลงหลังจากร่วมกิจกรรม

	กลุ่มจิตอาสา											
	รวม		บ้านชาเลม		สำนักงาน		แผนกเยาวชน		ฝ่ายสังคม		อื่นๆ	
	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์
หมวดที่ 3 การ เปลี่ยนแปลง หลังจากการ ร่วมกิจกรรม												
มีความมุ่งมั่น ที่จะทำเพื่อ ส่วนรวมและ ทำงานอย่าง ขยันขันแข็ง มากขึ้น	4.11	มาก	4.04	มาก	4.04	มาก	3.92	มาก	4.46	มากที่สุด	4.09	มาก
เห็น ความสำคัญ ของการทำ จิตสาธารณะ มากขึ้น	4.22	มากที่สุด	4.21	มากที่สุด	4.29	มากที่สุด	4.01	มาก	4.47	มากที่สุด	4.25	มากที่สุด
คิดว่าทำให้ เกิดการ เปลี่ยนแปลง ที่จะทำความ ดีเพื่อ ส่วนรวมมาก ขึ้น	4.20	มาก	4.24	มากที่สุด	4.25	มากที่สุด	3.99	มาก	4.42	มากที่สุด	4.25	มากที่สุด
เข้าใจปัญหา และมี ความเห็นอก เห็นใจต่อ ผู้อื่นมากขึ้น	4.19	มาก	4.12	มาก	3.95	มาก	4.06	มาก	4.36	มากที่สุด	4.32	มากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ระดับกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา หมวดที่ 3 การเปลี่ยนแปลงหมายถึงหลังจากร่วมกิจกรรม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงตามลำดับ คือ เห็นความสำคัญของการทำจิตสาธารณะมากขึ้น, เชื่อและตระหนักในผลของการทำดีและทำชั่ว เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจนเป็นผู้มีจิตสาธารณะ, คิดว่าทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่จะทำความดีเพื่อส่วนรวมมากขึ้น, เข้าใจปัญหาและมีความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่นมากขึ้น, มีความคิดเห็นว่าการเสริมสร้างจิตสาธารณะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจนทำให้ตนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากขึ้น, มีความคิดที่เห็นประโยชน์ของการทำงานเพื่อผู้อื่นและสังคมมากขึ้น และ มีความมุ่งมั่นที่จะทำเพื่อส่วนรวมอย่างขยันขันแข็งมากขึ้น

กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา จากการวิจัยพบว่าตัวชี้วัดการเปลี่ยนแปลงของผู้เข้าร่วมกิจกรรมหลังเสร็จสิ้นกระบวนการทั้งหมดที่ควรเป็นอันดับแรกคือผู้เข้าร่วมกิจกรรมควรเห็นความสำคัญของการทำจิตสาธารณะมากขึ้น กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะเป้าหมายของกระบวนการคือการเสริมสร้างจิตสาธารณะให้แก่ผู้ร่วมกระบวนการให้มีมากขึ้น ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญต่อการประเมินผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่าเห็นความสำคัญของการทำจิตสาธารณะมากขึ้นหรือไม่ ตัวชี้วัดขั้นต่อมาคือเชื่อและตระหนักในผลของการทำดีและทำชั่วเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจนเป็นผู้มีจิตสาธารณะ และ คิดว่าทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่จะทำความดีเพื่อส่วนรวมมากขึ้น ผู้ร่วมกระบวนการควรเกิดความเชื่อมั่นในการทำ ความดี และความชั่ว รวมถึงตัวชี้วัดอื่นๆ คือ เข้าใจปัญหาและมีความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่นมากขึ้น, มีความคิดเห็นว่าการเสริมสร้างจิตสาธารณะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจนทำให้ตนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากขึ้น, มีความคิดที่เห็นประโยชน์ของการทำงานเพื่อผู้อื่นและสังคมมากขึ้น และ มีความมุ่งมั่นที่จะทำเพื่อส่วนรวมอย่างขยันขันแข็งมากขึ้น

4.2.4) หมวดที่ 4 การกำหนดวิธีการเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ

ความหมายของกระบวนการเสริมสร้างจิตสาธารณะ หมายถึงเมื่อบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มอาสาได้พบเห็นหรือรู้ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมแล้วตอบสนองด้วยการสนใจและต้องการทำจิตสาธารณะ จนนำไปสู่การกำหนดวิธีการที่จะใช้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะในกิจกรรมที่จะจัดขึ้น เพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมในการนำไปปฏิบัติใช้จริงในช่วงกระบวนการเสริมสร้างจิตสาธารณะ (หมวดที่ 2)

1. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มจิตอาสามากที่สุด คือ เห็นความสำคัญของการมีเครือข่ายการทำงานระหว่างกลุ่มจิตอาสา มีค่าเฉลี่ย 4.28 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

กลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน, ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 4.47, 4.24, 4.40 และ 4.27 ตามลำดับ จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ยกเว้นสำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทยที่มีค่าเฉลี่ย 3.83 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

2. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มจิตอาสามากที่สุดอันดับสอง คือ ผู้นำเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนเสริมสร้างจิตสาธารณะ มีค่าเฉลี่ย 4.27 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

กลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชนและฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ มีค่าเฉลี่ย 4.47, 4.25, 4.29 และ 4.40 ตามลำดับ จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ยกเว้นกลุ่มจิตอาสาอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 4.15 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

3. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมทุกจิตอาสามากที่สุดอันดับสาม คือ มีการวางแผนกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนในการปฏิบัติงานกิจกรรมเพื่อสังคมอย่างเป็นระบบ มีค่าเฉลี่ย 4.14 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

กลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชนและอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 3.94, 3.91, 4.18 และ 4.13 ตามลำดับ จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก ยกเว้นฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ มีค่าเฉลี่ย 4.26 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

4. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมทุกจิตอาสามากที่สุดอันดับสี่ คือ การวางแผนที่คำนึงถึงความแตกต่างของผู้รับบริการ ทางด้านเพศ อายุ สถานะ และความต้องการส่วนตัว และ บทบาทและหน้าที่ของผู้นำกลุ่มในการกำหนดแผนเสริมสร้างจิตสาธารณะ มีค่าเฉลี่ย 4.12 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

ในข้อการวางแผนที่คำนึงถึงความแตกต่างของผู้รับบริการ ทางด้านเพศ อายุ สถานะ และความต้องการส่วนตัว กลุ่มจิตอาสา สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทยและฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ มีค่าเฉลี่ย 4.25 และ 4.21 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด บ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย

แผนกเยาวชน และอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 3.82, 4.13 และ 4.12 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

ในข้อบทรบบาทและหน้าที่ของผู้นำกลุ่มในการกำหนดแผนเสริมสร้างจิตสาธารณะ กลุ่มจิตอาสาสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชนและฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ มีค่าเฉลี่ย 4.21 และ 4.26 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด บ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคัมคัมครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย และอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 3.88, 4.08 และ 4.03 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

5. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มจิตอาสาที่น้อยที่สุด คือ มีบทบาทในการขับเคลื่อนเครือข่ายการทำงานระหว่างกลุ่มจิตอาสา มีค่าเฉลี่ย 4.10 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

กลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคัมคัมครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทยและฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 4.00, 3.83, 4.09 และ 4.06 ตามลำดับ จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก ยกเว้นสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน ที่มีค่าเฉลี่ย 4.24 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

ตารางที่ 8 หมวดที่ 4 การกำหนดวิธีการเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ

	กลุ่มจิตอาสา											
	รวม		บ้านชาเลม		สำนักงาน		แผนกเยาวชน		ฝ่ายสังคม		อื่นๆ	
	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์
หมวดที่ 4 การ กำหนด วิธีการเพื่อ เสริมสร้าง จิต สาธารณะ												
มีการ วางแผน กำหนด หลักเกณฑ์ และ ขั้นตอนใน การ ปฏิบัติงาน กิจกรรม เพื่อสังคม อย่างเป็น ระบบ	4.14	มาก	3.94	มาก	3.91	มาก	4.18	มาก	4.26	มากที่สุด	4.13	มาก
การ วางแผนที่ คำนึงถึง ความ แตกต่าง ของ ผู้รับบริการ ทางด้าน เพศ อายุ สถานะ และความ ต้องการ ส่วนตัว	4.12	มาก	3.82	มาก	4.25	มากที่สุด	4.13	มาก	4.21	มากที่สุด	4.12	มาก

ตารางที่ 8 หมวดที่ 4 การกำหนดวิธีการเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ

	กลุ่มจิตอาสา											
	รวม		บ้านขาลेम		สำนักงาน		แผนกเยาวชน		ฝ่ายสังคม		อื่นๆ	
	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์
หมวดที่ 4 การ กำหนด วิธีการเพื่อ เสริมสร้าง จิต สาธารณะ												
บทบาท และหน้าที่ ของผู้นำ กลุ่มในการ กำหนด แผน เสริมสร้าง จิต สาธารณะ	4.12	มาก	3.88	มาก	4.08	มาก	4.21	มากที่สุด	4.26	มากที่สุด	4.03	มาก
ผู้นำกลุ่ม เปิดโอกาส ให้สมาชิกมี ส่วนร่วมใน การกำหนด แผน เสริมสร้าง จิต สาธารณะ	4.27	มากที่สุด	4.47	มากที่สุด	4.25	มากที่สุด	4.29	มากที่สุด	4.40	มากที่สุด	4.15	มาก
เห็น ความสำคัญ ของการมี เครือข่าย การทำงาน ระหว่าง กลุ่มจิต อาสา	4.28	มากที่สุด	4.47	มากที่สุด	3.83	มาก	4.24	มากที่สุด	4.40	มากที่สุด	4.27	มากที่สุด

ตารางที่ 8 หมวดที่ 4 การกำหนดวิธีการเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ

	กลุ่มจิตอาสา											
	รวม		บ้านขาลेम		สำนักงาน		แผนกเยาวชน		ฝ่ายสังคม		อื่นๆ	
	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์
หมวดที่ 4 การ กำหนด วิธีการเพื่อ เสริมสร้าง จิต สาธารณะ												
มีบทบาท ในการ ขับเคลื่อน เครือข่าย การทำงาน ระหว่าง กลุ่มจิต อาสา	4.10	มาก	4.00	มาก	3.83	มาก	4.24	มากที่สุด	4.09	มาก	4.06	มาก

ผลการวิเคราะห์ระดับกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา หมวดที่ 4 การกำหนดวิธีการเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงตามลำดับ คือ การเห็นความสำคัญของการมีเครือข่ายการทำงานระหว่างกลุ่มจิตอาสา, ผู้นำเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนเสริมสร้างจิตสาธารณะ, การวางแผนกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนในการปฏิบัติงานกิจกรรมเพื่อสังคมอย่างเป็นระบบ, การวางแผนที่คำนึงถึงความแตกต่างของผู้รับบริการ ทางด้านเพศ อายุ สถานะ และความต้องการส่วนตัว, บทบาทและหน้าที่ของผู้นำกลุ่มในการกำหนดแผนเสริมสร้างจิตสาธารณะ และ การมีบทบาทในการขับเคลื่อนเครือข่ายการทำงานระหว่างกลุ่มจิตอาสา

ในขั้นตอนของการกำหนดวิธีการเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะหรือการวางแผนจัดกิจกรรมของกลุ่มจิตอาสา จากการวิจัยพบว่ากลุ่มผู้วางแผนควรให้ความสำคัญของการมีเครือข่ายการทำงานระหว่างกลุ่มจิตอาสามากที่สุด การทำงานจิตสาธารณะที่ดีควรมีการเสริมสร้างความสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนระหว่างกลุ่มจิตอาสาเพื่อจะช่วยให้การทำงานของกลุ่มมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น สิ่งต่อมาที่ต้องคำนึงคือผู้นำกลุ่มจิตอาสาควรเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนเสริมสร้างจิตสาธารณะ เพื่อลดภาระการทำงานของผู้นำกลุ่มและเสริมทีมงาน

ในกลุ่มจิตอาสาให้มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการวางแผนจัดกิจกรรมร่วมกับผู้นำกลุ่ม โดยในระหว่างการวางแผนจัดกิจกรรมต้องจัดเกณฑ์และขั้นตอนในการทำกิจกรรมอย่างเป็นระบบ, คำนึงถึงความแตกต่างของผู้รับบริการ ทางด้านเพศ อายุ สถานะ และความต้องการส่วนตัว และกลุ่มจิตอาสาควรส่งเสริม ให้สมาชิกมีบทบาทในการขับเคลื่อนเครือข่ายการทำงาน ระหว่างกลุ่มจิตอาสามากขึ้น

4.3) ผลการวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา เชิงคุณภาพ

ในการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้ศึกษากลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาศรีสตจักรในประเทศไทย, สภามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธวิทยาลัยแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน และฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ตั้งแต่วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2561 – 7 สิงหาคม 2561 เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ 16 คน มาจากกลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน 4 คน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาศรีสตจักรในประเทศไทย 4 คน, สภามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธวิทยาลัยแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน 4 คน และฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ 4 คน เป็นผู้นำกลุ่ม 4 คน เจ้าหน้าที่ 5 คน อาสาสมัคร 3 คน และผู้รับบริการ 4 คน โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 รายละเอียดผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์	กลุ่มจิตอาสา	เพศ	ระดับการศึกษาปัจจุบัน	ตำแหน่ง	วันที่สัมภาษณ์
นางสาวลาพร ลามู	บ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน	หญิง	ปริญญาตรี	ผู้นำกลุ่มจิตอาสา	7 สิงหาคม 2561
นางจรินทร์ สว่างวรรณ	บ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน	หญิง	ปริญญาตรี	เจ้าหน้าที่	6 กุมภาพันธ์ 2561
นายนนท์ปวิธ แสงเทียนประไพ	บ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน	ชาย	ปริญญาตรี	อาสาสมัคร	4 กุมภาพันธ์ 2561
นางกรองคำ พอกชัยภูมิ	บ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน	หญิง	ประถมศึกษา ชั้นปีที่ 4	ผู้รับบริการ	28 กุมภาพันธ์ 2561
ครูศานาจิรพัทธ์ จุนฉวีวัตต์	สำนักงาน คุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักร ในประเทศไทย	ชาย	ปริญญาโท	ผู้นำกลุ่มจิตอาสา	7 มีนาคม 2561
นางสาวสุชาวลี มันคง	สำนักงาน คุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักร ในประเทศไทย	หญิง	ปริญญาตรี	เจ้าหน้าที่	20 กุมภาพันธ์ 2561
นางสาวพรสวรรค์ ไหลสุวรรณ	สำนักงาน คุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักร ในประเทศไทย	หญิง	ปริญญาตรี	เจ้าหน้าที่	20 กุมภาพันธ์ 2561
นายสรณัฐ นารถศิลป์	สำนักงาน คุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักร ในประเทศไทย	ชาย	ปริญญาตรี	ผู้รับบริการ	15 สิงหาคม 2561
บาทหลวงสุรศักดิ์ อำภารณ์	สภาพระสังฆราช คาทอลิก แห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน	ชาย	ปริญญาตรี (ศาสนศาสตร์)	ผู้นำกลุ่มจิตอาสา	20 มีนาคม 2561

ตารางที่ 9 รายละเอียดผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์	กลุ่มจิตอาสา	เพศ	ระดับการศึกษาปัจจุบัน	ตำแหน่ง	วันที่สัมภาษณ์
นาย วรปรัชญ์ ครองหิรัญ	สภาพระสังฆราช คาทอลิก แห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน	ชาย	ปริญญาตรี	เจ้าหน้าที่	23 กุมภาพันธ์ 2561
นางสาว วิฑิตยา วิบูลย์จิติ	สภาพระสังฆราช คาทอลิก แห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน	หญิง	มัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 4	อาสาสมัคร	18 กุมภาพันธ์ 2561
นางสาว อรุณ สมนา	สภาพระสังฆราช คาทอลิก แห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน	หญิง	มัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 5	ผู้รับบริการ	2 เมษายน 2561
บาทหลวง ยอดชาย เล็กประเสริฐ	ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑล กรุงเทพฯ	ชาย	ปริญญาตรี (ศาสนศาสตร์)	ผู้นำกลุ่มจิตอาสา	7 สิงหาคม 2561
นายชาญวิทย์ โปธิ์ขาว	ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑล กรุงเทพฯ	ชาย	-	เจ้าหน้าที่	19 กุมภาพันธ์ 2561
บาทหลวง Alessandro Brai	ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑล กรุงเทพฯ	ชาย	ปริญญาตรี (ศาสนศาสตร์)	อาสาสมัคร	2 สิงหาคม 2561
นางสาว อึ้ง พูนนอก	ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑล กรุงเทพฯ	หญิง	ประถมศึกษา ชั้นปีที่ 4	ผู้รับบริการ	2 สิงหาคม 2561

เพื่อวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา จึงได้ผลการวิจัยโดยมีรายละเอียดนี้

4.3.1) สาเหตุในการเข้าร่วมกลุ่มและการเกิดจิตสาธารณะก่อนเข้าร่วมกลุ่มจิตอาสา

ประเด็นของสาเหตุในการเข้าร่วมกลุ่มและการเกิดจิตสาธารณะก่อนเข้าร่วมกลุ่มจิตอาสาของผู้ให้ข้อมูลสามารถแบ่งได้ดังนี้

4.3.1.1) สาเหตุในการเข้าร่วมกลุ่ม

การเข้าร่วมกลุ่มจิตอาสาของผู้ให้สัมภาษณ์นั้นส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าจุดเริ่มต้นในการเข้าร่วมกลุ่มจิตอาสาเกิดจากผู้นำทางศาสนาชักชวนตนไปทำงานที่กลุ่ม โดยผู้ให้สัมภาษณ์บางคนก็เป็นบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับด้านศาสนาอยู่แล้ว บางคนเป็นสมาชิกของคริสตจักรหรือวัดมาตั้งแต่วัยเด็ก บางคนบวชเป็นพระสงฆ์ในศาสนาคริสต์ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่จึงมีความคุ้นเคยกับผู้ชักชวนตนเป็นอย่างดี

ผู้นำที่ชักชวนหรือนำผู้ให้สัมภาษณ์เข้าร่วมจิตอาสา มีบทบาทต่างกัน บ้างเป็นมิชชันนารี เป็นพระสังฆราช ผู้นำของคณะนักบวชหรือผู้นำของคริสตจักร ทั้งหมดเป็นผู้นำในบทบาทหนึ่งขององค์กรคริสต์ศาสนา การชักชวนหรือการมอบบทบาทในการทำงานที่กลุ่มจิตอาสาสอดคล้องกับคำของผู้ให้สัมภาษณ์ดังนี้

“เพราะพระสังฆราช เรียกมาและบอกว่าจะส่งไปเรียนด้านเยาวชน ที่ประเทศอิตาลีเพื่อกลับมาช่วยงานเยาวชน ก่อนหน้านี้เป็นเจ้าของอวาต ผู้จัดการแผนกด้านส่งเสริมชีวิตครอบครัวมาก่อน”

สุรศักดิ์ อำภรณ์ (สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2561)

ผู้นำ เจ้าหน้าที่ และอาสาสมัครโดยส่วนใหญ่เข้าร่วมกลุ่มจิตอาสาด้วยสาเหตุจากผู้นำทางศาสนาเป็นผู้ชักชวนหรือมอบบทบาทในการทำงานที่กลุ่มจิตอาสาให้ ทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ทำงานร่วมกับกลุ่มจิตอาสาในระยะยาว

เหตุผลรองของการเข้าร่วมกลุ่มจิตอาสาของผู้ให้สัมภาษณ์ เกิดจากเหตุผลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์เอง ซึ่งส่วนใหญ่จะมีความสนใจในการทำงานจิตสาธารณะเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ดังคำให้สัมภาษณ์ดังนี้

“เกิดจากตนเองเห็นความต้องการของสังคมและตนเองสามารถตอบสนองได้ รวมถึงมีความใฝ่ฝันอยากทำงานด้านสังคมสงเคราะห์อยู่แล้วและเมื่อมีโอกาสจึงเข้ามาทำงานในมูลนิธิ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการสังคมอย่างเป็นรูปธรรม”

จรินทร์ สว่างวรรณ (สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2561)

4.3.1.2) ที่มาของการเกิดจิตสาธารณะก่อนเข้าร่วมกลุ่มจิตอาสา

ที่มาของการเกิดจิตสาธารณะก่อนเข้าร่วมกลุ่มจิตอาสาของผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่พบว่ามาจากครอบครัวมากที่สุด โดยครอบครัวมีอิทธิพลในด้านการสอนผู้ให้สัมภาษณ์ตั้งแต่วัยเด็ก ด้านคุณธรรม จริยธรรม การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม รวมถึงแบบอย่างของการทำจิตสาธารณะ เช่น นำของที่บ้านไปบริจาคให้ผู้ยากไร้ เป็นต้น สอดคล้องกับคำของผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“พ่อ แม่ สอนมาให้ตนเองรู้จักให้คนอื่น ให้เราช่วยเหลือผู้อื่นเท่าที่เราทำได้”

อรกุล สมมา (สัมภาษณ์, 2 เมษายน 2561)

ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกตำแหน่งให้สัมภาษณ์ว่าที่มาของการเกิดจิตสาธารณะมาจากครอบครัวเป็นหลัก แต่สิ่งที่น่าสนใจคือความเชื่อทางศาสนาของครอบครัว ซึ่งประกอบด้วยกรณีที่ครอบครัวนับถือศาสนาคริสต์เหมือนผู้ให้ข้อมูลและครอบครัวที่นับถือศาสนาพุทธซึ่งต่างจากศาสนาของผู้ให้ข้อมูล แต่ทั้งสองกรณีเป็นที่มาของการเกิดจิตสาธารณะก่อนการเข้าร่วมกลุ่มจิตอาสา สอดคล้องกับคำของผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“แม้ว่าครอบครัวจะนับถือพุทธส่วนตนเองเป็นคริสต์เพียงคนเดียว
แต่ครอบครัวสอนให้ค่านึง นึกถึงผู้อื่นก่อนที่จะคิดถึงตนเองเป็นหลัก”

นนท์ประวิธ แสงเทียนประไพ (สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2561)

เหตุผลรองในการเกิดจิตสาธารณะผู้วิจัยพบว่ามาจากตัวของผู้ให้สัมภาษณ์เอง
ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ให้เหตุผลว่างานจิตสาธารณะที่ตนเห็นมีความน่าสนใจมีประโยชน์ต่อสังคม
อยากลองทำสิ่งใหม่ๆ การเห็นความต้องการของสังคมว่าขาดอะไรและตนเองสามารถทำอะไรได้
รวมถึงอยากทำงานด้านนี้มาตั้งแต่แรกอยู่แล้ว สอดคล้องกับคำของผู้ให้สัมภาษณ์ดังนี้

“ตนเองว่าเริ่มจากข้างในตัวเอง (From the inside) เริ่มมีความรู้สึก
อยากช่วยอยากหากิจกรรมทำ การทำจิตอาสาที่น่าสนใจ อย่าน้อยเราก็ได้
มาร่วมช่วยคนอื่น ได้ทำโน่นนี่นั่น มันก็เป็นประโยชน์และเราก็มีความสุขไปด้วย”

ฐิตียา วิบูลิทธิ (สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2561)

4.3.2) บุคคลที่ควรถูกเสริมสร้างจิตสาธารณะมากที่สุด, แนวทางเสริมสร้างในปัจจุบัน
และบุคคลต้นแบบที่เป็นแรงบันดาลใจต่อสมาชิกกลุ่มจิตอาสาในการทำจิตสาธารณะ

ประเด็นของบุคคลที่ควรถูกเสริมสร้างจิตสาธารณะมากที่สุด, แนวทางเสริมสร้างในปัจจุบัน
และบุคคลต้นแบบที่เป็นแรงบันดาลใจต่อสมาชิกกลุ่มจิตอาสาในการทำจิตสาธารณะ
สามารถแบ่งได้ดังนี้

4.3.2.1) บุคคลที่ควรถูกเสริมสร้างจิตสาธารณะมากที่สุดและแนวทางเสริมสร้าง
ในปัจจุบัน

การเสริมสร้างจิตสาธารณะในสังคมปัจจุบันผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้คำตอบ
ว่าต้องเสริมสร้างกับเด็กและเยาวชนเป็นหลัก โดยให้เหตุผลว่า เพราะการปลูกฝังจิตสาธารณะ
ให้เด็กง่ายกว่าปลูกฝังกับผู้ใหญ่, เป็นวัยที่มีพลังในการทำสิ่งต่างๆ, จะได้มีคนมาสานต่องานจิตอาสา

แสดงให้เห็นทัศนคติของคนในกลุ่มจิตอาสาส่วนใหญ่ว่าวัยเด็กและเยาวชนคือกลุ่มสำคัญต่อการเสริมสร้างจิตสาธารณะ คำของผู้ให้สัมภาษณ์ดังนี้

“พีคิดว่าควรเริ่มต้นส่งเสริมจิตสาธารณะกับ “เด็ก” ควรปลูกฝังเรื่องจิตสาธารณะตั้งแต่เกิด ตั้งแต่จำความได้”

พรสวรรค์ ไหลสุวรรณ (สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2561)

แนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะแก่วัยเยาวชนที่ผู้ให้ข้อมูลให้ความเห็นมากที่สุดคือ การเสริมสร้างให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสปฏิบัติจริงตั้งแต่ยังอายุน้อย และต้องมีการเสริมสร้างจิตสาธารณะร่วมมือกับครอบครัว โรงเรียน และชุมชนที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเด็กและเยาวชนด้วยในการเสริมสร้างจิตสาธารณะไปด้วยกัน

นอกจากนี้ยังมีประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะแก่วัยเด็กและเยาวชนคือ แม้การเสริมสร้างจิตสาธารณะจะดีเพียงใด แต่ถ้าหากผู้ใหญ่ไม่เป็นแบบอย่าง หรือมีอิทธิพลต่อชีวิตในการทำให้เด็กไม่เกิดจิตสาธารณะก็จะเป็นปัญหาในการเสริมสร้างได้เช่นกัน โดยผู้ให้สัมภาษณ์บางท่านได้พูดว่าปัญหาของการเสริมสร้างจิตสาธารณะมาจากผู้ใหญ่และสังคมปัจจุบันที่มีปัญหา ที่บีบรัดให้คนต้องเอาตัวเองรอดก่อนผู้อื่น การขาดจิตสาธารณะของคนในสังคมหรือการทำจิตสาธารณะตนเองจะต้องได้หน้าได้ตามากกว่าทำด้วยจิตสาธารณะแท้จริง สอดคล้องกับคำของผู้ให้สัมภาษณ์ดังนี้

“ถ้าผู้ใหญ่ไม่เป็นแบบอย่าง ผู้ใหญ่ไม่มีจิตสาธารณะเด็กก็ไม่สามารถโตขึ้นมาคุณภาพมีตัวอย่างที่ดี ถ้าหากผู้ใหญ่ทำจิตสาธารณะเป็นวิถีชีวิต เด็กจะเห็นตัวอย่างว่าการทำจิตสาธารณะคือดี เป็นวิถีชีวิตที่ควรจะทำ”

สุชาลวี มั่นคง, เจ้าหน้าที่ (สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2561)

“สังคมปัจจุบันเจริญมาก มีความเจริญทางวัตถุแต่คนล้มศาสนาไปในถิ่นที่เจริญแล้วอย่างในยุโรป เช่นในอิตาลีที่คุณพ่อไปเรียนมีคนนับถือศาสนาเข้าวัดแค่ 20 % วัดคนไม่ค่อยเข้า ศาสนาถดถอยเพราะคนคิดว่าเขาทำงานเขามีความสะดวกสบาย เขามาหาเงินได้ด้วยสมองและความสามารถของตัวเอง”

สุรศักดิ์ อภิภากรณ์ (สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2561)

จากคำให้สัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยยกมาทำให้เห็นว่าปัญหาของการเสริมสร้างจิตสาธารณะในปัจจุบันอยู่ที่สภาพสังคมที่บีบรัดให้ต้องเอาตนเองอยู่รอดก่อนมากกว่าที่จะเสียสละตนเองเพื่อสังคม และเมื่อสภาพสังคมที่ยากต่อการสร้างจิตสาธารณะทำให้ขาดแบบอย่างของการทำจิตสาธารณะต่อเด็กและเยาวชน สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของครูศาสนาจิรพัทธ์ จุณณวัตต์ ผู้นำกลุ่มจิตอาสาของสำนักงานคุ้มครองเด็กที่พูดว่าแบบอย่างของการพัฒนาเด็กง่ายที่สุดมาจากสามแหล่งคือ “โรงเรียน, ครอบครัว และชุมชน” ซึ่งเกี่ยวข้องกับสังคมโดยตรงที่จะเป็นตัวอย่างที่ดีช่วยเสริมสร้างจิตสาธารณะผ่านการปฏิบัติและเป็นพื้นที่ฝึกในการทำจิตสาธารณะแก่เด็กและเยาวชน หากสภาพสังคมยังเป็นเช่นนี้ก็จะปัญหาของการเสริมสร้างจิตสาธารณะแก่เด็กและเยาวชน

4.3.2.2) บุคคลต้นแบบที่เป็นแรงบันดาลใจต่อสมาชิกกลุ่มจิตอาสาในการทำจิตสาธารณะ

บุคคลต้นแบบที่เป็นแรงบันดาลใจในการเข้าร่วมกลุ่มจิตอาสารวมถึงในการทำงาน ผู้วิจัยพบว่าสามารถแบ่งได้ออกเป็นสี่กลุ่มดังนี้คือบุคคลในคัมภีร์ของศาสนาคริสต์, กลุ่มครอบครัว กลุ่มบุคคลสำคัญ และบุคคลทั่วไป โดยทั้งนี้ผู้ให้สัมภาษณ์บางคนมีบุคคลต้นแบบในการทำจิตสาธารณะมากกว่าหนึ่งกลุ่ม คืออาจจะนับถือบุคคลในทางศาสนาและมีครอบครัวเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันของตน

บุคคลต้นแบบกลุ่มแรกคือบุคคลตัวอย่างในคัมภีร์ของศาสนาคริสต์ ในกลุ่มนี้มีอยู่คนเดียวคือ “พระเยซู” ซึ่งเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในความเชื่อของคริสต์ชน ผู้วิจัยพบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีพระเยซูเป็นบุคคลต้นแบบของการทำจิตสาธารณะเป็นอันดับหนึ่ง เป็นแรงบันดาลใจ

ในการทำงานจิตสาธารณะให้มากขึ้นของผู้ให้สัมภาษณ์ รวมถึงในด้านการเป็นแบบอย่าง
ของความรัก การให้ และการเสียสละ สอดคล้องกับคำของผู้ให้สัมภาษณ์ดังนี้

“บุคคลต้นแบบ คือพระเยซูคริสต์แน่นอนอยู่แล้ว”

นนท์ประวีธ แสงเทียนประไพ (สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2561)

บุคคลต้นแบบกลุ่มที่สองคือกลุ่มครอบครัวเป็นแบบอย่างต่อผู้ให้สัมภาษณ์จากการสอน
เรื่องการช่วยเหลือคนอื่น การเป็นแบบอย่างของการทำจิตสาธารณะ ครอบครัวจะสอนตั้งแต่วัยเด็ก
เกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะ ให้น้ำใจ รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น หรือบางครั้งก็มีการบริจาคสิ่งของ
ที่บ้าน ให้คนยากไร้ และผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งให้ข้อมูลว่าได้แบบอย่างจากครอบครัว
ในฐานะเป็นครอบครัวบุญธรรมในด้านการดูแลและเลี้ยงดูตน ดังคำของผู้ให้สัมภาษณ์ดังนี้

*“จริงๆ นี่พี่เป็นลูกบุญธรรมแต่พ่อให้พี่เต็มที่ ให้เรียนเต็มที่
เขาไม่มีลูกแต่เขาดูแลพี่อย่างกับลูกจริงๆ”*

สรณัฐ นารทศิลป์ (สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2561)

4.3.3) บทบาทของศาสนาอันได้แก่ความเชื่อ ความศรัทธา หลักคำสอน และอื่นๆ
ในการเสริมสร้างจิตสาธารณะแก่กลุ่มจิตอาสา และการนำหลักคำสอนของศาสนา
มาประยุกต์ใช้กับการเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่ม

ประเด็นของบทบาทศาสนาอันได้แก่ความเชื่อ ความศรัทธา หลักคำสอน และอื่นๆ
ในการเสริมสร้างจิตสาธารณะแก่กลุ่มจิตอาสา และการนำหลักคำสอนของศาสนา
มาประยุกต์ใช้กับการเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มสามารถแบ่งได้ดังนี้

4.3.3.1) บทบาทของศาสนาอันได้แก่ความเชื่อ ความศรัทธา หลักคำสอน และอื่นๆ
ในการเสริมสร้างจิตสาธารณะแก่กลุ่มจิตอาสา

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลว่าศาสนามีบทบาทมากต่อการเสริมสร้างจิตสาธารณะ
ของกลุ่มจิตอาสา โดยบทบาทต่อการเสริมสร้างจิตสาธารณะแบ่งได้เป็นสองประเด็นใหญ่ๆคือ

- ก. เป็นข้อกำหนดหรือเป็นแรงบันดาลใจในการทำงานของกลุ่มจิตอาสา
หมายถึงสิ่งที่ถูกสอนในศาสนาคริสต์เช่น ความรัก การเสียสละ
แบบที่พระเยซูทำ เป็นต้น กลายเป็นหลักการที่คนในกลุ่มจิตอาสา
ต้องปฏิบัติตามหรือเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นสมาชิกกลุ่ม
ในการทำงานจิตอาสา การทำงานของกลุ่มจิตอาสาจึงเป็นการทำตาม
คำ ส อ น ต่ า ง ๆ ใน ศ า ส น า ค ริ ส ต์ ไป ใน ตั ว
สอดคล้องกับคำของผู้ให้สัมภาษณ์ดังนี้

“บัญญัติใหญ่ของศาสนาคริสต์คือ 1) รักพระเจ้า = รักตนเอง
2) รักผู้อื่น = รักตนเอง บัญญัติใหญ่ข้อสองนี้เป็นข้อกำหนดของเรา
ในการทำงาน การที่เราทำและปฏิบัติต่อผู้อื่นคือเราทำด้วยความเต็มใจ
เพราะเราได้รับความรักจากพระเจ้าและเราต้องการแบ่งปันความรักนี้ให้กับผู้อื่น
โดยผ่านการกระทำ และความสามารถของเรา เพราะความรักที่เป็นการกระทำ
สามารถจับต้องได้มากกว่าคำพูด”

จิรพัทธ์ จุณณวัตต์ (สัมภาษณ์, 7 มีนาคม 2561)

- ข. เป็นสิ่งกระตุ้นในการทำงานของสมาชิกกลุ่มจิตอาสาเป็นส่วนบุคคล
หมายถึงบทบาทของศาสนาเป็นความเชื่อศรัทธาที่ผู้ทำงาน
ในกลุ่มจิตอาสายึดเหนี่ยวไว้เป็นส่วนตัว มีผลในการเสริมสร้างสมาชิก
ทำงานอย่างมีเป้าหมาย มีความกระตือรือร้นในการทำงานจิตอาสา
อยากทำงานจิตสาธารณะมากขึ้น สอดคล้องกับคำของผู้ให้สัมภาษณ์
ดังนี้

“ก็คือชีวิตของเราทุกคนรู้ว่าพ่อเป็นบาทหลวง ทุกคนรู้ว่าเจ้าหน้าที่
ของพ่อเป็นคาทอลิก และที่ทุกคนรู้ว่าสิ่งที่เราทำเราทำในนามของพระเยซูเจ้า”

Brai Alessandro (สัมภาษณ์, 2 สิงหาคม 2561)

4.3.3.2) การนำหลักคำสอนของศาสนามาประยุกต์
ใช้กับการเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่ม

ประเด็นของการนำหลักคำสอนมาศาสนาประยุกต์ใช้กับการเสริมสร้างจิตสาธารณะ
ของกลุ่มจิตอาสาผู้วิจัยพบว่ากลุ่มจิตอาสาประยุกต์หลักคำสอนจากศาสนาโดยสองวิธีคือ

- 1) การปฏิบัติจริง เช่น คำสอนในศาสนาคริสต์ที่สอนเรื่องความรัก การประยุกต์คือผู้นำ
เจ้าหน้าที่ และอาสาสมัครจะดูแลผู้รับบริการอย่างดี ผ่านเอาใจใส่ในชีวิตประจำวัน
และในการทำงานทั่วไปของกลุ่มจิตอาสา
- 2) การสอนโดยทั่วไป คือการสอนศาสนาจากครูหรืออาจารย์และการที่สมาชิก
ของกลุ่มจิตอาสาเลือกคำสอนในศาสนาคริสต์คำสอนหนึ่งและนำมาศึกษาร่วมกัน
เพื่อทำความเข้าใจหรือตีความคำสอนที่เลือกมา โดยทุกคนในกลุ่ม
สามารถสะท้อนความคิดตนเองต่อคำสอนเพื่อให้ทั้งตนเองและสมาชิกในกลุ่ม
เกิดการเรียนรู้ เกิดแรงบันดาลใจ ในการทำจิตสาธารณะ

4.3.4) การใช้โซเชียลมีเดียหรือเทคโนโลยีการสื่อสารในกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้าง
จิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาและกระแสโลกในปัจจุบันในฐานะเป็นปัจจัยส่งเสริม
และอุปสรรคในการเสริมสร้างจิตสาธารณะ

ประเด็นของการใช้โซเชียลมีเดียหรือเทคโนโลยีการสื่อสารในกระบวนการเรียนรู้
เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาและกระแสโลกในปัจจุบันในฐานะเป็นปัจจัยส่งเสริม
และอุปสรรคในการเสริมสร้างจิตสาธารณะสามารถแบ่งได้ดังนี้

4.3.4.1) การใช้โซเชียลมีเดียหรือเทคโนโลยีการสื่อสารในกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา

ผู้วิจัยพบว่าโซเชียลมีเดียและเทคโนโลยีการสื่อสารมีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของทุกกลุ่มจิตอาสา โดยกลุ่มจิตอาสาใช้โซเชียลมีเดียเป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์การทำงาน ข่าวสารหรือกิจกรรมที่ทางกลุ่มจิตอาสา กำลังจะจัดขึ้น การเผยแพร่แนวคิดของกลุ่ม ประชาสัมพันธ์กิจกรรมแก่ทั้งสมาชิกกลุ่มและบุคคลทั่วไป และช่วยในการติดต่อสื่อสารระหว่างทีมงาน ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มจิตอาสาใช้แฟนเพจ ซึ่งเป็นกลุ่มสังคมออนไลน์ในเฟซบุ๊กเป็นช่องทางโซเชียลมีเดียในการทำงานจิตสาธารณะมากที่สุด รองลงมาคือการใช้เว็บไซต์ประจำของกลุ่ม และไลน์ซึ่งกลุ่มจิตอาสาทุกกลุ่มใช้ไลน์เป็นช่องทางการสื่อสารและแบ่งปันแนวคิดจิตสาธารณะและหลักธรรมศานากับทีมงาน และการใช้โซเชียลมีเดียช่องทางอื่น เช่น Line, Youtube, E-Learning ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มจิตอาสา บ้านชาเลม, แผนกเยาวชนและฝ่ายสังคมได้ให้สัมภาษณ์ว่ากลุ่มตนใช้ทั้ง Fanpage และเว็บไซต์ ในการเสริมสร้างจิตสาธารณะควบคู่กัน ยกเว้นกลุ่มจิตอาสาสำนักงานคุ้มครองเด็กที่ใช้เพียงแฟนเพจ เท่านั้น นอกจากนี้ยังมีสื่อโซเชียลอื่นที่กลุ่มนำไปใช้เป็นบางครั้ง โดยกลุ่มบ้านชาเลมจะใช้ Youtube ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ต่อสมาชิกในบางครั้ง ส่วนสำนักงานคุ้มครองเด็กจะใช้ในการหาข้อมูล ในการเตรียมงานและใช้ประกอบในกิจกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้ต่อผู้เข้ารับการอบรม และกำลังจัดทำ E-Learning ขึ้นเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการให้ความรู้ด้านการคุ้มครองเด็ก จึงทำให้เห็นว่ากลุ่มจิตอาสาจะใช้ช่องทางโซเชียลมีเดียหรือเทคโนโลยีการสื่อสาร ในการเสริมสร้างจิตสาธารณะมากกว่าหนึ่งช่องทาง

ในการใช้ Fanpage เพื่อการประชาสัมพันธ์แนวคิดจิตสาธารณะและติดต่อสื่อสารกับสมาชิก ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้สัมภาษณ์ดังนี้

“ช่องทางคือ Fanpage ใน Facebook.....ก็จะมีข่าว มีกิจกรรมต่างๆ เป็นช่องทางที่ให้เห็นคนอื่นเห็นว่าการที่เรา กำลังทำอะไร และเป็นช่องทางติดต่อกับกลุ่มเราเพื่อขอให้เราไปอบรม ขอคำปรึกษา หรือว่ามีกรณีที่ต้องไปช่วยเหลือ”

พรสวรรค์ ไหลสุวรรณ (สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2561)

“เพื่อติดต่อ เวลาที่เราติดต่อเด็กๆ ถ้าใช้ Facebook ไลน์ ง่ายกว่า และเพื่อจะได้ให้ทุกคนเห็นงานของเรา เราทำอะไรบ้าง บางทีมันเป็นคนที่อยู่ ในชุมชนที่เป็นเพื่อนบ้านกับเรา เช่น เราไปจัดกิจกรรมที่ชุมชนก็จะเป็นคนที่อยู่ ในชุมชนที่ถ่ายรูปและก็ให้เราเห็นรูป”

Brai Alessandro (สัมภาษณ์, 2 สิงหาคม 2561)

ในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารอื่นๆ เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้สัมภาษณ์
ดังนี้

“เราสามารถเอากรณีศึกษา ภาพ คลิปต่างๆ ที่ได้จากอินเทอร์เน็ต
มาให้กลุ่มที่เราได้ไปบรรยายได้เห็นภาพได้ฟัง”

พรสวรรค์ ไหลสุวรรณ (สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2561)

4.3.4.2) กระแสโลกในปัจจุบันในฐานะเป็นปัจจัยส่งเสริมและอุปสรรค
ในการเสริมสร้างจิตสาธารณะ

กระแสโลกในปัจจุบันเป็นปัจจัยเสริมหรืออุปสรรคแบ่งได้สองประเด็นใหญ่ๆ
ประเด็นแรก คือกระแสโลกจะเป็นปัจจัยส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคขึ้นอยู่กับการใช้โซเชียลมีเดีย
ในปัจจุบันว่าจะใช้ในด้านใด ใช้ข้อดีของโซเชียลมีเดียในการประชาสัมพันธ์ การติดต่อสื่อสาร
การกระจายแนวคิดจิตสาธารณะ หรือใช้มากเกินไปจนติด มีแต่โลกส่วนตัวอยู่แต่หน้าจอจนทำให้ไม่ได้
ทำจิตอาสาหรือไม่ได้ใส่ใจปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นรอบตนเอง ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ให้คำตอบแบบนี้มีมุมมอง
ที่มองกระแสโลกเป็นกลาง สามารถใช้ได้ทั้งเป็นตัวเสริมสร้างจิตสาธารณะให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
หรือเป็นตัวขัดขวางการทำงาน โดยกระแสโลกที่ผู้ให้สัมภาษณ์หมายถึงคือโซเชียลมีเดีย ดังนี้

“กระแสโลกจะเป็นตัวส่งเสริมหรืออุปสรรคในการเสริมสร้างจิตสาธารณะขึ้นอยู่กับการใช้โซเชียลมีเดีย ขึ้นอยู่กับการเลือกที่จะใช้กระแสด้านไหนของสังคมมาประกาศให้คนรู้”

นนท์ประวิธ แสงเทียนประไพ (สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2561)

“โซเชียลก็สร้างและกระตุ้นจิตสาธารณะได้เหมือนกัน เช่นมีคนทำจิตสาธารณะแล้วโพสต์ลงสื่อ การโพสต์การแชร์นั้นก็กระตุ้นคนให้ทำจิตสาธารณะได้ ขึ้นอยู่กับว่าเรามองในด้านลบหรือบวกมากกว่า และจะทำยังไงให้สมดุลกัน ใช้กระแสสังคมนั้นในด้านการเสริมสร้างจิตสาธารณะได้”

จิรพัทธ์ จุณณวัตต์ (สัมภาษณ์, 7 มีนาคม 2561)

ประเด็นที่สองของกระแสโลกในปัจจุบันคือเป็นอุปสรรคในการเสริมสร้าง ผู้ให้สัมภาษณ์ระบุว่ากระแสโลกที่เป็นอุปสรรคคือ “สื่อ” ที่มีนำเสนอแต่ข่าวในด้านลบมากกว่าจะนำเสนอในด้านที่ดี “สภาพสังคมที่ล่อหลอมให้ตนเอาต้องเอาตัวเองรอดก่อนทั้งจากครอบครัวและจากรัฐ” การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนก่อนประโยชน์ส่วนรวม สื่อโซเชียลที่ทำให้คนสนใจแต่เรื่องของตนเอง หรือทำให้เราเสียสละความเป็นส่วนตัวของเราเพื่อไปทำจิตสาธารณะลดลง สอดคล้องกับคำของผู้ให้สัมภาษณ์ดังนี้

“กระแสของโลกก็มีกระแสที่ดีแต่ 2/10 ที่เหลือ รถเฟอร์รารี บ้านหลังใหญ่ แอปเปิลที่แพงที่สุดกับแอปเปิลที่ถูกที่สุดอันไหนร่อยกว่ากัน ไปเที่ยวฮอกไกโดยังไง ทุกสิ่งเป็นสิ่งที่ต้องไขว่คว้าหาเงินมา ความสบายทำยังไงดีให้... นี่คือนี่ที่เห็นเองบ่อยๆครั้ง”

สรณัฐ นารถศิลป์ (สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2561)

“ถ้าพูดเชิงสังคม เขาบอกว่าตั้งแต่โลกเราเริ่มมีรีโมตคอนโทรล ก็เริ่มทำให้จิตสาธารณะลดลง คำว่า “รีโมตคอนโทรล” มันเริ่มทำให้เรารู้สึกว่าการที่เราจะเคลื่อนที่หรือลุกจากที่นั่งของตัวเอง เราเรียกในภาษาปัจจุบันว่า Safe Zone ยกขึ้น เพราะฉะนั้นบางครั้งคนบางกรูรู้สึกอยากอยู่ใน Safe Zone ของตัวเอง”

ยอดชาย เล็กประเสริฐ (สัมภาษณ์, 7 สิงหาคม 2561)

4.3.5) กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาและวิธีการอื่นๆ, การมีปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มจิตอาสาต่อชุมชนใกล้เคียงหรือต่อญาติพี่น้องของผู้รับบริการ, กลุ่มจิตอาสากับการร่วมงานระหว่างเครือข่ายจิตธารณะอื่น และการเปลี่ยนแปลงของสมาชิกหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มจิตอาสา

ประเด็นของกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาและวิธีการอื่นๆ, การมีปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มจิตอาสาต่อชุมชนใกล้เคียงหรือต่อญาติพี่น้องของผู้รับบริการ, กลุ่มจิตอาสากับการร่วมงานระหว่างเครือข่ายจิตธารณะอื่น และการเปลี่ยนแปลงของสมาชิกหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มจิตอาสาสามารถแบ่งได้ดังนี้

4.3.5.1) กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาและวิธีการอื่นๆ

กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะที่ใช้ในกลุ่มจิตอาสาโดยหลักที่ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ใช้จะเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนชัดเจนโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) การตระหนัก คือขั้นตอนการหาข่าว, สังเกต, หาความต้องการของกลุ่มเป้าหมายหรือความต้องการของชุมชน, การศึกษาปัญหาสังคมโดยใช้สื่อโซเชียลมีเดีย, การเชิญวิทยากรมาแนะนำ
- 2) การวางแผนเพื่อกำหนดวิธีการเสริมสร้างจิตสาธารณะ/ กำหนดวิธีการทำงาน คือขั้นตอนการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาพื้นที่ สถานการณ์และปัจจัยเพื่อสร้างวิธีเสริมสร้างจิตสาธารณะที่เหมาะสมต่อกลุ่มเป้าหมาย / การเตรียมการ/

การอบรมบุคลากรก่อนดำเนินการตามวิธีการที่กำหนดไว้/ การสะท้อนความคิด เพื่อเตรียมกิจกรรม

- 3) การเสริมสร้างจิตสาธารณะ คือขั้นตอนการดำเนินการตามกระบวนการที่ได้วางแผนไว้ ประกอบด้วยวิธีการอบรมให้ความรู้/ การจัดกิจกรรมต่างๆ
- 4) การเปลี่ยนแปลง/ ประเมินผล หลังจากเสร็จสิ้นขั้นตอนการเสริมสร้างจิตสาธารณะ มีการประเมินผลกิจกรรมที่จัดขึ้น และผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดการเปลี่ยนแปลง

ผู้ให้สัมภาษณ์ใช้ภาษาในการอธิบายขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ไม่เหมือนกัน แต่การจัดลำดับขั้นตอนของกระบวนการตรงกัน รวมถึงอาสาสมัครหรือเจ้าหน้าที่ที่เป็นผู้ทำกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะต่อชุมชนโดยไม่ได้เป็นการจัดจากส่วนกลางของกลุ่มก็ใช้ลำดับขั้นตอนในการทำกระบวนการเหมือนกัน สอดคล้องกับคำของผู้ให้สัมภาษณ์ดังนี้

“วิธีการดังนี้ 1) วิธีการตอบสนอง ก็จะเหมือนกับที่บอกไป คือเป็นการเผยแพร่จิตสาธารณะในอินเทอร์เน็ต จะมีงานอะไร ต้องนึกถึงว่ากระบวนการนี้ต้องทำให้ดึงดูด น่าสนใจ 2) การกำหนดวิธีการ เราก็จะต้องวางแผนโดยการคำนึงถึงถึงช่วงวัย เพศ ความชอบ-ความสนใจ ของแต่ละคน เราก็ต้องไปศึกษามาว่าช่วงวัยนี้ เพศนี้ กำลังสนใจหรือชอบ ในเรื่องอะไรแล้วเอาตรงนั้นมาทำให้กระบวนการดึงดูดให้คนมาร่วมงาน ได้มากขึ้น 3) การเสริมสร้างจิตสาธารณะ 4) การเปลี่ยนแปลง เปลี่ยนที่ความคิด จากตัวเราเองที่ทำจิตอาสาแล้วไม่รู้ว่าทำไปทำไม พอได้ทำแล้วจึงรู้สึกว่ามันก็ดี ก็ดีต่อทั้งตัวเราและคนอื่น”

สุชาลวี มั่นคง (สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2561)

นอกเหนือจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ยังให้ข้อมูลว่ากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ยังมีวิธีการอื่นที่ใช้ตามหมวดหมู่ดังนี้คือ

วิธีการด้านให้บริการ/ช่วยเหลือ ประกอบด้วยวิธีการ การมีความเข้าใจ, การมีความเห็นอกเห็นใจกัน, การทำอาหารให้, การช่วยกันจัดของเพื่อเตรียมรองรับผู้ป่วยใหม่ที่เข้ามาพัก, การช่วยเหลือ, การสร้างแรงบันดาลใจ

วิธีการด้านเกี่ยวกับการสอน ประกอบด้วยวิธีการ การสอนหลักธรรม จากพระคริสตธรรมคัมภีร์, การทำงานเป็นทีมร่วมกัน , power point การยกตัวอย่าง, การให้หนังสือที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่จะสอน

ประเด็นที่วิธีการใดได้ผล หรือวิธีการใดไม่ได้ผล ผู้นำกลุ่มจิตอาสาสองท่านให้สัมภาษณ์ว่า การที่กระบวนการทั้งหมดจะได้ผลเกิดจากสองสาเหตุคือ 1) ขั้นตอนการนำเสนอกระบวนการนำเสนอองค์ความรู้ที่ทำให้ผู้รับบริการไม่รู้สึกเบื่อและได้แสดงความคิดเห็น 2) ผู้รับบริการจะเห็นคุณค่าและนำกระบวนการนั้นไปปฏิบัติต่อหรือไม่หลังจากผ่านกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาแล้ว

4.3.5.2) การมีปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มจิตอาสาต่อชุมชนใกล้เคียงหรือต่อญาติพี่น้องของผู้รับบริการ

ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มจิตอาสา มีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนใกล้เคียงหรือต่อญาติพี่น้องของผู้รับบริการในระดับดี แต่กลุ่มจิตอาสาจะมีระดับปฏิสัมพันธ์กับคนไม่เหมือนกัน ด้วยสาเหตุจากที่ตั้งของสถานที่และความจำกัดในด้านการทำงาน

วิธีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนใกล้เคียงหรือต่อญาติพี่น้องของผู้รับบริการสามารถแบ่งได้ดังนี้

1. การเยี่ยมเยียนชุมชนและญาติพี่น้องผู้รับบริการทั่วไป โดยบ้านชาเลม แผนกเยาวชน และฝ่ายสังคม
2. การปฏิสัมพันธ์ผ่านการจัดการอบรม โดยสำนักงานคุ้มครองเด็กที่มีปฏิสัมพันธ์ผ่านการจัดการอบรมตามโรงเรียน โรงพยาบาล และคริสตจักรที่อยู่ภายใต้มูลนิธิสภาคริสตจักรในประเทศไทยเท่านั้น

3. การเปิดสถานที่ให้บริการแก่ผู้รับบริการ โดยบ้านชาเลม กลุ่มจิตอาสาที่มีผู้รับบริการ และญาติมาพักที่บ้านพักสมำเสมอ ทำให้ผู้นำ เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครสามารถสร้างสัมพันธ์กับผู้เข้าพักได้ตลอดเวลา
4. การส่งสมาชิกของกลุ่มจิตอาสาไปสร้างปฏิสัมพันธ์กับประชาชน โดยกระจายไปตามชุมชนต่างๆ โดยฝ่ายเยาวชน กลุ่มจิตอาสาจะส่งสมาชิกของกลุ่มไปตามบ้านหรือตามวัดคาทอลิกแห่งต่างๆ เพื่อเรียนรู้และสร้างความสัมพันธ์

ดังคำสัมภาษณ์ดังนี้

“กลุ่มจิตอาสาที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อชุมชนสวนพลู จัดงานคริสตมาส เป้าหมายคือเด็กและเยาวชน เเท่าที่รู้มีร้องเพลง แจกของรางวัล แบ่งปันเรื่องราวของพระเยซู ส่วนการปฏิสัมพันธ์กับญาติผู้รับบริการ โอเค”

นนท์ประวีธ แสงเทียนประไพ (สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2561)

“เราก็จะมีงาน โครงการ ที่หมุนเวียนตามวัดต่างๆ ส่งเด็กไปดูแลเรียนรู้ ตามวัดเพื่อได้อยู่กับชุมชนได้เรียนรู้จากคนอื่น ชวนคนมาร่วมกิจกรรม ทำกิจกรรมตามวัดพาเยาวชนไปสัมผัสกับชาวบ้าน แข่งกีฬา ร้องเพลงตามงานเทศกาล”

สุรศักดิ์ อำภาภรณ์ (สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2561)

4.3.5.3) กลุ่มจิตอาสากับการร่วมงานระหว่างเครือข่ายจิตสาธารณะอื่น

ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มจิตอาสาจะร่วมงานกับเครือข่ายจิตสาธารณะอื่นอยู่สองกรณี คือกับเครือข่ายจิตสาธารณะที่อยู่ภายใต้สังกัดองค์กรเดียวกัน และกับเครือข่ายที่เป็นภาครัฐ หรือองค์กรทั่วไป

กรณีของการร่วมงานกับเครือข่ายจิตสาธารณะที่อยู่ภายใต้สังกัดหรือองค์กรเดียวกัน ทุกกลุ่มจิตอาสาทำโดยจะปฏิสัมพันธ์ผ่านกิจกรรมงานที่ทำกับเครือข่ายร่วมกัน หรือกิจกรรม

ที่องค์กรนั้นจัดขึ้นทำให้มีพื้นที่ให้กลุ่มจิตอาสามีโอกาสทำงานร่วมกัน ตัวอย่างเช่น กลุ่มจิตอาสาเยาวชนที่อยู่ภายใต้สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทยมีการส่งอาสาสมัครของกลุ่มไปช่วยงานกลุ่มพระสงฆ์ที่อยู่ภายใต้สภาพระสังฆราชฯ เช่นเดียวกับกลุ่มตน เป็นต้น โดยผู้ให้สัมภาษณ์ระบุไว้ดังนี้

“กลุ่มจิตอาสาของเราร่วมงานกับกลุ่มองค์กรศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ด้วยกัน รวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายพยายามจัดกิจกรรมร่วมกัน หากกลุ่มเป้าหมายที่ทำงานร่วมกัน”

จิรพัทธ์ จุณณวัตต์ (สัมภาษณ์, 7 มีนาคม 2561)

“กลุ่มเยาวชนจะร่วมงานกับเครือข่ายองค์กรคาทอลิกอื่นๆ เยาวชนคาทอลิกจะเข้าไปเป็นกำลังหลักในการทำงานกับกลุ่มคาทอลิกอื่นๆ เวลาที่เขาต้องการยืมตัว”

วรปรัชญ์ ครองศิริณ (สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2561)

กรณีการร่วมงานระหว่างกลุ่มจิตอาสา กับเครือข่ายที่เป็นภาครัฐหรือองค์กรทั่วไป มีเพียงสำนักงานคุ้มครองเด็กเท่านั้นที่มามีการทำงานกับเครือข่ายจิตสาธารณะที่เป็นของภาครัฐ ส่วนการทำงานกับองค์กรจิตอาสาทั่วไปพบว่าทุกกลุ่มจิตอาสาทำโดยมีวิธีการทำงานจะคล้ายคลึงกัน ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมร่วมกัน
2. การทำงานช่วยเหลือผู้รับบริการร่วมกัน
3. การประชุมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงานจิตอาสา
4. การเป็นวิทยากรให้กับองค์กรภาครัฐ

4.3.5.4) การเปลี่ยนแปลงของสมาชิกกลุ่มจิตอาสาหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม

ผู้วิจัยพบว่าการเปลี่ยนแปลงส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นกับผู้ให้สัมภาษณ์คือมีจิตสาธารณะมากขึ้น และอยากทำจิตสาธารณะมากขึ้น พบว่าการร่วมกิจกรรมของกลุ่มจิตอาสา ไม่ว่าจะเป็นผู้นำ เจ้าหน้าที่ และอาสาสมัคร ซึ่งเป็นผู้จัดกิจกรรมอยากทำจิตสาธารณะให้มากขึ้นกว่าเดิม

ประเด็นต่อมาคือมีความคิดที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากขึ้น

ประเด็นต่อมาคือ คือการที่ตนเองรู้จักการทำงานกับคนอื่นมากขึ้น ดังคำของผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“คือรู้ว่าโลกนี้ยังมีคนที่มีปัญหา เศร้าโศก ต้องการที่พึ่ง
อยากช่วยเหลือคนในจุดที่ทำได้”

นนท์ประวิธ แสงเทียนประไพ (สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2561)

“ตนเองเปลี่ยนที่ความคิด อยากจะทำงานให้มากขึ้น
อยากจะทำไปช่วยเหลือผู้อื่นมากขึ้น ทำงานเพื่อส่วนรวมมากขึ้น”

จิตติยา วิบูลลิตติ (สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2561)

“ตนเองมีจิตสาธารณะมากขึ้นรู้สึกอยากจะทำต่อไปอยากจะช่วยเขาต่อไป”

พรสวรรค์ ไหลสุวรรณ (สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2561)

ประเด็นต่อมาคือการที่ตนเองรู้จักการบริหารจัดการ วางกำลังคนให้เหมาะสม
ต่อความสามารถในการทำงานที่กลุ่มจิตอาสา

4.4) สรุปประเด็นเบื้องต้นที่พบจากการวิจัย

จากการศึกษาและการลงวิจัยภาคสนามกลุ่มจิตอาสา ผู้วิจัยวิจัยพบว่าประเด็นเบื้องต้นเกี่ยวกับกระบวนการเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา มีประเด็นดังต่อไปนี้

4.4.1) สถาบันครอบครัวกับการเสริมสร้างจิตสาธารณะ

จากการศึกษาพบว่าการเกิดจิตสาธารณะของสมาชิกกลุ่มจิตอาสาเกิดจากการปลูกฝังเลี้ยงดูด้านการมีจิตสาธารณะจากสถาบันครอบครัวตั้งแต่ก่อนเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มจิตอาสา คือที่มาหลักของการเกิดจิตสาธารณะมากที่สุด

จากประเด็นเรื่องครอบครัวผู้วิจัยพบว่า การนับถือศาสนาของของครอบครัวสมาชิกกลุ่มอาสา ไม่มีผลทางนัยสำคัญต่อการเสริมสร้างจิตสาธารณะก่อนสมาชิกเข้าร่วมกลุ่ม แม้สมาชิกกลุ่มจิตอาสาจะนับถือศาสนาคริสต์แต่ครอบครัวนับถือศาสนาต่างกันหรือเหมือนกับสมาชิกกลุ่ม แต่ทั้งสองกรณีไม่มีผลต่อการเสริมสร้างจิตสาธารณะแต่อย่างใด

4.4.2) ศาสนากับการเสริมสร้างจิตสาธารณะก่อนสมาชิกเข้าร่วมกลุ่มจิตอาสา

จากคำสัมภาษณ์ผู้วิจัยพบว่าสถาบันทางศาสนาคริสต์มีบทบาทต่อสมาชิกในการเสริมสร้างจิตสาธารณะก่อนเข้าร่วมกลุ่มจิตอาสา แต่สมาชิกได้รับการเสริมสร้างจากสถานที่ทางศาสนาแตกต่างกัน กรณีที่สมาชิกกลุ่มจิตอาสาเป็นบุคลากรในองค์กรศาสนาอยู่แล้ว เช่น บาทหลวง สมาชิกกลุ่มที่เป็นบุคลากรในองค์กรศาสนาทั้งหมดจะได้รับการปลูกฝังจิตสาธารณะจากสถาบันศึกษาขององค์กรศาสนาที่สมาชิกของกลุ่มจิตอาสาสังกัดมาก่อนหน้าที่จะเข้ามาทำงานในกลุ่มจิตอาสา ขณะที่สมาชิกกลุ่มจิตอาสาอื่นได้รับการปลูกฝังจากทางคริสตจักรหรือวัด

4.4.3) กลุ่มเยาวชนเป็นกลุ่มคนที่ควรได้รับการเสริมสร้างจิตสาธารณะมากที่สุด

จากการศึกษาพบว่าการปลูกฝังจิตสาธารณะในกลุ่มเยาวชนเป็นกลุ่มคนที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มจิตอาสา มากที่สุด โดยให้เหตุผลว่าวัยเยาวชนเป็นวัยที่มีพลัง สามารถทำกิจกรรมได้มากมาย และการสอนคนให้มีจิตสาธารณะควรเริ่มต้นที่วัยเยาวชนเพราะเป็นวัยที่ถูกปลูกฝังค่านิยม

ได้ง่ายกว่าผู้ใหญ่และเพื่อจะไม่ถูกกระแสสังคมด้านลบที่ครอบงำของเด็กในปัจจุบัน
สอนให้บุตรเอาตนเองรอดก่อนที่จะสนใจว่าสังคมจะเป็นอย่างไร

จากการศึกษาพบว่าเยาวชนคือกลุ่มที่สำคัญมากที่สุดในกระบวนการเสริมสร้างจิตสาธารณะ
ของกลุ่มจิตอาสา โดยเยาวชนหรือวัยอื่นที่เข้าร่วมกลุ่มจิตอาสาสามารถเป็นได้ทั้งเจ้าหน้าที่
อาสาสมัคร หรือผู้รับบริการ แต่กระนั้นสมาชิกกลุ่มอาสาบางส่วนอยากให้กลุ่มวัยทำงาน
และวัยผู้สูงอายุมีโอกาสได้รับการเสริมสร้างจิตสาธารณะด้วย

4.4.4) โซเชียลมีเดียมีบทบาทสำคัญต่อการเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา

จากการศึกษาพบว่าสื่อโซเชียลมีเดียและเทคโนโลยีสื่อสารในยุคปัจจุบันมีบทบาทสำคัญ
ต่อกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่ม โดยวัตถุประสงค์ที่กลุ่มจิตอาสา
ใช้โซเชียลมีเดียคือเพื่อการเผยแพร่แนวคิดของกลุ่มจิตอาสา ประชาสัมพันธ์กิจกรรมและติดต่อสื่อสาร
กับสมาชิก

4.4.5) กระแสสังคมในปัจจุบันเป็นได้ทั้งปัจจัยเสริมสร้างและอุปสรรค
ในการเสริมสร้างจิตสาธารณะ

จากการศึกษาพบว่ากระแสสังคมในปัจจุบันเป็นทั้งปัจจัยเสริมสร้างและเป็นอุปสรรค
ต่อการเสริมสร้างจิตสาธารณะ โดยสิ่งที่เป็นกระแสสังคมที่มีผลต่อการเสริมสร้างจิตสาธารณะ
ของกลุ่มจิตอาสาเรื่องหลักคือกระแสโซเชียลมีเดีย ด้านของการเสริมสร้างคือสามารถใช้เป็นเครื่องมือ
ในการประชาสัมพันธ์งานของกลุ่มจิตอาสาและสร้างค่านิยมด้านจิตสาธารณะ ส่วนด้านอุปสรรค
คือหากผู้ใช้โซเชียลมีเดียมากเกินไปอาจทำให้บุคคลนั้นมีโลกส่วนตัวสูงจนไม่ตระหนักต่อปัญหาสังคม
ที่เกิดขึ้นรวมถึงถูกชักจูงโดยค่านิยมที่ผิดได้

บทที่ 5

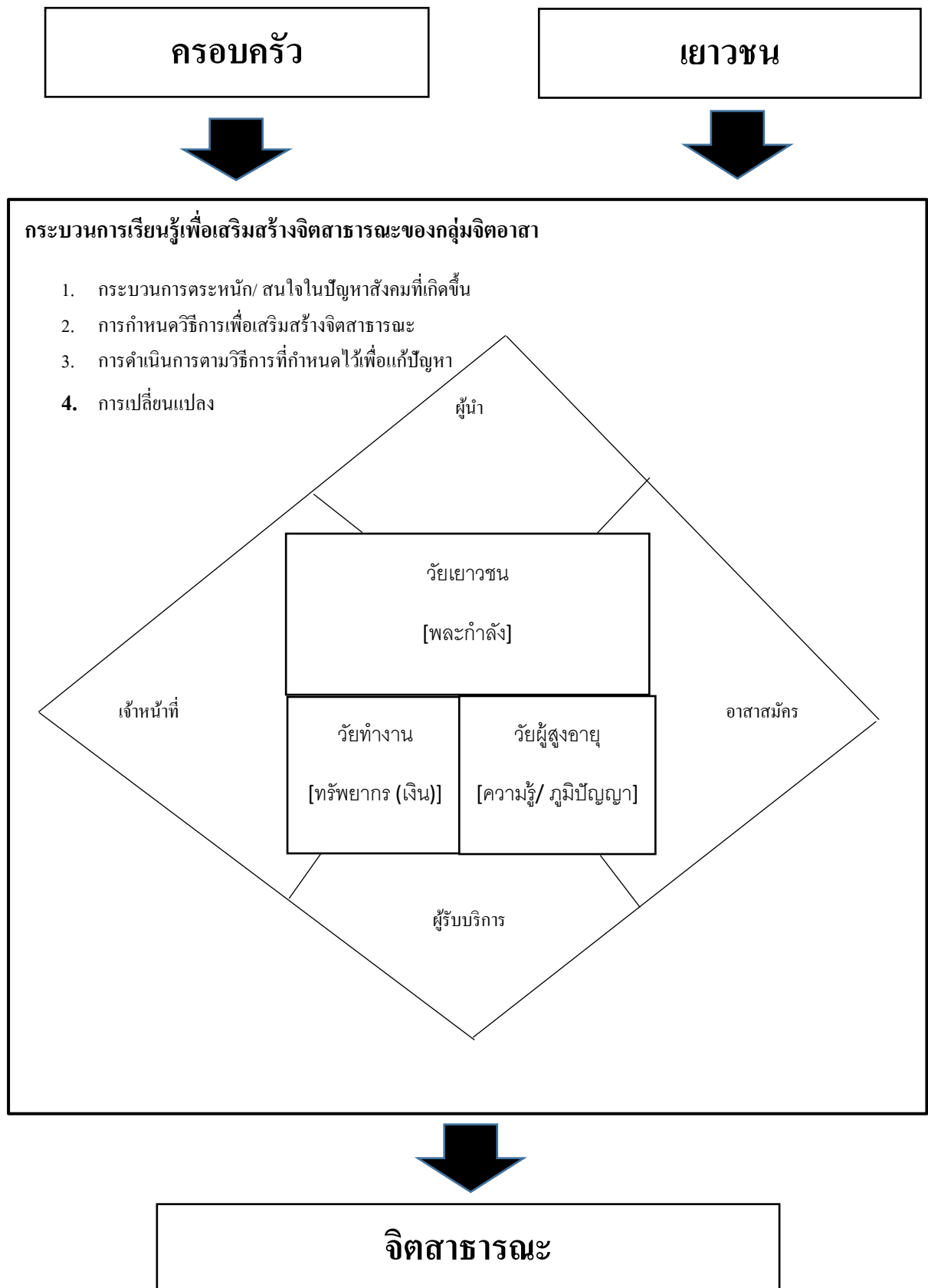
ผลการวิเคราะห์การสนทนากลุ่ม

จากการศึกษาวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะตามที่ได้ศึกษามาเพื่อใช้ในการสนทนากลุ่มดังนี้

กลุ่มจิตอาสามีการกำหนดเป้าหมายในการทำงานอยู่สองประการ หนึ่งคือเพื่อเสริมสร้างด้านงานจิตสาธารณะและสองเพื่อเสริมสร้างสมาชิกกลุ่มของตนให้มีจิตสาธารณะ โดยการเสริมสร้างสมาชิกกลุ่มของตนเน้นที่การปรับเปลี่ยนระดับแนวคิด ปัญหาและลักษณะนิสัยภายในบุคคล โดยผู้วิจัยแบ่งบุคคลในกลุ่มจิตอาสาออกเป็น 4 กลุ่ม คือ ผู้นำกลุ่มจิตอาสา เจ้าหน้าที่กลุ่มจิตอาสา อาสาสมัคร และผู้รับบริการ โดยกลุ่มจิตอาสาเริ่มสร้างจิตสาธารณะโดยเริ่มจากครอบครัวซึ่งเป็นปัจจัยแรกที่บ่มเพาะด้านจิตสาธารณะแก่บุตรของตน ซึ่งจะเติบโตมาเป็นสมาชิกของกลุ่ม และกลุ่มเยาวชน เพื่อจะนำคนจากทั้งสองกลุ่มมาเป็นผู้ดำเนินกระบวนการเสริมสร้างจิตสาธารณะในฐานะสมาชิกต่อไป โดยกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะมีขั้นตอนดังนี้ 1) กระบวนการตระหนัก/ สนใจในปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น 2) การกำหนดวิธีการเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ 3) การดำเนินการตามวิธีการที่กำหนดไว้เพื่อแก้ปัญหา และ 4) การเปลี่ยนแปลง โดยกระบวนการเรียนรู้จะบูรณาการจุดเด่นแต่ละกลุ่มดังนี้ กลุ่มเยาวชนมีจุดเด่นที่เป็นวัยที่มีพลังงานและกำลังมาก สามารถทำงานได้มาก วัยทำงานมีจุดเด่นที่มีทรัพยากร(เงิน) ในการสนับสนุนกลุ่มจิตอาสาได้มาก และผู้สูงอายุที่มีจุดเด่นคือมีความรู้/ ภูมิปัญญาที่สะสมมา สามารถถ่ายทอดความรู้เพื่อเป็นประโยชน์แก่กลุ่มจิตอาสาได้ ซึ่งกระบวนการเสริมสร้างจิตสาธารณะ จะนำไปสู่การมีจิตสาธารณะในขั้นสุดท้าย โดยมีปัจจัยเสริมสร้างคือการใช้โซเชียลมีเดียในการเสริมสร้างจิตสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยได้นำเสนอกรอบแนวคิดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะเพื่อนำไปใช้ในกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิในขั้นต่อไป ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดที่ผู้วิจัยใช้ในการสนทนากลุ่ม

5.1) รายละเอียดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จัดขึ้นเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 2 เพื่อนำเสนอกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา ผู้วิจัยได้จัดการสนทนากลุ่มขึ้นโดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากแต่ละสาขาที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการสนทนากลุ่มครั้งนี้มีความเหมาะสมเพราะมีความเชี่ยวชาญ ในด้านที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยคือ ด้านการศึกษา, จิตสาธารณะ, คริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก และคริสต์ศาสนานิกายโปรเตสแตนต์ จากนั้นจึงติดต่อ เพื่อเชิญมาร่วมประชุมจนได้ผู้ทรงคุณวุฒิจากแต่ละสาขาเข้าร่วมประชุมดังนี้

1. อาจารย์ดุสิตา ทินมาลา (อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา
2. ดร. โกศล ศรีสังข์ (อดีตเลขาธิการมูลนิธิสภาคริสตจักรในประเทศไทย)
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านงานจิตสาธารณะ
3. อาจารย์ศทาวุธ อดุลย์ธีระเขตต์ (ศิษยาภิบาลคริสตจักรรักดั้งเดิม)
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคริสต์ศาสนานิกายโปรเตสแตนต์
4. นายพงษ์นรินทร์ นนท์กำ (ที่ปรึกษาสภาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ)
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านงานจิตสาธารณะ

วัน เวลา และสถานที่ที่จัดการสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยได้ติดต่อกับทางคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อหาสถานที่สำหรับการจัดการสนทนากลุ่ม และนัดวันที่จัดกับผู้ทรงคุณวุฒิ จึงได้ผลสรุปเป็นวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561 เวลา 10:00 – 12:00 น.

ก่อนถึงวันสนทนากลุ่ม มีผู้ทรงคุณวุฒีสองท่านติดภารกิจเร่งด่วน ทำให้การสนทนากลุ่มขาดผู้ทรงคุณวุฒิบางสาขา ผู้วิจัยจึงได้ติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนัดวันสัมภาษณ์เกี่ยวกับประเด็นที่สนทนากลุ่มในวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561

การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิหลังจากวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561

ผู้วิจัยได้ติดต่อกับผู้ช่วยศาสตราจารย์สิริพรรณ ศรีมีชัย (อาจารย์คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา เพื่อนัดวันสัมภาษณ์เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา และดำเนินการสนทนากลุ่มร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562

ผู้วิจัยได้ติดต่อกับบาทหลวงเบต้า ยาซ์เซาส์, เอส. เจ. (เจ้าอาวาสวัดบ้านเซเวียร์ คณะเยสุอิต แขวงประเทศไทย) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก เพื่อนัดวันสัมภาษณ์เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา และดำเนินการสนทนากลุ่มร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562

5.2) ประเด็นการสนทนากลุ่ม

5.2.1) ครอบครั

ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นที่ค้นพบจากการวิจัยว่าครอบครัเป็นจุดเริ่มต้นในการปลูกฝังจิตสาธารณะ ก่อนที่คนจะเข้าร่วมกลุ่มจิตอาสาผ่านการอบรมสั่งสอนและเป็นแบบอย่างในการทำจิตสาธารณะ โดยยกข้อมูลที่ผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพส่วนใหญ่ให้คำตอบ ผู้วิจัยจึงได้ตั้งประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่มว่าครอบครัของสังคมไทยในปัจจุบันที่จะปลูกฝังจิตสาธารณะควรมีลักษณะอย่างไร และกระบวนการเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาที่สามารถสร้างครอบครัที่จะอบรมบุตรของตนให้เป็นเยาวชนที่มีจิตสาธารณะในอนาคตควรเป็นอย่างไร และควรมีปัจจัยใดเพิ่มเติม

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกับกับผู้วิจัยว่าครอบครัคือส่วนสำคัญสำหรับการปลูกฝังจิตสาธารณะ แต่วิธีการในการเสริมสร้างจิตสาธารณะผ่านครอบครัจากความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิไม่เหมือนกัน

เรื่องที่คุณผู้ทรงคุณวุฒิเห็นเหมือนกันเกี่ยวกับเรื่องครอบครัวคือ การอบรมของบิดามารดาต่อบุตร ในการเสริมสร้างจิตสำนึกต้องให้น้ำหนักที่การพูดคุยอย่างมีเหตุผลและเน้นพฤติกรรมมากกว่าการบังคับ โดยผู้ทรงคุณวุฒิท่านหนึ่งให้ความเห็นที่แตกต่างจากผู้ทรงคุณวุฒิท่านอื่นเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยเพิ่มเรื่องการเป็นแบบอย่างของพ่อแม่ที่นอกจากสอนบุตรต้องเป็นตัวอย่างแก่บุตรของตน รวมถึงรู้จักใช้วิธีการสื่อสารที่ดีด้วย ซึ่งใกล้เคียงกับความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิอีกท่านที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างจิตสำนึกของครอบครัวไว้ว่ากำลังสร้างความร่วมมือระหว่างครอบครัวของนักเรียนกับโรงเรียนในการพาผู้ปกครองมาใช้เวลาทำกิจกรรมกับบุตร เพื่อให้ผู้ปกครองเรียนรู้และสามารถเป็นแบบอย่างแก่บุตรของตนที่บ้านได้

การเสริมสร้างจิตสำนึกของครอบครัวต้องทำงานร่วมกับชุมชนและโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการร่วมมือกันเสริมสร้างจิตสำนึกระหว่างครอบครัว โรงเรียน และชุมชน แต่มีข้อจำกัดสภาพสังคมที่มีบริบทแตกต่างกัน ครอบครัวที่เติบโตในเขตเมืองจะแตกต่างจากครอบครัวที่ชนบท และครอบครัวขยายจะต่างจากครอบครัวเดี่ยว นอกจากนี้ยังมีปัจจัยของครอบครัวที่ทั้งบิดามารดาเป็นเพศทางเลือก (LGBT) และคนรุ่นใหม่ที่ตัดสินใจไม่อยากสร้างครอบครัวมากขึ้นเพราะจากทัศนคติที่ตนเห็นจากสื่อประเภทละครที่นำเสนอความรุนแรงในครอบครัวและปัญหาการหย่าร้างในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นจากผู้ให้สัมภาษณ์ที่กล่าวถึงเด็กรับคำพูดและวิถีคิดจากสื่อที่ครอบครัวชอบเปิดดูเวลากลางคืน จึงควรจะมีการอบรมครอบครัวให้เข้าใจถึงผลกระทบของการให้บุตรของตนเสพสื่อที่มักนำเสนอความรุนแรงในครอบครัว

ประเด็นเกี่ยวกับวิธีการสอนของครอบครัว

ประเด็นแรกเกี่ยวกับวิธีการสอนของครอบครัวจากผู้ทรงคุณวุฒิคือบิดามารดาเป็นตัวแปรที่สำคัญควรสอนบุตรโดยเน้นการพัฒนาลักษณะความคิด ทักษะคิด ศิลธรรมภายใน, เน้นการสร้างกิจกรรมที่ครอบครัวสามารถเข้ามาใช้เวลาร่วมกันในการทำจิตอาสา และที่สำคัญคือการให้บุตรเห็นแบบอย่างจากตนเองด้วย มีการใช้สื่อนอกเหนือจากโซเชียลมีเดียเช่น หนังสือ รูปภาพ หนังสือพิมพ์ หรือโทรทัศน์ การสื่อสารที่ดี รู้จักพูดคุยกับบุตรของตน

ประเด็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสถาบันครอบครัว

จากการสนทนากลุ่มพบว่าในปัจจุบันสถาบันครอบครัวเกิดการเปลี่ยนแปลงไป คือ 1) จากผู้ชายกับผู้หญิงแต่งงานและมีบุตร ปัจจุบันเป็นครอบครัวที่เป็นเพศทางเลือก ซึ่งทั้งสองฝ่ายเป็นเพศเดียวกันไม่สามารถมีลูกได้ตามวิธีปกติจึงใช้วิธีเลี้ยงลูกบุญธรรม 2) คนจำนวนมากไม่ยักตั้งครอบครัวอยากอยู่คนเดียว เพราะเห็นว่ามีค่าครองชีพสูง รวมถึงเรื่องเวลา การปรับตัว การจัดการอารมณ์เมื่อแต่งงาน เพราะด้วยสาเหตุ

- 1) การหย่าร้างที่เพิ่มมากขึ้นทำให้คนตัดสินใจไม่แต่งงานหรือแต่งงานน้อยลง
- 2) ภาพจากละครหลังข่าวที่มีฉากการทะเลาะเบาะแว้งของครอบครัวทำให้ผู้อ่านหลายคนตีภาพจำว่าครอบครัวเป็นอย่างนี้ จึงกลัวการแต่งงานการมีครอบครัว

5.2.2) เยาวชน วัยทำงาน และวัยผู้สูงอายุ

ผู้วิจัยได้สรุปข้อค้นพบให้ผู้ทรงคุณวุฒิฟังว่าวัยเยาวชน วัยทำงาน และวัยผู้สูงอายุ เป็นกลุ่มที่สมาชิกกลุ่มจิตอาสาต้องการให้เสริมสร้างจิตสาธารณะมากที่สุด ตามลำดับ โดยผู้วิจัยได้ผลการวิจัยเชิงปริมาณที่กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยกลุ่มช่วงอายุเยาวชน วัยทำงาน และวัยผู้สูงอายุมากที่สุดตามลำดับ และการวิจัยเชิงคุณภาพที่ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ระบุถึงกลุ่มเยาวชนมากที่สุด ผู้วิจัยจึงได้จึงได้ตั้งประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่มว่ากลุ่มเยาวชน วัยทำงาน และผู้สูงอายุ ที่เป็นสมาชิกของกลุ่มจิตอาสาควรมีคุณลักษณะอย่างไร อะไรคือข้อดี และข้อจำกัดของแต่ละกลุ่ม และจะใช้วิธีการใดในการนำกลุ่มคนทั้งหมดเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มจิตอาสาได้มากขึ้นทั้งปริมาณและคุณภาพ และจะทำอย่างไรที่สมาชิกกลุ่มจิตอาสาทั้งสามกลุ่มสามารถทำงานรวมกันได้โดยใช้จุดเด่นตามที่ผู้วิจัยอธิบายไว้ในกรอบแนวคิดอย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้ทรงคุณวุฒิท่านหนึ่งให้ความเห็นแตกต่างจากท่านอื่นว่ากลุ่มวัยเยาวชน วัยทำงาน และวัยผู้สูงอายุที่จริงแล้วทั้งสามช่วงอายุอยู่ในครอบครัวหมดทั้งสิ้น จึงย้อนกลับไปสู่วิธีการเสริมสร้างจิตสาธารณะผ่านครอบครัว ในกรณีที่บิดามารดาเป็นผู้ดูแลบุตรจะต้องเป็นแบบอย่างแก่บุตรในการจิตสาธารณะและรู้จักวิธีการสื่อสารอย่างมีเมตตา รู้จักส่งเสริม ชมเชยเมื่อบุตรของตนประพฤติตาม ส่วนในกรณีที่บุตรของตนไม่ได้อยู่กับบิดามารดาต้องให้ชุมชนหรือองค์กรเข้ามามีบทบาทในการดูแล เป็นส่วนกลางในการจัดกิจกรรมให้เยาวชนและวัยผู้สูงอายุ

มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิอีกท่านที่มีแนวคิดที่ว่าวัยผู้สูงอายุ เป็นวัยที่มีอิทธิพลต่อวัยเยาวชนและวัยทำงานโดยจะกำหนดและวางแผนในอนาคตไว้ให้ลูกหลาน ดูแลกิจการงานของตนต่อไป แต่ได้เสนอเพิ่มเติมว่าต้องสอนให้วัยชราเปิดโอกาสให้วัยเยาวชน และวัยทำงานเลือกทำสิ่งที่พวกเขาต้องการพร้อมกับให้การสนับสนุน

ประเด็นเกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มเยาวชน วัยทำงาน และวัยผู้สูงอายุ

ประเด็นเกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มเยาวชน วัยทำงาน และวัยผู้สูงอายุที่ผู้ทรงคุณวุฒิ กล่าวถึงคือ วัยเยาวชนไม่ได้มีแค่พลังกำลังแต่มีความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงสนใจอินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ วัยทำงานไม่ได้มีเพียงแต่กำลังด้านการหาทรัพยากรแต่ยังความรู้ปัจจุบันจากสาขาวิชา ที่ได้เรียน ส่วนวัยผู้สูงอายุไม่ได้มีแค่ภูมิปัญญา/ ความรู้ที่สะสมมา แต่มีเรื่องความเป็นผู้วางแผน แนะนำ และสั่งสอนแก่วัยอื่น

ประเด็นเกี่ยวกับวิธีการเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มเยาวชน วัยทำงาน และวัยผู้สูงอายุ

ในประเด็นเกี่ยวกับวิธีการเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มเยาวชน วัยทำงาน และวัยผู้สูงอายุ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านหนึ่งได้ให้ประเด็นว่าวัยเยาวชน วัยทำงาน และวัยผู้สูงอายุทั้งสามกลุ่ม อยู่ในหนึ่งครอบครัว โดยวิธีการเสริมสร้างจิตสาธารณะดังนี้

กรณีที่ครอบครัวที่มีญาติผู้ใหญ่เป็นสมาชิก บิดามารดาที่อยู่ในครอบครัวที่มีญาติผู้ใหญ่ ควรเป็นแบบอย่างแก่วัยเยาวชนผ่านการดูแลผู้สูงอายุและดั่งบุตรของตนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรม เช่น ล้างจาน ถูบ้าน เป็นต้น สร้างวัฒนธรรมที่ฝึกฝนจิตสาธารณะ

กรณีที่ครอบครัวที่เป็นครอบครัวเดี่ยว เช่น มีแค่พ่อแม่ลูก หรือลูกอยู่กับญาติผู้ใหญ่ แต่พ่อแม่ทำงานต่างจังหวัด กลุ่มจิตอาสาสามารถเข้ามาแทรกแซงกระบวนการผ่านการจัดกิจกรรม ที่ให้ผู้สูงอายุและเด็กในครอบครัวมีโอกาสทำงานร่วมกัน

ผู้ทรงคุณวุฒิท่านหนึ่งให้วิธีการเสริมสร้างจิตสาธารณะทั้งสามช่วงอายุแยกกันดังนี้ วัยเยาวชนเป็นส่วนใหญ่สนใจอินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์ ผู้ปกครองควรแนะนำและจำกัดเวลา ในการใช้อินเทอร์เน็ต พร้อมกับแนะนำ เปิดโอกาสแก่เยาวชนในการทำจิตอาสา

ผ่านการใช้โซเชียลมีเดีย วิทยทำงานใช้วิธีการพาไปทำกิจกรรมจิตอาสาเช่น ล้างห้องน้ำสาธารณะ ภูพื้นห้างสรรพสินค้า เป็นต้น ให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้มีโอกาสสัมผัสต่อความรู้สึกผู้อื่น และวัยชราสนับสนุนวัยเยาวชนและวัยทำงานเพราะเป็นวัยที่สุขภาพไม่ดีทำงานหนักไม่ได้

5.2.3) โซเชียลมีเดีย

ผู้วิจัยได้สรุปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทราบว่าจากข้อค้นพบของการวิจัย โซเชียลมีเดียมีบทบาทสำคัญ ต่อกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา โดยกลุ่มจิตอาสา ใช้สื่อโซเชียลมีเดียในการเผยแพร่แนวคิดของกลุ่มจิตอาสา ประชาสัมพันธ์กิจกรรมและติดต่อสื่อสาร กับสมาชิก ผู้วิจัยจึงได้ตั้งประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่มว่าหากต้องการเสริมสร้าง ด้านการเผยแพร่แนวคิดจิตสาธารณะโดยการใช้โซเชียลมีเดียของกลุ่มจิตอาสาควรทำอย่างไร ใครควรมีบทบาทมากที่สุดในการใช้โซเชียลมีเดียเพื่อเผยแพร่จิตสาธารณะ และติดต่อสื่อสารกับสมาชิก

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าในการเสริมสร้างจิตสาธารณะผ่านโซเชียลมีเดียควรมีผู้ดูแลระบบ โซเชียลมีเดียของกลุ่มจิตอาสา หรือที่เรียกว่า “แอดมิน” เพื่อกรองข้อมูลที่ไม่เหมาะสมกับสมาชิก เนื่องจากโซเชียลมีเดียสามารถเข้าถึงได้ง่าย มักมีสื่อที่นำเสนอเกี่ยวกับความรุนแรง เพศ ผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลด้านโซเชียลมีเดียจะต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม ไม่ปล่อยสื่อด้านไม่ดี ออกไปให้สังคมรู้แต่ต้องรู้จักรับผิดชอบและป้องกัน มีความรับผิดชอบต่อองค์กรจิตอาสา และต่อสิ่งที่เขียนหรือสิ่งที่ออกไปว่าเป็นสิ่งที่ต้องถูกต้อง เคารพและไม่เปิดเผยเรื่องที่เกี่ยวข้อง สิทธิส่วนบุคคล นอกจากนี้ บิตามารดาของสมาชิกกลุ่มจิตอาสาต้องมีความรู้เกี่ยวกับสื่อโซเชียลมีเดีย ว่าสิ่งใดควรให้บุตรของตนควรรู้หรือไม่ควรรู้ โดยขณะที่บุตรของตนวัยเล็กต้องห้าม เพราะเป็นวัยที่ยังไม่มีความเข้าใจเชิงนามธรรมพอที่จะควบคุมและระมัดระวังพฤติกรรมของตัวเอง จนเมื่อถึงวัยที่โตขึ้นจึงสามารถอนุญาตใช้โซเชียลมีเดียได้แต่มีเงื่อนไข มีการกำหนดเกณฑ์ ว่าอะไรเข้าได้ อะไรไม่ควรเข้า

ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านเสนอว่าการใช้โซเชียลมีเดียในการเสริมสร้างจิตสาธารณะ ควรมีแบบฟอร์มหรือแอปพลิเคชันในโซเชียลมีเดียสำหรับการทำงาน การประสานงาน

หรือการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างกลุ่มจิตอาสา หรือทำ Blog เพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับงานจิตสาธารณะหรือประเด็นทางสังคมที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลทั่วไป มีการรวมกลุ่มระหว่างบุคคลที่มีความสนใจต่อประเด็นทางสังคมที่คล้ายคลึงกัน โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นเพิ่มในประเด็นนี้คือการรวมตัวของกลุ่มจิตอาสาไม่ได้เชื่อมร้อยระหว่างเครือข่ายที่ทำจิตสาธารณะด้านที่คล้ายๆกัน อย่างจริงจัง จึงได้เสนอว่าควรมีการรวมตัวกันหลวมๆ เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ 3 ครั้ง/ปี เป็นการเริ่มต้น โดยผู้ทรงคุณวุฒิอีกท่านมีความเห็นเพิ่มเติมกับกระแสโซเชียลมีเดียว่าการจะเสริมสร้างจิตสาธารณะผ่านโซเชียลมีเดียเป็นการเสริมสร้างที่ไม่ยั่งยืนเพราะกระแสสังคมที่โด่งดังมักจะดังในช่วงเวลาแล้วหายไปภายในเวลาไม่นานเมื่อมีกระแสใหม่มาแทนสุดท้ายต้องกลับไปที่ครอบครัวว่าเป็นยังไงและครอบครัวยังจะสอนเรื่องจิตสาธารณะเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมหรือไม่ แต่ทุกคนมีความรับผิดชอบต่อสาธารณะก็ไม่ต้องถามหาแล้วว่าจิตสาธารณะเป็นยังไงไม่จำเป็นต้องใช้โซเชียลมีเดียในการเสริมสร้างจิตสาธารณะอีกและผู้ทรงคุณวุฒิอีกท่านมีความเห็นว่ากลุ่มจิตอาสาควรมีวิธีการเสริมสร้างจิตสาธารณะวิธีอื่นควบคู่กันเพราะโซเชียลมีเดียจำกัดเฉพาะกลุ่มที่ใช้เท่านั้นและคนจำนวนมากไม่ได้ใช้หากมีการประสัมพันธ์หรือเผยแพร่แนวคิดจิตสาธารณะคนกลุ่มนี้จะรับรู้ผ่านสื่ออื่นแทน เช่น หนังสือพิมพ์ ไปรษณีย์ เป็นต้น

5.2.4) กระแสโลกปัจจุบัน

ผู้วิจัยได้สรุปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทราบว่าจากข้อค้นพบของการวิจัยคือพบว่ากระแสสังคมในปัจจุบันเป็นปัจจัยสำคัญทั้งในด้านการเสริมสร้างและด้านอุปสรรคต่อการสร้างจิตสาธารณะ โดยกระแสสังคมที่มีผลต่อการเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาคือกระแสโซเชียลมีเดีย ผู้วิจัยได้สรุปข้อค้นพบว่าการเสริมสร้างคือสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์งานของกลุ่มจิตอาสาและสร้างค่านิยมด้านจิตสาธารณะและด้านอุปสรรคคือการใช้โซเชียลมีเดียมากเกินไปอาจทำให้ผู้ใช้มีโลกส่วนตัวสูงจนไม่ตระหนักต่อปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นรวมถึงถูกชักจูงโดยค่านิยมที่ผิดได้ ผู้วิจัยจึงได้ตั้งประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่มว่ามีปัจจัยเสริมสร้างอื่นหรือไม่และจะเสริมสร้างปัจจัยนั้นให้เพิ่มขึ้นได้อย่างไร มีปัจจัยอุปสรรคอื่นหรือไม่และจะลดปัจจัยนั้นอย่างไร

ประเด็น ปัจจัยอุปสรรคจากกระแสสังคมในปัจจุบัน ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ให้ความเห็นว่าความจริงสังคมไทยสนใจกระแสสังคมมากโดยสังเกตได้จากการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อโซเชียลมีเดียที่ตัดสินเหตุการณ์บางอย่างที่เกิดขึ้นในสังคมโดยไม่พิจารณาอะไร เช่นไปตัดสินบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่าผิดแล้ว ให้เอาไปประหารทั้งที่กระบวนการยุติธรรมยังไม่สิ้นสุด เป็นต้น สังคมไทยจะต้องไม่เป็นตำรวจศีลธรรมและพร้อมให้อภัยพร้อมให้โอกาสกับคนที่อาจทำผิดพลาด

ประเด็นต่อมาคือการจัดการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเสริมสร้างจิตสาธารณะ ในขอบเขตที่กลุ่มจิตอาสาสามารถทำได้ โดยสภาพแวดล้อมนั้นที่เอื้ออำนวยคือสถาบันทางศาสนา และสถาบันครอบครัว

ประเด็นที่สามคือกระแสสังคมจะเป็นปัจจัยเสริมหรืออุปสรรคขึ้นอยู่กับการใช้กระแสสังคมให้เป็นประโยชน์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิท่านหนึ่งมีความเห็นแตกต่างไปว่าสิ่งที่ควรมองให้ลึกกว่ากระแสสังคมทั่วไปคือกระแสจิตวิญญาณของมนุษย์

ประเด็นสุดท้ายคือปัญหาของกระแสสังคมปัจจุบันคือการแชร์ข้อมูลโดยขาดการยั้งคิด การแสดงความคิดเห็นในสังคมออนไลน์ที่ขาดการพิจารณา ไม่พิจารณาสิ่งที่เป็นกระแสในโลกออนไลน์ว่าจริง-เท็จ แคไหน ทำให้การส่งต่อข้อมูลที่ผิดสามารถเป็นเครื่องมือในการทำลายบุคคลหนึ่งที่ถูกเป็นจำเลยในสังคมออนไลน์ตอนนั้น สุดท้ายต้องย้อนกลับไปที่ครอบครัวที่จะต้องสร้างกรอบทางศีลธรรมให้แก่บุตรให้ชัดเจน ด้วยสาเหตุคือคนไทยในยุคใหม่มีวุฒิภาวะในการคิด วิเคราะห์ และแยกแยะลดลง หากครอบครัวสร้างกรอบศีลธรรมและฝึกการคิดวิเคราะห์กับบุตรตั้งแต่เล็ก บุตรก็จะเติบโตขึ้นมาเป็นผู้ที่มีความคิด รู้จักพิจารณาและคิดถึงผลกระทบที่อาจเกิดกับผู้อื่น หากแชร์สิ่งที่ไม่เป็นความจริงต่อ เป็นผู้ที่ไม่เชื่อและแชร์สิ่งนี้อาจทำลายผู้อื่นน้อยลง

ประเด็นเกี่ยวกับวิธีการใช้กระแสสังคมในปัจจุบัน

วิธีการเผยแพร่ตัวอย่างควรหลากหลายและเข้าถึงคนในสังคม จัดค่ายหนึ่งขึ้นและให้ผู้ร่วมค่ายตัดการใช้เครื่องมือสื่อสารและโซเชียลมีเดียทั้งหมด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสอนให้ผู้ร่วมค่ายไม่ยึดติดกับสิ่งของ

ประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวกับกระแสสังคมในปัจจุบัน

กระแสในประเทศไทยมีกระแสสังคมอยู่ซัดๆ สามอย่างคือ 1) การใช้โซเชียลมีเดีย 2) กระแสบริโภคนิยม 3) กระแสวิ่งตามต่างชาติ อันนี้เป็นปัญหา เป็นดาบสองคม

5.2.5) กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา

ผู้วิจัยได้สรุปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทราบถึงประเด็นทั้งหมดที่จัดสนทนากลุ่มว่าคือที่มาของกรอบแนวคิดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา โดยผู้วิจัยได้นำเสนอกรอบแนวคิดให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้รับทราบและได้ตั้งประเด็นคำถามต่อผู้ทรงคุณวุฒิว่ากระบวนการนี้เหมาะสมหรือไม่ และหากไม่เหมาะสมผู้ทรงคุณวุฒิคิดว่ากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาควรมีลักษณะเป็นอย่างไร และควรมีปัจจัยใดเพิ่มเติม โดยระหว่างการสรุปผู้วิจัยได้นำเสนอกรอบแนวคิดที่จัดทำขึ้นในหน้า 110

ประเด็นแรกเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา คือกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตอาสาทุกช่วงวัยตามกรอบแนวคิดที่แยกพลังงาน ผละกำลัง ทรัพยากร ความรู้/ปัญญา แต่ละวัยมีสิ่งนี้ที่ต่างกันอย่างไรที่ระบุจริงๆ ทุกวัยมีสิ่งเหล่านี้ทั้งหมด เพียงแต่ว่ามากน้อยต่างกันไม่ได้ขาดจากกัน ทุกกลุ่มสามารถมีสิ่งนี้ได้ร่วมกัน

ประเด็นที่สองคือกรอบแนวคิดไม่ได้อธิบายว่าเป็นการเรียนรู้อย่างไร ต้องระบุเรื่องคนเรียนรู้อะไร จากกิจกรรมอะไร เพื่อจะได้ออกมาเป็นอะไร คนมาจากที่ไหน ทำอะไร เรียนรู้อะไร เพื่อจะเป็นอะไร การเป็นจิตอาสาเรียนรู้เรื่องอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร

ประเด็นที่สามคือเรื่องครอบครัว ผู้ทรงคุณวุฒิอยากให้กรอบแนวคิดนี้อธิบายด้วยว่าครอบครัวมาได้ยังไง มีใครบ้าง ประกอบด้วยอะไร มาทำอะไร สอนเรื่องอะไร

ประเด็นสุดท้ายคือเรื่องครอบครัวกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ กระบวนการจะมีความเข้มแข็งมีเสริมสร้างจิตสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องผ่านการสร้างจิตสาธารณะภายในครอบครัวก่อน

บทที่ 6

สรุปผลวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ 1) เพื่อวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา และ 2) เพื่อนำเสนอกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์กลุ่มจิตอาสาที่มีแนวทางปฏิบัติที่ดี (Good Practices) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ในการวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

6.1) สรุปผลการวิจัย

6.1.1) ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ข้อมูลพื้นฐานจำนวนและร้อยละข้อมูลส่วนบุคคลผู้เข้าร่วมกลุ่มจิตอาสา

1. เพศ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 60.1
2. ช่วงอายุ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีช่วงอายุอยู่ที่ต่ำกว่า 20 ปี และช่วงอายุ 20-39 ปี ร้อยละ 31.8
3. ระดับการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ที่ระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่าร้อยละ 32.4 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 23.3 มัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 17.0
4. อาชีพปัจจุบัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพปัจจุบันอื่นๆ (ส่วนใหญ่ระบุว่า เป็นนักเรียนและเจ้าหน้าที่กลุ่มจิตอาสา) ร้อยละ 67.0
5. บทบาทของท่านของกลุ่มจิตอาสาปัจจุบัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นอาสาสมัคร ร้อยละ 44.7 ผู้รับบริการร้อยละ 29.2

ข้อมูลพื้นฐานจำนวนและร้อยละข้อมูลส่วนบุคคล จำแนกตามกลุ่มจิตอาสา

1. เพศ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงดังนี้ บ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย, สภาพระสังฆราชคาทอลิก

- แห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน, ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และอื่นๆ ร้อยละ 65.9, 70.8, 47.6, 62.9 และ 67.2 ตามลำดับ
2. ช่วงอายุ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีช่วงอายุดังนี้ บ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉินและฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ 40-59 ปี ร้อยละ 51.2 และ 40.6 ตามลำดับ สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย 20-39 ปี ร้อยละ 62.2 สภาพระสังฆราชคาทอลิกในประเทศไทย แผนกเยาวชน ต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 72.8 อื่นๆ 20-39 ปี ร้อยละ 55.6
 3. ระดับการศึกษาสูงสุด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาดังนี้ บ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉินและสำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทยและอื่นๆ ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 31.7, 75.0 และ 58.0 ตามลำดับ สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. ร้อยละ 40.8 ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ต่ำกว่ามัธยมศึกษา 47.8
 4. อาชีพปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพปัจจุบันดังนี้ บ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 41.5 สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน, ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และอื่นๆ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่าไม่มีอาชีพอื่นๆ ร้อยละ 75.0, 83.5, 43.5 และ 77.8 ตามลำดับ
 5. บทบาทของท่านของกลุ่มจิตอาสาปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีบทบาทต่อกลุ่มจิตอาสา ดังนี้ บ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉินและสำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นผู้รับบริการ ร้อยละ 53.7 และ 33.3 ตามลำดับ สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน, ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และอื่นๆ เป็นอาสาสมัคร ร้อยละ 46.6, 40.6 และ 65.4 ตามลำดับ

กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาเชิงปริมาณ

หมวดที่ 1 การตอบสนองต่อสถานการณ์สังคมที่เกิดขึ้น พบว่า

1. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มจิตอาสามากที่สุด คือ ให้เกียรติต่อผู้อื่น โดยมีค่าเฉลี่ย 4.37 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

กลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 4.34, 4.45, 4.33, 4.27 และ 4.49 ตามลำดับ จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

2. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มจิตอาสาต่ำที่สุด คือ ติดตามด้านกิจกรรมเพื่อสังคม โดยมีค่าเฉลี่ย 3.64 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

กลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน, ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 3.53, 3.95, 3.52, 3.89 และ 3.53 ตามลำดับ จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

จากการวิจัยพบว่าการให้เกียรติผู้อื่นเป็นคุณสมบัติที่บุคลากรของกลุ่มจิตอาสาควรมีมากที่สุด บุคลากรที่จะเข้ามาทำงานจิตสาธารณะควรมีความคิดให้เกียรติเคารพสิทธิ ความเป็นมนุษย์ของผู้อื่นนอกเหนือจากตนเองเป็นอันดับแรก และคุณสมบัติอื่นๆ คือ สามารถทำงาน หรือปฏิบัติกิจกรรมเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น, เข้าใจ รับผิดชอบต่อความรู้สึก มีความรักและความเห็นอกเห็นใจต่อปัญหาของผู้อื่น, รักษาสาธารณะสมบัติและสิ่งแวดล้อมส่วนรวม, รู้สึกอยากช่วยเหลือผู้อื่นหรือช่วยเหลือสังคมเกิดขึ้นอยู่เสมอ, ยินดีใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาสังคม, เชื่อมั่นในความสามารถของคนที่ตนเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น และส่วนรวม, คิดเสมอว่าทุกการกระทำของตนส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม, บริจาคสิ่งของที่ตนมีให้ผู้อื่น, วิเคราะห์ ทำความเข้าใจและประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมว่ามีปัญหาและจำเป็นต้องแก้ไข และติดตามด้านกิจกรรมเพื่อสังคม

หมวดที่ 2 การกำหนดวิธีการเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ พบว่า

1. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มจิตอาสามากที่สุด คือ เห็นความสำคัญของการมีเครือข่ายการทำงานระหว่างกลุ่มจิตอาสา โดยมีค่าเฉลี่ย 4.28 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

กลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน, ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และอื่นๆ

มีค่าเฉลี่ย 4.47, 4.24, 4.40 และ 4.27 ตามลำดับ จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ยกเว้นสำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักร ในประเทศไทยที่มีค่าเฉลี่ย 3.83 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

2. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มจิตอาสาต่ำที่สุด คือ มีบทบาทในการขับเคลื่อนเครือข่ายการทำงานระหว่างกลุ่มจิตอาสา โดยมีค่าเฉลี่ย 4.10 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

กลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทยและฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 4.00, 3.83, 4.09 และ 4.06 ตามลำดับ จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ยกเว้นสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชนที่มีค่าเฉลี่ย 4.24 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

จากการวิจัยพบว่าในขั้นตอนของการกำหนดวิธีการเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ กลุ่มผู้วางแผนควรให้ความสำคัญของการมีเครือข่ายการทำงานระหว่างกลุ่มจิตอาสามากที่สุด การทำงานจิตสาธารณะที่ดีควรมีการเสริมสร้างความสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนระหว่างกลุ่มจิตอาสา เพื่อจะช่วยให้การทำงานของกลุ่มมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น สิ่งต่อมาที่ต้องคำนึงคือผู้นำกลุ่มจิตอาสา ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนเสริมสร้างจิตสาธารณะ เพื่อลดภาระการทำงานของผู้นำกลุ่มและเสริมทีมงานในกลุ่มจิตอาสาให้มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการวางแผนจัดกิจกรรมร่วมกับผู้นำกลุ่ม โดยในระหว่างการวางแผนจัดกิจกรรมต้องจัดเกณฑ์และขั้นตอนในการทำกิจกรรมอย่างเป็นระบบ, คำนึงถึงความแตกต่างของผู้รับบริการ ทางด้านเพศ อายุ สถานะ และความต้องการส่วนตัว และกลุ่มจิตอาสาควรส่งเสริมให้สมาชิกมีบทบาทในการขับเคลื่อนเครือข่ายการทำงานระหว่างกลุ่มจิตอาสามากขึ้น

หมวดที่ 3 กระบวนการเสริมสร้างจิตสาธารณะ พบว่า

1. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มจิตอาสามากที่สุด คือ สนใจเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาสังคม เช่น กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด กิจกรรมต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่า กิจกรรมรณรงค์ปฏิบัติตามกฎจราจร เป็นต้น โดยมีค่าเฉลี่ย 3.94 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

กลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน และอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 3.95, 4.00, 3.87 และ 3.85 ตามลำดับ

จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก ยกเว้นฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ที่มีค่าเฉลี่ย 4.31 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

2. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มจิตอาสาต่ำที่สุด คือ ชักชวนผู้อื่นมาร่วมคิด หาแนวทาง และเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นการประชาสัมพันธ์ ขยายความรู้ หรือเสริมสร้างให้เกิดจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม โดยมีค่าเฉลี่ย 3.83 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

กลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน, ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 3.75, 3.79, 3.74, 4.10 และ 3.75 ตามลำดับ จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

จากการวิจัยพบว่าขั้นตอนของการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา กิจกรรมที่ควรจัดมากที่สุดคือกิจกรรมที่ทำให้ผู้เข้าร่วมเกิดความสนใจอยากเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาสังคม เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอยากมีส่วนร่วมกับการทำจิตสาธารณะหรือการช่วยเหลือสังคมซึ่งจะช่วยให้นำไปสู่การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการแก้ไขปัญหาหารือร่วมกับกลุ่มที่ทำกิจกรรมเพื่อสังคม กลุ่มจิตอาสาจะต้องส่งเสริมและกระตุ้นให้สมาชิกได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทางกลุ่มจิตอาสาจัดขึ้นในตอนนั้น นอกจากนี้ กลุ่มจิตอาสาควรส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มชักชวนคนรู้จักมาร่วมจัดกิจกรรมด้วยเพื่อเป็นการขยายขอบเขตการทำงานของกลุ่มจิตอาสาให้มากขึ้น

หมวดที่ 4 การเปลี่ยนแปลงหลังจากร่วมกิจกรรม พบว่า

1. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มจิตอาสามากที่สุด คือ เห็นความสำคัญของการทำจิตสาธารณะมากขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ย 4.22 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด
กลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย, ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 4.21, 4.29, 4.47 และ 4.25 ตามลำดับ จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ยกเว้นสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชนที่มีค่าเฉลี่ย 4.01 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก
2. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมทุกกลุ่มจิตอาสาต่ำที่สุด คือ มีความคิดที่เห็นประโยชน์ของการทำงานเพื่อผู้อื่นและสังคมมากขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ย 4.11 จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

กลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน, สำนักงานคุ้มครองเด็ก
สภาคริสตจักรในประเทศไทย, สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย
แผนกเยาวชน, ฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 4.09,
4.16, 3.99, 4.20 และ 4.18 ตามลำดับ จัดว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

จากการวิจัยพบว่าตัวชี้วัดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของผู้เข้าร่วมกิจกรรม
หลังเสร็จสิ้นกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาคือผู้เข้าร่วมกิจกรรม
ควรเห็นความสำคัญของการทำจิตสาธารณะมากขึ้น ตัวชี้วัดขั้นต่อมาคือเชื่อและตระหนัก
ในผลของการทำดีและทำชั่วเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจนเป็นผู้มีจิตสาธารณะ
และ คิดว่าทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่จะทำความดีเพื่อส่วนรวมมาก รวมถึงตัวชี้วัดอื่นๆ
คือ เข้าใจปัญหาและมีความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่นมากขึ้น, มีความคิดเห็นว่าการกิจกรรม
เสริมสร้างจิตสาธารณะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจนทำให้ตนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากขึ้น,
มีความคิดที่เห็นประโยชน์ของการทำงานเพื่อผู้อื่นและสังคมมากขึ้น และ มีความมุ่งมั่น
ที่จะทำเพื่อส่วนรวมอย่างขยันขันแข็งมากขึ้น

6.1.2) ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

6.1.2.1) สถาบันครอบครัวกับการเสริมสร้างจิตสาธารณะ

จากการศึกษาพบว่า การเสริมสร้างจิตสาธารณะของสมาชิกกลุ่มจิตอาสา
เกิดจากการปลูกฝังเลี้ยงดูการมีจิตสาธารณะจากสถาบันครอบครัวตั้งแต่ก่อนเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม
มากที่สุด และพบว่าการนับถือศาสนาเดียวกันหรือต่างกันของครอบครัวสมาชิกกลุ่มอาสา
ไม่มีผลต่อการเสริมสร้างจิตสาธารณะ หมายความว่าบุคคลอื่นๆ ในครอบครัวจะนับถือศาสนา
เหมือนหรือต่างจากสมาชิกกลุ่มจิตอาสาที่ไม่มีผลต่อการเสริมสร้างจิตสาธารณะแต่อย่างใด

6.1.2.2) องค์การศาสนากับการเสริมสร้างจิตสาธารณะก่อนสมาชิก เข้าร่วมกลุ่มจิตอาสา

จากการศึกษาพบว่าองค์การคริสต์ศาสนามีบทบาทต่อสมาชิกในการเสริมสร้างจิตสาธารณะ
ก่อนเข้าร่วมกลุ่มจิตอาสา สมาชิกได้รับการเสริมสร้างจิตสาธารณะจากสถานที่ขององค์การศาสนา
ก่อนเข้าทำงานที่กลุ่มจิตอาสาเช่น วัด/คริสตจักร สถาบันสงฆ์ กรณีที่สมาชิกกลุ่มจิตอาสา
เป็นบุคลากรในองค์การศาสนาอยู่แล้วเช่น บาทหลวง เป็นต้น ทั้งหมดจะได้รับการปลูกฝังจิตสาธารณะ

จากสถานศึกษาขององค์กรศาสนาที่สมาชิกของกลุ่มจิตอาสาสังกัดมาก่อนหน้าที่จะเข้ามาทำงานในกลุ่มจิตอาสา

6.1.2.3) กลุ่มเยาวชนเป็นกลุ่มคนที่ควรได้รับการเสริมสร้างจิตสาธารณะมากที่สุด

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มเยาวชนเป็นกลุ่มคนที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มจิตอาสาเป็นส่วนใหญ่ รวมถึงเป็นกลุ่มที่ผู้ให้ข้อมูลต้องการให้เสริมสร้างจิตสาธารณะแก่วัยนี้มากที่สุด โดยให้เหตุผลว่าวัยเยาวชนเป็นวัยที่มีพลัง สามารถทำกิจกรรมได้มากมาย และการสอนคนให้มีจิตสาธารณะควรเริ่มต้นที่วันเยาวชนเพราะเป็นวัยที่ถูกปลูกฝังค่านิยมได้ง่ายกว่าผู้ใหญ่ และเพื่อจะไม่ถูกกระแสสังคมด้านลบที่ครอบครัวยุคเด็กในปัจจุบันสอนให้บุตรเอาตนเองรอดก่อนที่จะสนใจว่าสังคมจะเป็นอย่างไร

6.1.2.4) โซเชียลมีเดียมีบทบาทสำคัญต่อการเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา

จากการศึกษาพบว่าสื่อโซเชียลมีเดียและเทคโนโลยีสื่อสารในยุคปัจจุบันมีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่ม โดยวัตถุประสงค์ที่กลุ่มจิตอาสาใช้โซเชียลมีเดียคือเพื่อการเผยแพร่แนวคิดของกลุ่มจิตอาสา ประชาสัมพันธ์กิจกรรมและติดต่อสื่อสารกับสมาชิก โดยโซเชียลมีเดียส่งผลให้สมาชิกกลุ่มจิตอาสาสามารถประสานงานกับสมาชิกคนอื่นและผู้รับบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นและช่วยให้กลุ่มจิตอาสาสามารถประชาสัมพันธ์กิจกรรมของกลุ่มได้กว้างขวางมากกว่ายุคอื่น เพราะโซเชียลมีเดียเป็นระบบที่มีผู้ใช้มาก การประชาสัมพันธ์กิจกรรมผ่านโซเชียลมีเดียจึงส่งผลให้คนรับรู้ถึงกิจกรรมเป็นจำนวนมากในเวลารวดเร็ว

6.1.2.5) กระแสสังคมในปัจจุบันเป็นได้ทั้งปัจจัยเสริมสร้างและอุปสรรคในการเสริมสร้างจิตสาธารณะ

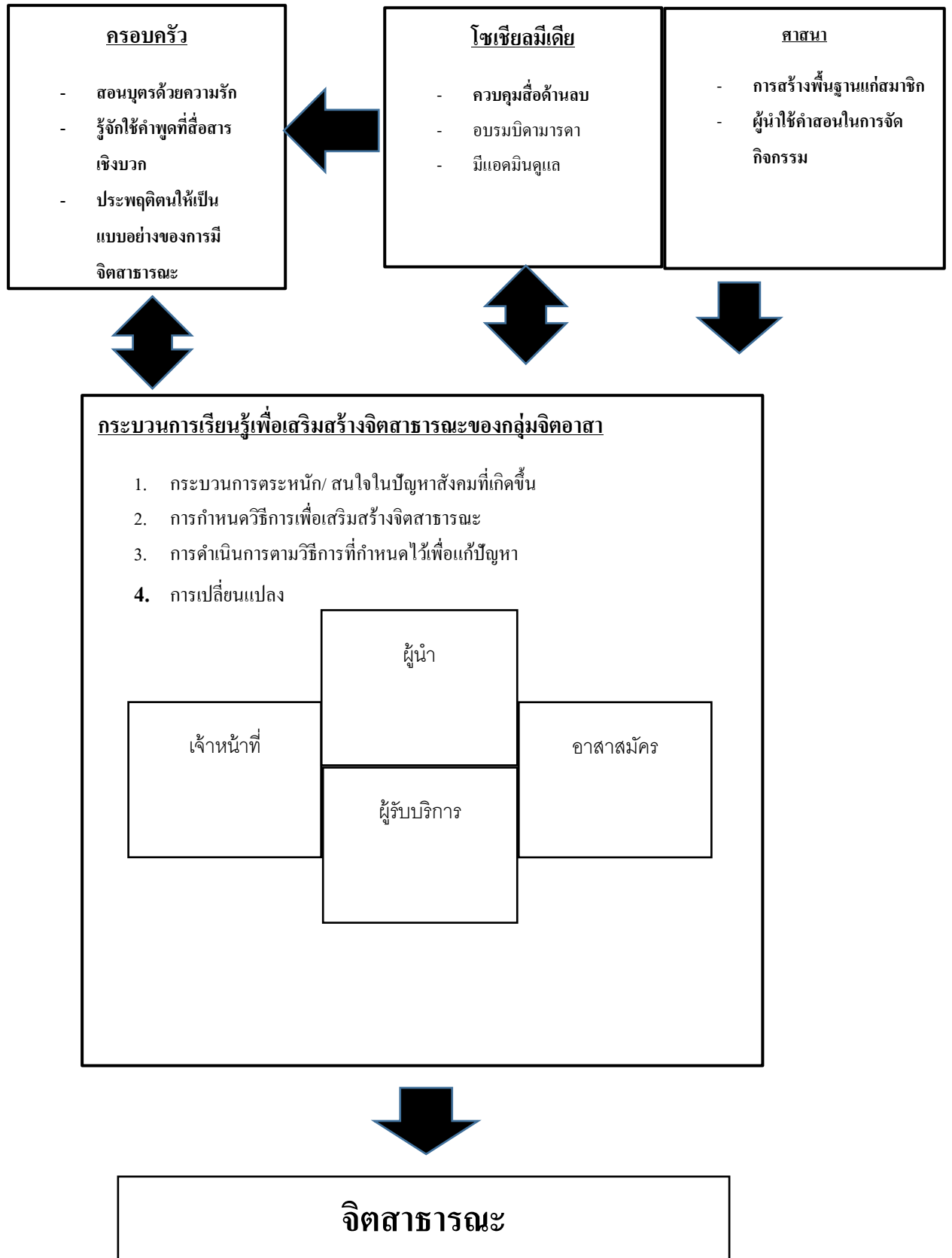
จากการศึกษาพบว่ากระแสสังคมในปัจจุบันเป็นได้ทั้งปัจจัยเสริมสร้างและเป็นอุปสรรคต่อการเสริมสร้างจิตสาธารณะ โดยสิ่งที่เป็นกระแสสังคมที่มีผลต่อการเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาคือกระแสโซเชียลมีเดีย ด้านของการเสริมสร้างคือกระแสสังคม

สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์งานของกลุ่มจิตอาสาและสร้างค่านิยมด้านจิตสาธารณะ ส่วนด้านอุปสรรคคือหากผู้ใช้โซเชียลมีเดียมากเกินไปอาจทำให้บุคคลนั้นมีโลกส่วนตัวสูง จนไม่ตระหนักต่อปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นรวมถึงถูกชักจูงโดยค่านิยมที่ผิดได้

6.2) กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา

จากผลการวิจัยผู้ทั้งหมดสามารถสรุปผลเป็นกรอบแนวคิดของกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา ดังนี้

ภาพที่ 4 กรอบแนวคิดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา

จากกรอบแนวคิดผู้วิจัยสามารถอภิปรายได้ดังนี้ คือ

6.2.1) กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา

กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาจัดกระบวนการเรียนรู้โดยมีขั้นตอนทั้งหมด 4 ขั้นตอน โดยแต่ละขั้นตอนต้องมีรายละเอียดดังนี้

1) กระบวนการตระหนัก/ สนใจในปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น

กลุ่มจิตอาสาเริ่มต้นกระบวนการที่ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความตระหนัก/สนใจต่อปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน แลพิจารณาคุณสมบัติที่สำคัญที่สุดที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมควรมีก่อนเข้าสู่กระบวนการคือ “การให้เกียรติผู้อื่น” คือการเคารพสิทธิ ความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น นอกเหนือจากตนเองเป็นอันดับแรก

2) การกำหนดวิธีการเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ

กลุ่มจิตอาสาเมื่อได้สร้างกระบวนการตระหนักถึงปัญหาสังคมและพิจารณาคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมกิจกรรมแล้ว ผู้นำกลุ่มจิตอาสา, เจ้าหน้าที่ และอาสาสมัคร จะร่วมกันวางแผนเพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะโดยผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนต้องให้ความสำคัญของการมีเครือข่ายการทำงานระหว่างกลุ่มจิตอาสา จะต้องมีการติดต่อประสานงานกับกลุ่มที่ทำงานอาสาอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการทำงานของกลุ่มจิตอาสา

3) การดำเนินการตามวิธีการที่กำหนดไว้เพื่อแก้ปัญหา

กลุ่มจิตอาสาหลังจากได้ร่วมกันวางแผนหาวิธีการเสริมสร้างจิตสาธารณะแล้วจึงได้ดำเนินการจัดกิจกรรมตามวิธีการได้วางแผนไว้ ซึ่งในขั้นตอนนี้กลุ่มจิตอาสาควรจัดกิจกรรมที่กระตุ้นความสนใจผู้พบเห็นให้เกิดความอยากเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มจิตอาสารวมถึงอยากมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ทางกลุ่มจิตอาสาจัดขึ้น กลุ่มจิตอาสาจะต้องส่งเสริมและกระตุ้นให้สมาชิกได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทางกลุ่มจิตอาสาจัดขึ้นในตอนนี้

4) การเปลี่ยนแปลง

หลังจากกลุ่มจิตอาสาได้จัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะต้องมีการประเมินผลว่าผู้เข้าร่วมเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านใดบ้าง ตัวชี้วัดสำคัญที่สุดที่กลุ่มจิตอาสาควรใช้ในการประเมินผลว่ากิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะประสบความสำเร็จคือผู้เข้าร่วมกิจกรรมควรเห็นความสำคัญของการทำจิตสาธารณะมากขึ้น

6.2.2) ครอบครั

กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาต้องมีการสร้างพื้นฐานของการมีจิตสาธารณะย้อนกลับสู่สถาบันครอบครัว กลุ่มจิตอาสาควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้แก่บิดามารดาถึงความสำคัญของการมีจิตสาธารณะและบทบาทของตนในการสอนบุตร โดยวิธีการสอนคือ 1) สอนบุตรด้วยความรัก 2) รู้จักใช้คำพูดที่สื่อสารเชิงบวก คือการไม่บังคับบุตรแต่ให้ความรู้ความเข้าใจ และเคารพการตัดสินใจในการเลือกที่จะทำจิตสาธารณะ ด้วยวิธีการของตัวบุตรเอง 3) ประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างของการมีจิตสาธารณะ บิดามารดาต้องเป็นแบบอย่างให้บุตรของตนเห็นถึงการทำจิตสาธารณะผ่านวิธีการนำของเหลือใช้ที่บ้านไปบริจาคให้ผู้ยากไร้ การดูแลญาติผู้ใหญ่ที่บ้านรวมถึงเปิดโอกาสให้บุตรมีส่วนร่วมในการดูแลญาติและรับผิดชอบงานบ้าน เพื่อเป็นการสร้างพื้นฐานการมีจิตสาธารณะให้บุตร ตั้งแต่ในครอบครัว

6.2.3) การใช้โซเชียลมีเดียเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา

กลุ่มจิตอาสาสามารถใช้โซเชียลมีเดียและเทคโนโลยีการสื่อสารในปัจจุบันเป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างจิตสาธารณะ กลุ่มจิตอาสาโซเชียลมีเดียเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารกับสมาชิก, ประสานงานกับทีมงานในจัดกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ และประชาสัมพันธ์ข่าวสารว่าทางกลุ่มจะมีการจัดกิจกรรมอะไรได้อย่างรวดเร็ว แต่ด้านปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้โซเชียลมีเดียคือทำให้สื่อด้านลบในสังคมออนไลน์ เช่น เพลง ภาพยนตร์ หรือละครที่นำเสนอเกี่ยวกับทางเพศ หรือความรุนแรงเป็นหลักสามารถถูกเข้าถึงได้ง่าย ซึ่งหากผู้บริโภคที่ยังไม่มีวุฒิภาวะได้รับสื่อเหล่านี้ อาจจะไม่สามารถแยกแยะได้ว่าเป็นสิ่งผิดและทำตามได้

กลุ่มจิตอาสาต้องมีการจัดการเกี่ยวกับการควบคุมสื่อด้านไม่ดีด้วยวิธีการดังนี้

- 1) มีการอบรมเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์แก่สมาชิกให้สามารถที่จะแยกแยะประเด็นในสังคมออนไลน์ว่าถูก-ผิด เพื่อที่สมาชิกจะมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างถูกต้อง
- 2) จัดกิจกรรมให้ความรู้ บิดามารดาในการรู้เท่าทันสื่อเพื่อที่จะได้สามารถดูแล แนะนำ และเลือกสื่อที่เหมาะสมต่อการพัฒนาด้านจิตสาธารณะแก่บุตรของตน
- 3) มีบุคคลดูแลพื้นที่โซเชียลมีเดียของกลุ่มจิตอาสาที่เรียกว่า “แอดมิน” เพื่อทำหน้าที่คัดกรองข้อมูลที่ไม่ดีก่อนที่สมาชิกจะได้อ่าน และนำเสนอข้อมูล

ที่เป็นด้านบวก เช่น คุณธรรม จริยธรรม และสื่อที่เป็นการเสริมสร้างจิตสาธารณะให้แก่สมาชิก หรือบุคคลภายนอกที่มีโอกาสได้เข้ามาอ่าน

6.2.4) ศาสนากับการเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา

ศาสนามีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา ทั้งบุคลากรของกลุ่มส่วนใหญ่ได้รับการเสริมสร้างจิตสาธารณะก่อนเข้าร่วมกลุ่มจิตอาสาจากวัด, คริสตจักร หรือสถาบันสงฆ์ สถาบันศาสนาสามารถเข้ามา มีบทบาท ในการจิตสาธารณะโดยใช้คำสอนจากศาสนาสร้างพื้นฐานทางด้านจิตสาธารณะแก่สมาชิกขององค์กร ให้เข้มแข็ง ก่อนที่สมาชิกจะเข้าร่วมเป็นบุคลากรของกลุ่มจิตอาสาในเวลาต่อมา รวมถึงผู้นำกลุ่มจิตอาสาสามารถดึงคำสอนจากศาสนามาประยุกต์ ในการสอนแก่ผู้รับบริการใน ระหว่างการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการสอนแนวคิดจิตสาธารณะซ้ำอีกด้วย

6.3) อภิปรายผลการวิจัย

กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาสามารถใช้เป็นเครื่องมือ ในการพัฒนาจิตลักษณะส่วนที่ 1 และจิตลักษณะส่วนที่ 2 ตามทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม โดยกระบวนการเสริมสร้างจิตสาธารณะที่ย้อนกลับสู่การให้ความสำคัญต่อบทบาทสถาบันครอบครัว สามารถพัฒนาจิตลักษณะส่วนที่ 2 หรือส่วนรากคือสุขภาพจิต, สติปัญญา และประสบการณ์ทางสังคมให้มีความเข้มแข็ง สอดคล้องกับทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมที่เนื้อหากล่าวถึงการเสริมสร้างจิตลักษณะตามทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมโดยครอบครัวด้วยวิธีการ 1) วิธีอบรมเลี้ยงดูเด็ก แบบรักสนับสนุน 2) วิธีอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผลมากกว่าใช้อารมณ์ และ 3) วิธีอบรมเลี้ยงดู แบบฝึกให้พึ่งตนเอง โดยพบว่าสำคัญต่อการพัฒนาจิตลักษณะของเยาวชน เช่น เหตุผลเชิงจริยธรรม, มุ่งอนาคต และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นต้น (ดวงเดือน พันธมนาวิน, 2538) และหากบิดามารดา ได้เลี้ยงดูและอบรมบุตรตามหน้าที่อย่างใกล้ชิด เลี้ยงดูบุตรด้วยความรักและความเอาใจใส่จะยังมี โอกาสสูงที่บุตรของตนจะเติบโตขึ้นเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม มีจิตสาธารณะ (กรรยา พรรณา, 2559; ดวงเดือน พันธมนาวิน, 2538, 2544; และ ฉวีวรรณ สุขพันธ์โพธาราม, 2544) นอกจากนี้ หากมีสื่อ

ที่ดีมาใช้ในกระบวนการจะสามารถช่วยผลักดันจิตลักษณะส่วนรากให้เข้มแข็งและมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสายังสามารถช่วยพัฒนาจิตลักษณะส่วนลำต้นคือทัศนคติ คุณธรรม ค่านิยม, เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่อในอำนาจตน ซึ่งเป็นคุณลักษณะเชิงนามธรรมเกี่ยวกับเรื่องศีลธรรม ความเชื่อ จิตสำนึกถึงความดีและความชั่ว กระบวนการของกลุ่มสามารถช่วยพัฒนาจิตลักษณะส่วนนี้ผ่านคำสอนศาสนาได้ เพราะคำสอนด้านศาสนาเกี่ยวข้องกับเรื่องจริยธรรม ความดี-ความชั่ว กลุ่มจิตอาสาสามารถดึงองค์การศาสนาเข้ามามีบทบาทในส่วนนี้เพื่อเสริมสร้างให้จิตลักษณะส่วนลำต้นมีความสมบูรณ์มากขึ้นเพื่อจะได้บุคลากรที่มีคุณลักษณะที่สมบูรณ์สามารถทำงานในกลุ่มจิตอาสาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ กลุ่มจิตอาสาไม่สามารถทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดจิตสาธารณะเพียงลำพัง จากการวิจัยพบว่ามีปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดจิตสาธารณะนอกเหนือจากกระบวนการของกลุ่มจิตอาสา คือครอบครัว การใช้โซเชียลมีเดียและสถาบันศาสนาที่มีบทบาทในการสร้างพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะของสมาชิกสังคมให้เข้มแข็งก่อนที่บุคคลนั้นจะเข้ามาทำงานด้านจิตสาธารณะเสียอีก กลุ่มจิตอาสาจึงควรสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะย้อนกลับสู่สถาบันครอบครัว และองค์กรศาสนา รวมถึงชุมชนให้เข้ามามีบทบาทในฐานะผู้สร้างกระบวนการเรียนรู้มากขึ้น รวมถึงสร้างความตระหนักรู้แก่ทั้งสามกลุ่มถึงบทบาทและความสำคัญของกลุ่มตนในการเสริมสร้างจิตสาธารณะ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมด้านบวกต่อการเสริมสร้างจิตสาธารณะ

6.4) ข้อจำกัดของการวิจัย

- ข้อจำกัดเรื่องสถานที่วิจัย เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามไม่ได้ทำงานหรือจัดกิจกรรมในที่เดียวกับที่พักอาศัย รวมถึงมีข้อจำกัดเกี่ยวกับการให้ความร่วมมือ ผู้วิจัยจึงต้องลงพื้นที่เพื่อแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง

6.5) ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษากลุ่มจิตอาสาในกลุ่มศาสนาอื่นๆ นอกเหนือจากกลุ่มจิตอาสาในศาสนาคริสต์เพียงอย่างเดียว เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะจากบริบทศาสนาที่หลากหลายขึ้น

2. ควรมีการศึกษากิจการงานของกลุ่มจิตอาสาที่ทั่วประเทศไทย เพื่อนำเสนอกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะที่หลากหลายและเป็นประโยชน์ต่อการสร้างรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ เนื่องจากในงานวิจัยนี้มีขอบเขตพื้นที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น

บรรณานุกรม

- กรรยา พรรณา. **จิตสาธารณะ.....สร้างได้ง่ายนิดเดียว**. พิมพ์ครั้งที่ 1. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ, 2559.
- กรมการฝายสังคม ภายใต้สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย. **Caritas Thailand**.
[ออนไลน์] แหล่งที่มา http://caritasthailand.net/2016/?page_id=350
[30 มกราคม 2561]
- กองพัฒนานักศึกษา. **นวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกิจกรรมนิสิตนักศึกษา
กรณีจิตอาสา**, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2556.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. **สยามอารยะ แมนนิเฟสโต: แดงการณสยามอารยะ**. พิมพ์ครั้งที่ 2.
ซัคเซส มีเดีย กรุงเทพฯ, 2555.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. **อนาคตไทยในมือ คนดี เก่ง กล้า**. [ออนไลน์].
แหล่งที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=Dn_kYiJOrGI
[22 พฤศจิกายน 2559]
- เกียรติศักดิ์ แสงอรุณ. **แนวทางการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะสำหรับ เยาวชนไทย : กรณีศึกษากลุ่ม
และเครือข่ายเยาวชนที่ทำงานด้านจิตสำนึกสาธารณะ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำ
ทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)**. สำนักนายกรัฐมนตรี, 2560.
- คณะรักษาความสงบแห่งชาติ. **ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ**. [ออนไลน์].
แหล่งที่มา: <http://khanaiyom12.weebly.com/> [13 เมษายน 2560]
- คมสัน สุขมาก. **การพัฒนาโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะของอาสาสมัคร
ตำรวจ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน
ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

จิราพรรณ เรื่องพุทธ. **การวิเคราะห์กิจกรรมส่งเสริมการมีจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษา:**

การวิจัยแบบผสมวิธี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการศึกษา การศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์. **สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์.** พิมพ์ครั้งที่ 2.

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ, 2548.

ฉวีวรรณ สุขพันธ์ไพฑาราม. **ครอบครัวกับการจัดการศึกษาเพื่อชีวิต. พฤติกรรมครอบครัว**

ต่อการศึกษา. รวมบทความและคำบรรยายเนื่องในการประชุมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 1, 2544.

ชมพูนุช ลลิตมงคล. **กระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม.**

วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.

ชัยยศ เดชสุระ. **การพัฒนาโปรแกรมโดยการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**

และหลักพุทธธรรมไตรสิกขา เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะนักศึกษาปริญญาบัณฑิต.

วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. **สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ.** พิมพ์ครั้งที่ 1. บริษัท วี พรินท์ (1991) จำกัด,

กรุงเทพฯ, 2552.

ณัฐลักษณ์ ศรีมิชัย. **การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการปฏิบัติงานของอาสาสมัครการศึกษา**

นอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน,

วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา นอกระบบโรงเรียน

ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.

ดวงเดือน พันธมนาวิน. **ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม: การวิจัยและการพัฒนาบุคคล.** พิมพ์ครั้งที่ 1.

สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2538.

ดวงเดือน พันธมนาวิน และคณะ. **ความเชื่อ และการปฏิบัติทางพุทธศาสนาของคนไทย:**

การปลูกฝังอบรมและคุณภาพชีวิต. รายงานการวิจัย. คณะพัฒนาสังคม

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2543.

ดวงเดือน พันธมนาวิน. **ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม: บุคลิกภาพสร้างจากครอบครัวจริงหรือไม่.**

พฤติกรรมครอบครัวต่อการศึกษา. รวมบทความและคำบรรยายเนื่องในการประชุม

เชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 1, 2544.

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน, โกศล มีคุณ และงามตา วนินทานนท์. **ครูกับการเสริมสร้างจริยธรรมแก่นักเรียน คำถามและคำตอบ**. ศูนย์วิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย ภารกิจโครงการและประสานงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2556.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินทร์ ชูชม และสุภาพร ลอยด์. **การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัวกับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย**. รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
- ดนูชา ปนคำ. **การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามทฤษฎีการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีกว่าสำหรับนักเรียนประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.
- ติศนา เขมมณี และคณะ. **กระบวนการเรียนรู้ ความหมาย แนวทางการพัฒนา และปัญหาข้อใจ**. พิมพ์ครั้งที่ 1, บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด, 2545.
- ธณิตชากร ปีตาระโพธิ์. **ความหมายของจิตสาธารณะ**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา http://ktbwsk.blogspot.com/2013/08/blog-post_2586.html [14 พฤษภาคม 2560]
- ธีรรุฉี เอกะกุล. **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, 2543.
- ธิดารัตน์ วันโพนทอง. **การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพลังกลุ่มสตรีในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.
- ปกเกศ ชนะโยธา. **การพัฒนาทรัพยากรการศึกษาแบบเปิดตามแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.
- ปฐมาภรณ์ ปันอินทร์. **กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อสำหรับเยาวชนไทยตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.

- ปริญญญา ทองสมจิตร. **ระบบเทคโนโลยีขับเคลื่อนชุมชนสร้างสรรค์นวัตกรรมตามแนวทางการคิดเชิงออกแบบและการประเมินชุมชนแบบมีส่วนร่วมโดยนักพัฒนาชุมชนและนิสิตอาสา.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.
- ประทีป จินนี่. **การพัฒนาจิตสาธารณะของเยาวชนตามแนวพระพุทธศาสนา.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2557.
- ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจร. **สำนึกไทยที่พึงปรารถนา.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุล, 2543.
- ภาณุมาศ มหาทรัพย์สกุล. **ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่มีต่อจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.
- ภาสุดา ภาคาผล. **ผลของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมที่มีต่อทัศนคติและพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.
- ภัทร ยืนยง. **การวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติลุ่มน้ำสาขาทอนบนของประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.
- ภูริต โศภนคณาภรณ์. **การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อสร้างชุมชนแห่งความสุข.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.
- มณฑดา ศุขอร่าม. **การนำเสนอแนวทางพัฒนาการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายทางสังคมเพื่อเพิ่มศักยภาพอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. **กองพัฒนานักศึกษา. นวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกิจกรรมนิสิต นักศึกษากรณีจิตอาสา,** 2556.

- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. **จุดเด่นทางวิชาการ**. [ออนไลน์]
แหล่งที่มา <http://bsris.swu.ac.th/sar/streng49.asp> [21 พฤษภาคม 2560]
- มูลนิธิเรนโบว์แลนด์บริการชุมชน. **มูลนิธิเรนโบว์แลนด์บริการชุมชน**. [ออนไลน์]
แหล่งที่มา <http://ccbthai.org/rcs.php> [7 ธันวาคม 2560]
- รำไพ เกียรติอดิสร. **การศึกษากระบวนการเรียนรู้ในการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการพัฒนาคุณภาพการเลี้ยงดูเด็กราย 0-2 ปี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.
- รัฐฉวน อินทรกำแหง. **ประชาธิปไตยแบบธรรมิกสังคมนิยม**. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ แกรมมี่ จำกัด, 2539.
- วรรณา ประยุกต์วงศ์, ปาริณา ประยุกต์วงศ์ และอื่นๆ. **คู่มือการพัฒนาจิตอาสาพนักงานในองค์กรธุรกิจ: สู่ความสุขในวิถีการทำงาน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. เอเชีย แปซิฟิก ออฟเซ็ท จำกัด. 2551
- สมาคมพระคริสตธรรมไทย. **พระคริสตธรรมคัมภีร์ ภาคพันธสัญญาเดิมและใหม่ ฉบับมาตรฐาน 2011**. พิมพ์ครั้งที่ 2. สมาคมพระคริสตธรรมไทย. 2011
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. **จิตสาธารณะ**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา <http://www.royin.go.th/?knowledges=จิตสาธารณะ-๙-มกราคม-๒๕๕๔> [14 พฤษภาคม 2560]
- สุชาติ ศิริสุขไพบูลย์. **ทฤษฎีการเรียนรู้**. ภาควิชาครุศาสตร์เครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม และวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ, 2528.
- สุดาพรรณ บินนอก. **โมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- สุพัตรา ชาติบัญชาชัย. **กระบวนการเรียนรู้: แนวคิด ความหมาย และบทเรียนสังคมไทย**. พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต, กรุงเทพฯ, 2549.
- สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย. **สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย** [ออนไลน์] แหล่งที่มา https://th-th.facebook.com/pg/childprotection.cct/about/?ref=page_internal [7 ธันวาคม 2560]

- हत्यै आजपु. **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำรูปแบบการดำเนินชีวิต และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตัวเองกับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล เขตกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- อรศรี งามวิทยาพงศ์. **กระบวนการเรียนรู้ในสังคมไทยและการเปลี่ยนแปลง: จากยุคชุมชน ถึงยุคพัฒนาความทันสมัย.** กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยการจัดการทางสังคม, 2549.
- อัญธิกา ชั่งกฤษ. **กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อสร้างเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.
- อาจอง ชุมสาย. **ดร.อาจอง เนะเต็บโตอย่างมั่นคงในกระแสโลกาภิวัตน์.** [ออนไลน์] แหล่งที่มา [http:// lib.edu.chula.ac.th/cuappl/libedu2007/content.asp?mode=searchnews](http://lib.edu.chula.ac.th/cuappl/libedu2007/content.asp?mode=searchnews). [22 พฤศจิกายน 2559]
- Best, J. W. *Research in education* Englewood Cliffs, NJ. Prentice-Hall. 1977.
- Johnson, Todd M. **งานสัมมนา “SHIFT ความจริงสะท้อนโลก โดยวิทยากรระดับโลก” , 1 ตุลาคม 2558 , หอธรรม โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.**
- Vanishing และทีมคณะทำงาน. **พลังเยาวชนเยาวชน พลังสังคม ร่วมสร้างประเทศไทย... ด้วยการให้.** พิมพ์ครั้งที่ 1. บริษัท พี.เอ.ลิฟวิ่ง จำกัด, 2552.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

4. ดร. ชาตรี มูลสถาน – กรรมการและเหรัญญิกกิตติมศักดิ์สมาคม YMCA
5. ดร. ชิดารัตน์ วันโพนทอง
6. อ. ดร.อุไรवास อ่างอรุณ - อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
ตัวอย่างแบบสอบถาม

แบบสอบถาม

“กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา”

คำชี้แจง กรุณาอ่านคำชี้แจงให้ครบถ้วนก่อนการทำแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการศึกษากระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มจิตอาสา เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้
 1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 2. แบบสอบถามกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มจิตอาสาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ โดยทำเครื่องหมายถูกลงในข้อที่ตรงกับท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว และตอบคำถามให้ครบทุกข้อ

กลุ่มจิตอาสา หมายถึง การรวมกลุ่มของบุคคล ซึ่งเป็นได้ทั้งเพียงกลุ่มคนที่ไม่เป็นทางการจนเป็นกลุ่มทางการ อาทิ องค์กร มูลนิธิ หรือคริสตจักร ซึ่งเป็นลักษณะของชุมชนแบบหนึ่ง เพื่อจัดกิจกรรมให้ความช่วยเหลือด้านสังคมสงเคราะห์และการให้บริการแก่ชุมชน โดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาสังคมผ่านการจัดกิจกรรมช่วยเหลือชุมชน และมีการนำสมาชิกและผู้สนใจมาเข้าร่วมกิจกรรมรวมถึงเสริมสร้างจิตสาธารณะให้แก่สมาชิกและผู้สนใจร่วมกิจกรรม

จิตสาธารณะ หมายถึง การตระหนักถึงปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น นำไปสู่การรวมกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหา การที่ตนไม่เบียดเบียนทั้งต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม การเสียสละตนเองเพื่อสังคม การรักษาของส่วนรวม รวมถึงการมีเครือข่ายและการติดต่อสื่อสาร

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
3. ข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามของท่านจะถูกเก็บรักษาเป็นความลับ ผู้วิจัยจะนำไปใช้ประโยชน์ในทางวิชาการและเข้าถึงได้เฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้อง กับกระบวนการวิจัยเท่านั้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ

นายชยานนท์ ภาควิวัฒน์

นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ชื่อ..... นามสกุล.....

ชื่อเล่น.....

เพศ ชาย หญิง

อายุ ต่ำกว่า 20 ปี

20 - 39 ปี

40 - 59 ปี

60 ปี ขึ้นไป

ระดับการศึกษาสูงสุด

1. ต่ำกว่ามัธยมศึกษา

2. มัธยมศึกษาตอนต้น

3. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

4. อนุปริญญา/ปวส.

5. ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า

6. สูงกว่าระดับปริญญาตรี

7. อื่นๆ (โปรดระบุ)

อาชีพปัจจุบัน

1. รับราชการ

2. รับจ้างทั่วไป

3. ประกอบธุรกิจ

4. ค้าขาย

5. อื่นๆ (โปรดระบุ)

บทบาทของท่านของกลุ่มจิตอาสาปัจจุบัน

1. ผู้นำกลุ่ม

2. เจ้าหน้าที่

3. อาสาสมัคร

4. ผู้รับบริการ

ตอนที่ 2 : แบบสอบถามกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มจิตอาสาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยมีระดับการให้คะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง / มากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วย
- 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ
- 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
- 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อ	รายการ	ระดับการให้คะแนน				
		5	4	3	2	1
หมวดที่ 1 การตอบสนองถึงสถานการณ์สังคมที่เกิดขึ้น (ตอบทุกคน)						
1	ติดตามข่าวสารด้านการพัฒนาและการจัดกิจกรรมเพื่อสังคม					
2	วิเคราะห์ ทำความเข้าใจและประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมว่ามีปัญหาและจำเป็นต้องแก้ไข					
3	คิดเสมอว่าทุกการกระทำของตนส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม					
4	สามารถทำงาน หรือปฏิบัติกิจกรรมเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น					
5	เชื่อมั่นในความสามารถของตนที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและส่วนรวม					
6	ให้เกียรติผู้อื่นอยู่เสมอ					
7	เข้าใจ ได้รับความรู้สึก มีความรักและความเห็นอกเห็นใจต่อปัญหาของผู้อื่น					
8	รู้สึกอยากช่วยเหลือผู้อื่นหรือช่วยเหลือสังคมเกิดขึ้นอยู่เสมอ					
9	บริจาคสิ่งของที่ตนมีให้ผู้อื่น					
10	ยินดีใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์โดยการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาสังคม					
11	รักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมส่วนรวม					

หมวดที่ 2 กระบวนการเสริมสร้างจิตสาธารณะ (ตอบทุกคน)					
1	สนใจเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาสังคม เช่น กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด กิจกรรมต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่า กิจกรรมรณรงค์ปฏิบัติตามกฎจราจร เป็นต้น				
2	มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการแก้ไขปัญหา ร่วมกับกลุ่มที่ทำกิจกรรมเพื่อสังคม				
3	ชักชวนผู้อื่นมาร่วมคิด หาแนวทางและเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นการประชาสัมพันธ์ ขยายความรู้ หรือเสริมสร้างให้เกิดจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม				
หมวดที่ 3 การเปลี่ยนแปลงหลังจากการร่วมกิจกรรม (ตอบทุกคน)					
1	มีความคิดที่เห็นแก่ประโยชน์ของการทำงานเพื่อผู้อื่นและสังคมมากขึ้น				
2	มีความคิดเห็นว่าการเสริมสร้างจิตสาธารณะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจนทำให้ตนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากขึ้น				
3	เชื่อและตระหนักในผลของการทำดีและช่วยเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจนเป็นผู้มีจิตสาธารณะ				
4	มีความมุ่งมั่นที่จะทำเพื่อส่วนรวมและทำงานอย่างขยันขันแข็งมากขึ้น				
5	เห็นความสำคัญของการทำจิตสาธารณะมากขึ้น				
6	คิดว่าทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่จะทำความดีเพื่อส่วนรวมมากขึ้น				
7	เข้าใจปัญหาและมีความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่นมากขึ้น				
หมวดที่ 4 การกำหนดวิธีการเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ (เฉพาะผู้นำกลุ่ม เจ้าหน้าที่ และอาสาสมัคร)					
1	มีการวางแผนกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนในการปฏิบัติงานกิจกรรมเพื่อสังคมอย่างเป็นระบบ				
2	การวางแผนที่คำนึงถึงความแตกต่างของผู้รับบริการ ทางด้านเพศ อายุ สถานะ และความต้องการส่วนตัว				
3	บทบาทและหน้าที่ของผู้นำกลุ่มในการกำหนดแผนเสริมสร้างจิตสาธารณะ				
4	ผู้นำกลุ่มเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนเสริมสร้างจิตสาธารณะ				
5	เห็นความสำคัญของการมีเครือข่ายการทำงานระหว่างกลุ่มจิตอาสา				

ข้อ	รายการ	ระดับการให้คะแนน				
		5	4	3	2	1
6	มีบทบาทในการขับเคลื่อนเครือข่ายการทำงานระหว่างกลุ่มจิตอาสา					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่าน

ภาคผนวก ค
ตัวอย่างประเด็นสัมภาษณ์

ประเด็นสัมภาษณ์

“กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา”

ประเด็นสัมภาษณ์เฉพาะผู้นำกลุ่มจิตอาสา

- ผู้นำมีวิธีการชักชวนให้มาร่วมกิจกรรมอย่างไร
- บริบท ที่มาของกลุ่มจิตอาสา
- บริบททางความเชื่อของกลุ่มจิตอาสาที่ได้จากองค์กรที่กลุ่มสังกัด เป็นแนวไหน เชื่อมักน้อยแค่ไหน เอามาปรับประยุกต์ให้ต่างจากบริบทที่ได้รับมาเท่าไร
- การวางแผนจัดกิจกรรมของกลุ่มจิตอาสา

ประเด็นสัมภาษณ์เฉพาะเจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร

- อาสาสมัครและเจ้าหน้าที่ที่มีความเชื่อต่อแนวคิดของกลุ่มจิตอาสาที่ตนทำงานอยู่ด้วยอย่างไร
- ส่วนร่วมในการวางแผนของเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครต่อกลุ่มจิตอาสา
- ท่านเคยจัดการความขัดแย้งโดยใช้วิธีการเสริมสร้างจิตสาธารณะที่ท่านเคยมีส่วนร่วมหรือไม่ อย่างไร
- อาสาสมัครของกลุ่มจิตอาสาได้เข้าร่วมกิจกรรมอื่นๆนอกเหนือจากกิจกรรมภายในกลุ่มจิตอาสา, บทบาทในกิจกรรมอื่นๆ

ประเด็นสัมภาษณ์ทุกคน

- แรงบันดาลใจในการเข้าร่วมกลุ่มจิตอาสา / สาเหตุในการเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางกลุ่มจัดไว้
- ที่มาของการเกิดจิตสาธารณะก่อนเข้าร่วมกลุ่มจิตอาสา
- การเห็นความสำคัญของการเสริมสร้างจิตสาธารณะในกลุ่มจิตอาสาของผู้นำ เจ้าหน้าที่ อาสาสมัคร และผู้รับบริการ
- บทบาทของท่านในกลุ่มจิตอาสาที่ท่านเข้าร่วมในปัจจุบัน

- บทบาทในการทำจิตสาธารณะในกลุ่มจิตอาสาของท่าน ทำอะไรบ้าง แตกต่างจากบทบาทที่ตนได้รับมาน้อยแค่ไหน
- ท่านเห็นว่าสภาพสังคมในปัจจุบันต้องการเสริมสร้างจิตสาธารณะกับใคร อย่างไร
- ท่านคิดว่ากระแสโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบันเป็นการส่งเสริมหรืออุปสรรคในการเสริมสร้างจิตสาธารณะ กระแสใดเป็นตัวเสริม กระแสใดเป็นอุปสรรค
- กลุ่มจิตอาสาของท่านใช้กระบวนการเรียนรู้อย่างไรบ้างเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ วิธีการใดบ้างที่ท่านเห็นว่าได้ผล และวิธีการใดที่ท่านเห็นว่าไม่ได้ผล
- นอกเหนือจากกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาที่กลุ่มของท่านใช้อยู่แล้ว ท่านคิดว่ามีกระบวนการเรียนรู้แบบอื่นเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา ทั้งที่ใช้โดยกลุ่มจิตอาสาอื่นๆ หรือที่ท่านคิดว่าจะได้ผลดี อย่งไรบ้าง
- บทบาทของศาสนาอันได้แก่ความเชื่อ ความศรัทธา หลักคำสอน และอื่นๆ ในการเสริมสร้างจิตสาธารณะแก่กลุ่มจิตอาสา
- การนำหลักคำสอนของศาสนามาประยุกต์ใช้กับการเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่ม
- กลุ่มจิตอาสาของท่านใช้โซเชียลมีเดียหรือเทคโนโลยีการสื่อสารอย่างไรในกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ
- บุคคลต้นแบบที่เป็นแรงบันดาลใจที่ทำให้ท่านเข้าร่วมกลุ่มจิตอาสา
- การมีปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มจิตอาสาต่อชุมชนใกล้เคียง หรือต่อญาติพี่น้องของผู้รับบริการ
- กลุ่มจิตอาสาเคยมีการร่วมงานระหว่างเครือข่ายจิตสาธารณะอื่นหรือไม่ อย่งไร
- การเปลี่ยนแปลงของท่านหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มจิตอาสา (มีความคิดที่เห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนรวมมากขึ้น, เห็นว่ากิจกรรมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง, เชื่อและตระหนักในผลของการทำดีและชั่ว, มีความมุ่งมั่นที่จะทำเพื่อส่วนรวม, เห็นความสำคัญของการทำจิตสาธารณะ, คิดว่าทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่จะทำดี, เข้าใจปัญหาและเห็นใจผู้อื่น)
- ท่านได้นำผลการประเมินกิจกรรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้กิจกรรมเสริมสร้างในครั้งต่อไปดีขึ้นหรือไม่ อย่งไร

- ท่านคิดว่าปัจจัยใดที่ทำให้กิจกรรมเสริมสร้างจิตสำนึกของกลุ่มประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว

ภาคผนวก ง

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพและผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ

กลุ่มจิตอาสาบ้านชาเลม บ้านพักฉุกเฉิน

1. นางสาวลาพร ลามู - ผู้ช่วยศิษยาภิบาลคริสตจักรโคราชเซซ
2. นางจรินทร์ สว่างวรรณ - เจ้าหน้าที่สังคมสงเคราะห์มูลนิธิเรนโบว์แลนด์บริการชุมชนภายใต้องค์กรคริสตจักรแองกลิกันในประเทศไทย
3. นายนนท์ปวีธ แสงเทียนประไพ - อาสาสมัคร
4. นางกรองคำ พอกชัยภูมิ - ผู้รับบริการ

กลุ่มจิตอาสาสำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย

1. ครูศาสนาจिरพัทธ์ จุณณวัตต์ - หัวหน้าโครงการสำนักงานคุ้มครองเด็ก ภายใต้มูลนิธิสภาคริสตจักรในประเทศไทย
2. นางสาวสุชาวลี มั่นคง - เจ้าหน้าที่โครงการพิเศษจากองค์กร Church World Service
3. นางสาวพรสวรรค์ ไหลสุวรรณ - เจ้าหน้าที่สำนักงานคุ้มครองเด็ก สภาคริสตจักรในประเทศไทย
4. นายสรณัฐ นารณศิลป์ - อาจารย์โรงเรียนสัจจพิทยา

กลุ่มจิตอาสาสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย แผนกเยาวชน

1. บาทหลวงสุรศักดิ์ อำภาภรณ์ - ผู้จัดการแผนกเยาวชน อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
2. นายวรปรัชญ์ ครองศิริ - ประธานคณะเยาวชนคาทอลิก อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
3. นางสาวฐิติยา วิบูลย์ - นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอัญมณีสัมพันธ์คอนแวนต์
4. นางสาวอรกุล สมมา - นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกุหลาบวิทยาลัย

กลุ่มจิตอาสาฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

1. บาทหลวงยอดชาย เล็กประเสริฐ - ผู้อำนวยการฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
2. นายชาญวิทย์ โพธิ์ขาว - เจ้าหน้าที่ภาคสนามฝ่ายสังคม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
3. บาทหลวง Alessandro Brai - บาทหลวงอาสาสมัครจากประเทศอิตาลี, ทำงานที่ศูนย์อภิบาลผู้เดินทางทะเล กรุงเทพฯ

4. นางสาวอัง พูนนอก - ผู้รับบริการ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

1. อาจารย์ดุสิตา ทินมาลา (อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) - ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา
2. ดร. โกศล ศรีสังข์ (อดีตเลขาธิการมูลนิธิสภาคริสตจักรในประเทศไทย) - ผู้ทรงคุณวุฒิด้านงานจิตสาธารณะ
3. อาจารย์ศทาวุธ อดยุทธ์ิระเขตต์ (ศิษยาภิบาลคริสตจักรรักตั้งเดิม) - ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคริสตศาสนานิกายโปรเตสแตนต์
4. นายพงษ์นรินทร์ นนท์กำ่า (ที่ปรึกษาสภาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ) - ผู้ทรงคุณวุฒิด้านงานจิตสาธารณะ
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สิริพรรณ ศรีมีชัย (อาจารย์คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) - ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา
6. บาทหลวงเบต้า ยัชชาเสาส์, เอส. เจ. (เจ้าอาวาสวัดบ้านเซเวียร์ คณะเยสุอิต แขวงประเทศไทย) - ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคริสตศาสนานิกายโรมันคาทอลิก

ภาคผนวก จ
ประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม

ประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม

1. จากการศึกษาพบว่า การเกิดจิตสาธารณะของสมาชิกกลุ่มจิตอาสาส่วนใหญ่เกิดจากการปลูกฝังเลี้ยงดูของครอบครัวตั้งแต่ก่อนเข้าร่วมกลุ่มจิตอาสา ท่านคิดว่าครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบันที่จะปลูกฝังจิตสาธารณะ ควรมีลักษณะอย่างไร และกระบวนการเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาที่สามารถสร้างครอบครัวที่จะอบรมบุตรของตนให้เป็นเยาวชนที่มีจิตสาธารณะในอนาคตควรเป็นอย่างไร และควรมีปัจจัยใดเพิ่มเติม
2. จากการศึกษาพบว่ากลุ่มเยาวชนเป็นกลุ่มที่สมาชิกกลุ่มจิตอาสาอยากให้เสริมสร้างจิตสาธารณะมากที่สุด และกลุ่มวัยทำงานกับวัยผู้สูงอายุตามลำดับ ท่านคิดว่ากลุ่มเยาวชนวัยทำงาน และผู้สูงอายุ ที่เป็นสมาชิกของกลุ่มจิตอาสาควรมีคุณลักษณะอย่างไร อะไรคือข้อดีและข้อจำกัดของแต่ละกลุ่ม และจะใช้วิธีการใดในการนำกลุ่มคนทั้งหมดเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มจิตอาสาได้มากขึ้นทั้งปริมาณและคุณภาพ และจะทำอย่างไรที่สมาชิกกลุ่มจิตอาสาทั้งสามกลุ่มสามารถทำงานรวมกันได้โดยใช้จุดเด่นตามที่ผู้วิจัยอธิบายไว้ในกรอบแนวคิดอย่างมีประสิทธิภาพ
3. จากการศึกษาพบว่าสื่อโซเชียลมีเดียและเทคโนโลยีสื่อสารในปัจจุบันมีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสา โดยกลุ่มจิตอาสาใช้โซเชียลมีเดียในการเผยแพร่แนวคิดของกลุ่มจิตอาสา ประชาสัมพันธ์กิจกรรม และติดต่อสื่อสารกับสมาชิก ผู้วิจัยอยากทราบว่าหากต้องการเสริมสร้างด้านการเผยแพร่แนวคิดจิตสาธารณะโดยการใช้โซเชียลมีเดียของกลุ่มจิตอาสาควรทำอย่างไร ใครควรมีบทบาทมากที่สุดในการใช้โซเชียลมีเดียเพื่อเผยแพร่จิตสาธารณะและติดต่อสื่อสารกับสมาชิก
4. จากการศึกษาพบว่ากระแสสังคมในปัจจุบันเป็นปัจจัยสำคัญที่เสริมสร้างหรือเป็นอุปสรรคต่อการสร้างจิตสาธารณะ โดยกระแสสังคมที่มีผลต่อการเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาคือกระแสโซเชียลมีเดีย ด้านเสริมสร้างคือสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์งานของกลุ่มจิตอาสาและสร้างค่านิยมด้านจิตสาธารณะ ส่วนด้านอุปสรรคคือการใช้โซเชียลมีเดียมากเกินไปอาจทำให้ผู้ใช้มีโลกส่วนตัวสูงจนไม่ตระหนักต่อปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นรวมถึงถูกชักจูงโดยค่านิยมที่ผิดได้ ผู้วิจัยอยากทราบว่าปัจจัย

เสริมสร้างอื่นหรือไม่ และจะเสริมสร้างปัจจัยนั้นให้เพิ่มขึ้นได้อย่างไร มีปัจจัยอุปสรรคอื่นหรือไม่ และจะลดปัจจัยนั้นอย่างไร

5. จากกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ ท่านคิดว่ากระบวนการนี้เหมาะสมหรือไม่ หากไม่เหมาะสม ท่านคิดว่ากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของกลุ่มจิตอาสาควรมีลักษณะเป็นอย่างไร และควรมีปัจจัยใดเพิ่มเติม

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายชยานนท์ ภาควิวัฒน์ เกิดเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2535 ณ โรงพยาบาลบางกอกเนอรัลส์ซิงโฮม กรุงเทพมหานคร สำเร็จระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว ในปีการศึกษา 2553 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสนศึกษา จากวิทยาลัยศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล ในปีการศึกษา 2557 และเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2558